

ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ

ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ (Δ.Π.Μ.Σ.) «ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ»

Μεταπτυχιακή Εργασία

Αποκέντρωση, μια Συνιστώσα προς την
Ολοκληρωμένη Ανάπτυξη

Βασίλειος Σελίμης

Μηχανικός Εγκαταστάσεων ΣΜΑ Σχολή Ικάρων

Επιβλέπων: Δρ. Κ. Βαμβουκάκης, ΣΑΤΜ-ΜΓ

Επιτροπή Παρακολούθησης:

Καθ. Ε. Δημοπούλου, ΣΑΤΜ-ΜΓ

Επ. Καθ. Ευθ. Μπακογιάννης, ΣΑΤΜ-ΜΓ

Δρ. Κ. Βαμβουκάκης, ΕΔΙΠ ΣΑΤΜ-ΜΓ

**Περιβάλλον
και
Ανάπτυξη**

Αθήνα, Ιούνιος 2022

Πίνακας Περιεχομένων

Περίληψη	4
Abstract.....	6
Σύνοψη.....	8
1. Εισαγωγή	13
2. Το Πρόβλημα της Αστικοποίησης.....	16
2.1 Ιστορική Αναδρομή στις Πληθυσμιακές Τάσεις	16
2.2 Κατανομή του Παγκόσμιου Πληθυσμού.....	18
2.3 Γεννήσεις – Θάνατοι.....	19
2.4 Επίπεδο Ανάπτυξης Χωρών.....	20
2.5 Η Μετανάστευση	22
2.6 Η Αστικοποίηση	23
2.6.1 Τάση για Αστικοποίηση.....	25
2.6.2 Πόλεις.....	26
2.6.3 Αστική Ανάπτυξη.....	26
2.6.4 Αστική Ανάπτυξη σε Αναπτυσσόμενες και Ανεπτυγμένες Περιοχές.....	30
2.6.5 Αστική Ανάπτυξη στην Ελλάδα.....	34
2.6.6 Βιώσιμη Ανάπτυξη στις Αστικές Περιοχές.....	35
2.7 Θετικές Επιπτώσεις Αστικοποίησης.....	37
2.8 Αρνητικές Επιπτώσεις Αστικοποίησης.....	38
3. Η Έννοια της Αποκέντρωσης	41
3.1 Εισαγωγή	41
3.2 Τί είναι η Αποκέντρωση	43
3.3 Μέθοδοι και Δράσεις Αποκέντρωσης.....	47
3.3.1 Διοικητική αποκέντρωση.....	47
3.3.2 Επιδοτήσεις (Οικονομική Διάσταση)	48
3.3.3 Πρόοδος της τεχνολογίας (Τεχνολογική Διάσταση)	52

3.3.4 Τοπικοί Φορείς (Πολιτική Διάσταση)	53
3.3.5 Κεντρικό Κράτος (Πολιτική Διάσταση)	56
3.4 Πλεονεκτήματα και Μειονεκτήματα της Αποκέντρωσης	60
3.4.1 Πλεονεκτήματα της Αποκέντρωσης	60
3.4.2 Μειονεκτήματα της Αποκέντρωσης.....	66
3.5 Διοικητική Αποκέντρωση στην Ευρώπη	71
4. Μελέτη Περίπτωσης	74
4.1 Σίγρι Λέσβου.....	75
4.1.1 Γενικά Χαρακτηριστικά της Περιοχής.....	75
4.1.2 Ονοματολογία και Ιστορία του Σιγρίου	76
4.1.3 Χρήσεις Γης	77
4.2 Τουριστικά Θέλητρα – Πολιτισμικά Στοιχεία του Σιγρίου	80
4.3 Συνεντεύξεις.....	92
5. Συμπεράσματα	97
5.1 Μελλοντικές Προτάσεις.....	99
Βιβλιογραφία	103
Παράρτημα Α.....	112

Περίληψη

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η διερεύνηση της αποκέντρωσης, της μετοίκισης δηλαδή πληθυσμού από τα μεγάλα αστικά κέντρα στην επαρχία, ως μία συνιστώσα για την επίτευξη της ολοκληρωμένης ανάπτυξης ενός τόπου. Ως μελέτη εφαρμογής επιλέχθηκε ένα μικρό κι απομακρυσμένο χωριό, το Σίγρι της νήσου Λέσβου, που βρίσκεται στο Βορειοανατολικό Αιγαίο. Η αποκέντρωση ωστόσο δεν αποτελεί από μόνη της ικανή κι αναγκαία συνθήκη για την ανάπτυξη της επαρχίας. ολοκληρωμένη ανάπτυξη ορίζεται ως η ταυτόχρονα κοινωνική, πολιτική, οικονομική, πολιτισμική και τεχνική/τεχνολογική και περιβαλλοντική ανάπτυξη μιας περιοχής η οποία εφαρμόζεται με γνώμονα το σεβασμό προς τον άνθρωπο και το περιβάλλον. Αυτό συνεπάγεται ότι προκειμένου να στεφθεί με επιτυχία μια ολοκληρωμένη ανάπτυξη ενός τόπου θα πρέπει ο άνθρωπος να λειτουργεί ως αναπόσπαστο μέρος του σχεδίου ανάπτυξης και να μη γίνεται κυρίαρχος, ιδιοκτήτης, «επενδυτής» και εκμεταλλευτής (Ρόκος, 2003).

Αποτελεί πραγματικότητα πως η πλειοψηφία του κόσμου ζει και εργάζεται στις πόλεις, και είναι λογικό αφού αποτελούν τα οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά κέντρα. Ωστόσο, οι γρήγοροι ρυθμοί ζωής, σε συνάρτηση με το μεγάλο κόστος διαβίωσης και τον ελάχιστο ελεύθερο χρόνο, οδηγούν τον άνθρωπο να αναθεωρεί αν τελικά η διαβίωση στις πόλεις είναι το καλύτερο για εκείνον. Το πρόβλημα της αστικοποίησης δεν είναι κάτι νέο, αλλά έχει μια ιστορία η οποία συνεχίζει να γράφεται. Ο ΟΗΕ αναφέρει πως έως το 2050 ο αστικός πληθυσμός θα αυξηθεί κατά 2,5 δισεκατομμύρια άτομα, οδηγώντας την ύπαιθρο σε πλήρη εγκατάλειψη. Τα προβλήματα που σχετίζονται με την αστικοποίηση όπως εγκληματικότητα, μη πρόσβαση σε βασικά αγαθά κυρίως στις φτωχότερες χώρες, μη πρόσβαση σε δομές υγείας, φτώχεια, ανεργία, ενεργειακή έλλειψη θα αυξηθούν περισσότερο με την αύξηση του πληθυσμού στα αστικά κέντρα.

Έχοντας τα παραπάνω ως δεδομένα, διακρίνεται πως η ζωή στην πόλη δεν θεωρείται ιδανική, και ίσως η μοναδική και καλύτερη λύση είναι η επιστροφή στην επαρχία και τη φύση. Η αποκέντρωση ωστόσο, ειδικά η πληθυσμιακή, δεν είναι μια εύκολη υπόθεση και απαιτείται ένα ολοκληρωμένο σχέδιο ανάπτυξης της υπαίθρου το οποίο θα εναρμονίζεται με την πολυδιάστατη και ολοκληρωμένη φύση της φυσικής και της κοινωνικοοικονομικής πραγματικότητας (Ρόκος, 1998).

Άρα η ολοκληρωμένη ανάπτυξη ενός τόπου αφορά την ταυτόχρονη και αρμονικά, την «όλη», σωματική, ψυχική, πνευματική και συναισθηματική υγεία και εξέλιξη, την ομαλή, ειρηνική, δημοκρατική και δημιουργική ένταξη και λειτουργία ως συνειδητών, υπεύθυνων και ενεργών πολιτών στο φυσικό, οικογενειακό, φιλικό, κοινωνικό, σχολικό και εργασιακό τους περιβάλλον και γενικότερα την με ήθος «αρετήν και τόλμην» μόρφωση και ευτυχία τους (Ρόκος, 1998).

Για την υλοποίηση και διεκπεραίωση της παρούσας εργασίας, ο συντάκτης βασίστηκε στη βιβλιογραφική έρευνα πολλών επιστημονικών άρθρων, περιοδικών, βιβλίων, συνεντεύξεων και ηλεκτρονικών πηγών. Όσον αφορά τη μελέτη περίπτωσης, ήτοι το Σίγρι της νήσου Λέσβου, πραγματοποιήθηκαν τρεις απλές συνεντεύξεις σε άτομα τα οποία μετοίκησαν στο νησί μόνιμα από τις μεγάλες πόλεις της Ελλάδας.

Συνεπώς, καθίσταται ανάγκη για μια νέα, διαφορετική και ποιοτικότερη ανάπτυξη προκειμένου να προσελκύσει νέους ανθρώπους, να εξελιχθούν και να επενδύσουν στο Σίγρι. Το Σίγρι έχει να προσφέρει πολλές και αξιόλογες δυνατότητες για τους νέο-εισερχόμενους ενώ τα έργα ανάπτυξης παρόλο που καθυστερούν (νέος οδικός άξονας, λιμάνι κλπ.) φτάνουν στο τέλος τους. Τα έργα ανάπτυξης θα προσφέρουν στους κατοίκους την ασφάλεια που απαιτείται να μεταβούν από το ένα μέρος στο άλλο ταχύτερα ενώ το νέο λιμάνι θα έχει απευθείας πρόσβαση με την Αθήνα στο λιμάνι του Πειραιά.

Το βασικό συμπέρασμα της εργασίας ή θα έλεγε κανείς η βασική παρατήρηση είναι πως η ανάπτυξη της αποκέντρωσης αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της μείωσης της αστικοποίησης και της αναζωογόνησης της επαρχίας. Αποτελεί ένα κομμάτι του παζλ το οποίο είναι δυνατό να επιφέρει μία αλλαγή στην ανισοκατανομή του πληθυσμού, στην υπερσυγκέντρωση κόσμου στα αστικά κέντρα και ταυτόχρονα στη συγκέντρωση του πλούτου. Ωστόσο, ο κόσμος την παρούσα στιγμή βιώνει μια υπερμεγέθυνση των πόλεων έναντι της υπαίθρου, με αποτέλεσμα η πλειοψηφία του πληθυσμού να ζει και να εργάζεται στα αστικά κέντρα. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την εγκατάλειψη των επαρχιών, με μερικές εξαιρέσεις και ως εκ τούτου, η ολοένα ανάπτυξη των πόλεων επηρεάζει αρνητικά την επαρχία. Η εμφανής ανισότητα στις υποδομές, υπηρεσίες και ευκαιρίες απασχόλησης στην ύπαιθρο καθιστά τη μετάβαση

στην ύπαιθρο σχεδόν απαγορευτική με αποτέλεσμα οι νέοι άνθρωποι να μην «βλέπουν» με θετική ματιά τη μετοίκηση στην επαρχία.

Λέξεις – Κλειδιά: Αστικοποίηση, Αποκέντρωση, Ολοκληρωμένη Ανάπτυξη, Αξιοβίωτη Ολοκληρωμένη Ανάπτυξη, Πληθυσμιακή Συρρίκνωση, Σίγρι, Λέσβος, Αναπτυξιακά Έργα

Abstract

The scope of the present Thesis to approach decentralization, as the relocation of the population from the urban centers to the province, as a component for achieving the integrated development of a place . The case study is Sigri village, located in the island of Lesbos in the North Aegean. However, decentralisation is not in itself a sufficient and necessary condition for the development of the province. Sustainable integrated development is the simultaneous social, political, economic, cultural and technical / technological development of an area which is implemented based on respect for man and the environment. For a complete development to be successful, the population must function as an integral part of the development plan and not become a sovereign, owner, "investor" and exploiter (Rokos, 2003).

It is a fact that the majority of the world's population lives and works in urban areas, and this makes sense since cities are considered to be the economic, social, and cultural centres. Nevertheless, the fast pace of life, in relation to the high cost of living and the minimum personal time left, leads people to reconsider whether it is worth living in urban areas. The problem of urbanization is not new, yet it has a history that continues to be written. The UN states that by 2050 the urban population will increase by 2.5 billion people, leading the countryside to complete desertification. Problems related to urbanization such as crime, lack of access to basic goods mainly in the poorest countries, lack of access to health facilities, poverty, unemployment, and lack of energy sources will increase further with the increment in population in urban centres.

Given the above, life in the city is not considered ideal, and perhaps the only and best solution is to return to nature, i.e. in rural locations. Decentralization, however is not an easy task and requires a comprehensive development plan that will be harmonized

with the multidimensional and integrated nature of physical and socio-economic reality (Rokos, 1998).

Thus, the complete development of a place and its inhabitants (adults and minors) concerns at the same time and harmoniously, the "whole", physical, mental, spiritual and emotional health and development, the smooth, peaceful, democratic and creative integration and functioning as conscious, responsible and active citizens in their physical, family, friendly, social, school and work environment and in general their education and happiness with the ethos of "virtue and courage" (Rokos, 1998).

For the implementation of the present study, the author relied on the bibliographic research of many scientific articles, journals, books, interviews as well as electronic sources. Regarding the case study, namely Sigri village on the island of Lesbos, three simple interviews were conducted with people who relocated to the island permanently from the major cities of Greece.

Therefore, there is a need for a new, different and better development for a new population to arrive, evolve and invest in Sigri. Sigri offers countless possibilities for the new entrants while the development projects, despite being delayed (new road, port, etc.) are coming to an end. The development projects will offer the residents the security they need to go from one place to another faster while the new port will have direct access with Athens to the port of Rafina.

The main conclusion of the work or one might say the basic observation is that the development of decentralization is an integral part of the reduction of urbanization and the revitalization of the province. It is a piece of the puzzle that can bring about a change in the unequal distribution of the population, in the over-concentration of people in urban centers and at the same time in the accumulation of wealth. However, people are currently experiencing an unbalanced development between urban and rural areas, most of the population living and working in urban centres. This results in the desertification of the provinces, with a few exceptions and therefore, the ever-increasing development of the cities negatively affects the province. The apparent inequality in infrastructure, services and development opportunities in the countryside makes the transition to the countryside prohibitive so that young people do not "see" a positive view of relocation in the countryside.

Keywords: Urbanization, Decentralization, Integrated Development, Viable Integrated Development, Population Shrinkage, Sigri, Lesvos, Development Projects

Σύνοψη

Στην παρούσα διπλωματική εργασία υλοποιείται μια βιβλιογραφική έρευνα σχετικά με τη μετοίκηση πληθυσμού από τα αστικά κέντρα στην ύπαιθρο και ταυτόχρονα την ολοκληρωμένη ανάπτυξη της υπαίθρου προκειμένου να φιλοξενήσει αυτούς που θα επιλέξουν να αποκεντρωθούν μειώνοντας παράλληλα το ρίσκο της επιλογής τους. Μελέτη περίπτωσης ορίστηκε το χωριό Σίγρι που βρίσκεται στο δυτικό τμήμα της νήσου Λέσβου, στο Βορειοανατολικό Αιγαίο, το οποίο βιώνει κι αυτό όπως κι άλλα χωριά της Ελλάδος εδώ και πολλές δεκαετίες μία τάση προς εγκατάλειψη. Μάλιστα λεπτομερείς μελέτες έδειξαν ότι το μεγαλύτερο μέρος του νησιού, και ιδιαίτερα η δυτική Λέσβος βιώνει την εγκατάλειψη προς τα αστικά κέντρα με αποτέλεσμα ο πληθυσμός να μη βρίσκει ερεθίσματα ώστε να μετοικήσουν στο χωριό. Τα αστικά κέντρα παρά το γεγονός ότι έχουν περισσότερες ευκαιρίες για εργασία, η ποιότητα ζωής χαρακτηρίζεται ως «φτωχή» αφού δεν υπάρχει προσωπικός χρόνος λόγω των γρήγορων ρυθμών ζωής ενώ το κόστος διαβίωσης πολλές φορές είναι δυσβάσταχτο. Η αστικοποίηση λοιπόν αποτελεί μία τάση της εποχής η οποία δημιουργεί μία πιεστική και ασφυκτική κατάσταση στις πόλεις οι οποίες αδυνατούν να απορροφήσουν το πλήθος του κόσμου και να δημιουργήσουν εκείνες τις συνθήκες οι οποίες είναι απαραίτητες για την εξασφάλιση μίας ποιοτικής ζωής. Το κράτος δεν μεριμνά για τις επαρχιακές περιοχές του όσο θα έπρεπε με αποτέλεσμα ο μόνιμος πληθυσμός της επαρχίας να τις εγκαταλείπουν για ένα καλύτερο αύριο στα αστικά κέντρα.

Στο δεύτερο κεφάλαιο της παρούσης εργασίας παρουσιάζεται το πρόβλημα της αστικοποίησης όπως αυτή απορρέει από τη βιβλιογραφική έρευνα που πραγματοποιήθηκε. Επίσης, γίνεται εκτενής αναφορά για το πώς εξελίχθηκε η αστικοποίηση μέσω ιστορικής αναδρομής, πως έχει κατανεμηθεί ο παγκόσμιος πληθυσμός, τα ποσοστά γεννήσεων και θανάτων, ποιο το επίπεδο ανάπτυξης των χωρών, η τάση για αστικοποίηση, καθώς και οι θετικές και αρνητικές επιπτώσεις αυτής.

Στο τρίτο κεφάλαιο της παρούσης εργασίας παρουσιάζεται η έννοια της αποκέντρωσης, και αφορά ένα από τα πιο σημαντικά κεφάλαια της εργασίας, αφού σκοπός της είναι η ανάλυση της αποκέντρωσης και οι τρόποι ανάπτυξης αυτής. Παρουσιάζεται η έννοια της αποκέντρωσης, οι μέθοδοι που δύναται να πραγματοποιηθεί η αποκέντρωση σε οικονομικό, διοικητικό και κοινωνικό επίπεδο, τα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα της αποκέντρωσης και πως εξελίσσεται η αποκέντρωση στην Ευρώπη και συγκεκριμένα στην Ιταλία και την Ισπανία.

Στο τέταρτο κεφάλαιο της παρούσας διπλωματικής εργασίας αναλύεται η μελέτη περίπτωσης ήτοι το χωριό Σίγρι της δυτικής Λέσβου το οποίο βιώνει την εγκατάλειψη με το πέρασμα του καιρού λόγω οικονομικών δυσχερειών. Οι νέοι εγκατέλειψαν τον τόπο τους για ένα καλύτερο αύριο στα μεγάλα αστικά κέντρα. Παρά το γεγονός ότι η Λέσβος αποτελεί το τρίτο σε μέγεθος νησί της Ελλάδας, έχει υποστεί ραγδαία μείωση του πληθυσμού της την τελευταία πενταετία. Η μείωση του μόνιμου πληθυσμού της Λέσβου βρίσκεται σε πολλαπλάσιο ρυθμό από τη γενική μείωση του μόνιμου πληθυσμού της χώρας σύμφωνα με την ΕΛΣΤΑΤ. Ο ρυθμός μείωσης του πληθυσμού ανέρχεται σε 6,36% κατά την δεκαπενταετία 2001-2015 ενώ σε πανελλαδικό επίπεδο το ποσοστό αυτό ανέρχεται σε 1,38%. Η μείωση αυτή οφείλεται στη συρρίκνωση των παραγωγικών δραστηριοτήτων, τη μείωση των θέσεων εργασίας, την έλλειψη βασικών υποδομών υγείας, παιδείας, μεταφορών, έλλειψη επενδυτικών κι εργασιακών ευκαιριών, απουσία καινοτομίας καθώς και το υψηλό κόστος διαβίωσης που υπήρχε ούτως ή άλλως πριν την οικονομική κρίση. Αυτά είναι τα γενικά προβλήματα που κυριαρχούσαν και συνεχίζουν να κυριαρχούν στο νησί. Τα μέτρα τα οποία έχουν ληφθεί κατά καιρούς, είτε αναπτυξιακά προγράμματα, είτε ειδικά μέτρα για τα νησιά και κοινοτικά προγράμματα έχουν οδηγήσει σε μερική ανάσχεση του προβλήματος. Άλλωστε και τις προηγούμενες δεκαετίες ήταν γνωστό πως μόνο ένας στους 10 νέους που έφευγαν από τα νησιά για σπουδές επέστρεφε στον τόπο κατοικίας του για μόνιμη διαμονή. Πρόσθετοι λόγοι που οδήγησαν στην εγκατάλειψη ήταν το μαζικό κλείσιμο πολλών μικρών επιχειρήσεων που έδιναν δουλεία σε σημαντικό αριθμό εργαζομένων, η κατάρρευση της οικοδομικής δραστηριότητας και η μείωση των εργαζομένων που απασχολούνταν στο δημόσιο τομέα. Ιδιαίτερα στα χωριά της Λέσβου, και στο Σίγρι, η εγκατάλειψη είναι γεγονός.

Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζονται και οι ενέργειες τις τοπικής αυτοδιοίκησης για τη βελτίωση των υποδομών και την ανάπτυξη του τόπου (νέος οδικός άξονας, νέο λιμάνι

κ.α.) καθώς και ενέργειες ιδιωτών (νέο ελαιοτριβείο Τιρπιντήρη) με σκοπό την οικονομική ανάπτυξη του χωριού και τη δημιουργία θέσεων εργασίας και της προσέλκυσης νέων. Επίσης, πραγματοποιήθηκαν τρεις συνεντεύξεις από άτομα τα οποία μετοίκησαν πρόσφατα στο Σίγρι για ένα καλύτερο μέλλον για εκείνους και τις οικογένειες τους. Σκοπός των συνεντεύξεων ήταν να «αφουγκραστεί» ο γραφών τις αντιλήψεις και τις απόψεις των νέων αυτών κατοίκων του χωριού σχετικά με τη ζωή στην επαρχία, τους φόβους τους, τα πλεονεκτήματα της ζωής στο χωριό, εάν έχουν λάβει βοήθεια από κρατικούς φορείς κ.α. Τα ερωτήματα της συνέντευξης παρουσιάζονται στο Παράρτημα Α της παρούσας εργασίας.

Τέλος, παρουσιάζονται τα συμπεράσματα όπου ουσιαστικά επιβεβαιώνονται η βιβλιογραφική έρευνα με τη μελέτη περίπτωση καθώς και τα γενικά συμπεράσματα για την αποκέντρωση. Επίσης, παρουσιάζονται μελλοντικές προτάσεις και προοπτικές αναφορικά με την επίτευξη της αποκέντρωσης, οι οποίες βασίζονται σε ρεαλιστικά σενάρια δηλαδή αν με την εφαρμογή των ενεργειών αυτών δύναται να υλοποιηθεί η έννοια της αποκέντρωσης. Οι προτεινόμενες δράσεις κινούνται στα πλαίσια της πραγματικότητας κατά την προσωπική άποψη του συγγραφέα προκειμένου να πραγματοποιηθεί ο σκοπός της αποκέντρωσης.

Είναι σημαντικό να αναφερθεί πως η συνεχής παρακολούθηση και έλεγχος ενός αναπτυξιακού σχεδιασμού είναι μείζονος σημασίας ώστε να εξασφαλιστεί η συνέπεια, η συνέχεια και αναπροσαρμογή για την επιτυχία της ολοκληρωμένης ανάπτυξης. Μέσω των προαναφερθέντων καθίσταται σαφές πως οι αρχές της ολοκληρωμένης ανάπτυξης ήτοι το να ζει κανείς με αξία σε έναν επαρχιακό τόπο, σε μια διαλεκτική αρμονία και σεβασμό προς τον τόπο και το συνάνθρωπο του, τις πανανθρώπινες θεμελιώδεις αξίες και το «όλο» το φυσικό και πολιτισμικό περιβάλλον, όπως αυτός εντάσσεται ειρηνικά και δημιουργικά ως αναπόσπαστο και όχι ως κυρίαρχο μέρος του παραμένει αμετάβλητος, ανεπηρέαστος από κομματικές επιλογές, συμφέροντα και διακρίσεις (Ρόκος, 2003).

Στα Παραρτήματα Α και Β της διπλωματικής εργασίας παρουσιάζονται το ερωτηματολόγιο της συνέντευξης και τα αποτελέσματα του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020 για τη νήσο Λέσβο.

Στην εργασία γίνεται προσπάθεια διατύπωσης προτάσεων, μέτρων και δράσεων για την αποκέντρωση. Η εργασία αφορά ουσιαστικά μια συζήτηση η οποία θα έπρεπε να

είχε αρχίσει από καιρό αφού η αστικοποίηση αποτελεί πλέον ένα υπαρκτό πρόβλημα. Η αποκέντρωση αποτελεί μία βασική συνιστώσα για την ολοκληρωμένη ανάπτυξη επαρχιακών περιοχών, ίσως η καλύτερη στην παρούσα κατάσταση με πολλαπλά οφέλη για τον άνθρωπο, το περιβάλλον, την οικονομία και γενικά την κοινωνία. Η αποκέντρωση με την ευρύτερη έννοια οδηγεί σε ένα καλύτερο αύριο, σε έναν κόσμο καλύτερο και ειρηνικότερο.

Για να στεφθεί με επιτυχία μια ολοκληρωμένη ανάπτυξη θα πρέπει να υπάρχει ειρήνη, δημοκρατία, ελευθερία, αξιοπρέπεια, αξιοκρατία, δικαιοσύνη, ήθος, ίσες ευκαιρίες και κοινωνική αλληλεγγύη. Θα πρέπει δηλαδή, να δημιουργηθεί μια νέα καινούργια και καλύτερη ισορροπία ανθρώπινων, κοινωνικών και παραγωγικών σχέσεων και συστημάτων χρήσεων γης, απασχόλησης, παραγωγής, διανομής και κατανάλωσης. Αυτό σημαίνει πως, ένας τόπος εγκαταλελειμμένος θα πρέπει να στηρίζεται στις παραπάνω αρχές προκειμένου να εξελιχθεί και να αναπτυχθεί ολοκληρωτικά. Να μπορεί ο τόπος να ικανοποιεί τις ανάγκες των πολιτών του, να τους προσφέρει όλα αυτά τα στοιχεία για να νιώθουν ασφαλείς, να υπάρχουν εργασιακές ευκαιρίες, δυνατότητες εξέλιξης και να μπορούν να διαμορφώσουν τους πολίτες του αύριο με σεβασμό προς το συνάνθρωπο, την κοινωνία και το περιβάλλον (Ρόκος, 2014).

Κλείνοντας, η ανάπτυξη θα πρέπει να ικανοποιεί τις ανάγκες των πολιτών χωρίς να διακυβεύεται η ικανότητα των επόμενων γενεών να ικανοποιούν τις δικές τους ανάγκες. Άρα ο δρόμος προς μια ολοκληρωμένη ανάπτυξη αφορά όλους τους ανθρώπους σε κάθε χώρα και κάθε περιφέρεια της Γης και για όλες τις ανάγκες τους.

Κατάλογος Εικόνων

Εικόνα 2. 1: Εκτίμηση της αστικοποίησης(έτος/ποσοστό) σύμφωνα με τις προβλέψεις των Ηνωμένων Εθνών (United Nations, 2007)	17
Εικόνα 2. 2: Κατανομή του παγκόσμιου πληθυσμού ως το 2100 σύμφωνα με τον ΟΗΕ (Null, 2011).....	18
Εικόνα 2. 3: Εκτίμηση γεννήσεων και θανάτων έως το 2100 (United Nations, 2019)	20
Εικόνα 2. 4: Ρυθμός αύξησης των μεταναστών από το 2010 έως το 2019 (United Nations, 2019).....	23
Εικόνα 2. 5: Διάγραμμα ποσοστού πληθυσμού που κατοικεί στα αστικά κέντρα ανά γραφική περιοχή (United Nations, 2019).....	24
Εικόνα 2. 6: Διάγραμμα πρόβλεψης αστικού πληθυσμού σε ανεπτυγμένες (πράσινη γραμμή) και λιγότερες αναπτυσσόμενες (κόκκινη γραμμή) περιοχές έως το 2050 (United Nations, 2018).....	31
Εικόνα 2. 7: Διάγραμμα κατανομής της μεταβολής του αστικού πληθυσμού ανεπτυγμένων και αναπτυσσόμενων περιοχών έως το 2050(United Nations, 2019)..	32
Εικόνα 2. 8: Αστικοποίηση στη λεκάνη της Μεσογείου (Grid Arendal, 2013)	33
Εικόνα 2. 9: Ποσοστό πληθυσμού που κατοικεί σε αστικές περιοχές ανά ομάδα εισοδήματος (United Nations, 2019)	34
Εικόνα 3. 1: Διοικητικές μεταρρυθμίσεις στην Ευρώπη μετά το 2000 (Ράλλης, 2019α)	42
Εικόνα 3. 2: Πολιτική, διοικητική και φορολογική αποκέντρωση (ΟΟΣΑ, 2021)	45
Εικόνα 4. 1: Τοποθεσία Σιγρίου στο Χάρτη της Μυτιλήνης (Ιδία επεξεργασία από googlemaps) 76	
Εικόνα 4. 2: Απεικόνιση του απολιθωμένου δάσους στο Σίγρι (Ιδία επεξεργασία από googlemaps).....	82
Εικόνα 4. 3: Κάστρο Σιγρίου (https://www.kastra.eu/castlegr.php?kastro=sigri).....	84
Εικόνα 4. 4: Φωτογραφία του Ελαιώνα «Τιρπιντήρη» στο Σίγρι της Λέσβου (agrocipital, 2021).	86
Εικόνα 4. 5: Νέος οδικός άξονας Καλλονής – Σιγρίου (emprosnet.gr, 2021).....	87

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας 4. 1: Χρήσεις γης Δήμου Λέσβου (Βλάχος, 2019).....	78
--	----

1. Εισαγωγή

Σύμφωνα με στοιχεία του ΟΗΕ, υπολογίζεται πως έως το 2025 το 86% του πλανήτη θα συγκεντρωθεί στις πόλεις με αποτέλεσμα να κυριαρχεί η αστικοποίηση. Παρά το γεγονός ότι οι πόλεις αποτελούν κέντρα πολιτισμού, οι γρήγοροι, αγχωτικοί και πιεστικοί ρυθμοί της ζωής δεν ταιριάζουν για όλους τους ανθρώπους. Η πλειοψηφία των ατόμων που ζουν ή ζούσαν μακριά από τα αστικά κέντρα και μετέβησαν στις πόλεις για μια καλύτερη ζωή, αποτελεί ή αποτέλεσε ένα όνειρο το οποίο ωστόσο τελείωσε πριν ακόμη αυτό ξεκινήσει. Και αυτό διότι, πάνω από 500 εκατομμύρια άνθρωποι στη γη ζουν κάτω από τα όρια της φτώχειας και ακόμη χειρότερα, είναι άστεγοι. Αυτός ο υπερπληθυσμός που επικρατεί στις πόλεις οδηγεί στη δημιουργία πολλών προβλημάτων τα οποία σχετίζονται με την εγκληματικότητα, τα απορρίμματα, τη μη πρόσβαση σε πόσιμο νερό (κυρίως στις φτωχές χώρες), τη μη πρόσβαση στην υγεία, την υπερκατανάλωση ενέργειας και άλλων πόρων κ.α. Με γνώμονα τα προαναφερθέντα, η ζωή στις πόλεις δεν αποτελεί ιδανική επιλογή και πολλές φορές η αποκέντρωση αποτελεί διέξοδο χωρίς αυτό ωστόσο να είναι εύκολη υπόθεση.

Για να πραγματοποιηθεί η αποκέντρωση, θα πρέπει να υπάρχει ένα καλά μελετημένο, οργανωμένο κι ολοκληρωμένο σχέδιο με στόχο την ολοκληρωμένη ανάπτυξη των επαρχιακών περιοχών. Η ολοκληρωμένη ανάπτυξη αφορά την ταυτόχρονα στο χώρο και στο χρόνο οικονομική, κοινωνική, πολιτική, πολιτισμική και κατάλληλη τεχνική/τεχνολογική ανάπτυξη η οποία θα εφαρμόζεται πάντα σε αρμονία και σεβασμό στον άνθρωπο καθώς και στο φυσικό και πολιτισμικό περιβάλλον μέσα στο οποίο εντάσσεται ειρηνικά και δημιουργικά ως οργανικό και αναπόσπαστο μέρος του και όχι ως κυρίαρχος ιδιοκτήτης ή εκμεταλλευτής του. Έτσι, η ολοκληρωμένη ανάπτυξη σχετίζεται άμεσα με ένα χώρο στον οποίο κανείς αξίζει να ζει, να προσπαθεί και να παλεύει προκειμένου να εξασφαλίζονται και να ικανοποιούνται οι ανάγκες των ανθρώπων (Ρόκος, 2003).

Η αποκέντρωση, δηλαδή η μετοίκηση πληθυσμού από τα μεγάλα αστικά κέντρα στην επαρχία, δρα ευεργετικά ως προς την ολοκληρωμένη ανάπτυξη των περιοχών αυτών και ταυτόχρονα ανασταλτικά ως προς την τάση για εγκατάλειψη. Έχοντας ως δεδομένο τη συρρίκνωση του πληθυσμού της επαρχίας και ιδιαίτερα των απομακρυσμένων περιοχών, η αποκέντρωση έρχεται να λειτουργήσει ως μία από τις

κυριότερες λύσεις για το πρόβλημα αυτό. Η αποκέντρωση θα συντελέσει στην «αναγέννηση» των εγκαταλελειμμένων περιοχών μέσω της αύξησης του πληθυσμού τους. Νέοι και νέες θα εργαστούν, θα επενδύσουν, θα κάνουν οικογένειες, θα ζήσουν δίπλα στη φύση, θα προστατεύσουν το περιβάλλον, θα διατηρήσουν τη παράδοση και την κουλτούρα κάθε τόπου, θα μεταφέρουν τεχνογνωσία και γνώσεις, θα αναπαλαιώσουν παλιές κατοικίες, θα επαναφέρουν κτήματα από την εγκατάλειψη και ερημοποίηση, θα συνεισφέρουν στην τοπική οικονομία, θα απαιτήσουν έργα ανάπτυξης από την Τοπική Αυτοδιοίκηση και με τη σειρά τους θα διαμορφώσουν ένα πιο πρόσφορο κλίμα και για άλλους να μετακομίσουν εκεί. Ουσιαστικά και με κατάλληλες παραμέτρους συντελείται η ολοκληρωμένη ανάπτυξη.

Ωστόσο, η αποκέντρωση δεν έχει οφέλη μόνο για τις επαρχιακές περιοχές στις οποίες αυξάνεται ο πληθυσμός, αλλά και για τις πόλεις από τις οποίες αναχωρεί. Αυτό γίνεται εύκολα αντιληπτό αν αναλογισθεί κανείς τη ζωή στα μεγάλα αστικά κέντρα, η οποία χαρακτηρίζεται από έντονη κυκλοφοριακή συμφόρηση, μεγάλους χρόνους μετακίνησης και κατά συνέπεια έλλειψη ελεύθερου χρόνου, πολύπλοκη διαχείριση απορριμμάτων, ατμοσφαιρική ρύπανση, έντονο άγχος και στρες, έλλειψη χώρων αθλητισμού και ψυχαγωγίας, έλλειψη χώρων πρασίνου, έλλειψη επαφής με τη φύση και το περιβάλλον και πολλά ακόμη τα οποία θα αναλυθούν εκτενέστερα παρακάτω. Όλα τα προαναφερθέντα δύναται να επιλυθούν ή έστω να βελτιωθούν επαρκώς αν ο πληθυσμός των πόλεων μειωθεί αρκετά. Και αυτό θα το καταστήσει πιο εύκολο κι εφικτό για το Κράτος καθότι δεν θα απαιτούνται πλέον «φαραωνικά» έργα με εξαιρετικά μεγάλο κόστος υλοποίησης, όπως μετρό, γέφυρες, συστήματα διαχείρισης αποβλήτων κ.α., προκειμένου να εξασφαλιστούν και να βελτιωθούν οι συνθήκες ζωής και να επιτευχθεί ομοίως η ολοκληρωμένη ανάπτυξη στις πόλεις. Επομένως η αποκέντρωση δρα ευεργετικά για την επίτευξη της ολοκληρωμένης ανάπτυξης τόσο για την επαρχία όσο και για τα αστικά κέντρα κι αυτό θα γίνει καλύτερα αντιληπτό στα κεφάλαια που ακολουθούν.

Περιοχή μελέτης της παρούσας διπλωματικής εργασίας αποτελεί το χωριό Σίγρι που βρίσκεται δυτικά της νήσου Λέσβου. Βρίσκεται σε απόσταση 94 χιλιομέτρων από τη Μυτιλήνη και αποτελεί Δημοτικό Διαμέρισμα του Κλεισθενικού Δήμου Δυτικής Λέσβου. Παλαιότερα άνηκε στον Καλλικρατικό Δήμο Λέσβου και ακόμη παλαιότερα στον Καποδιστριακό Δήμο Ερεσσού – Αντίσσης. Σύμφωνα με την απογραφή του 2011, ο μόνιμος πληθυσμός του είναι 333 κάτοικοι.

Το Σίγρι παρόλο που έχει ενταχθεί σε μια πορεία ανάπτυξης με την κατασκευή του νέου οδικού άξονα Καλλονής – Σιγρίου και του νέου λιμανιού, χαρακτηρίζεται από αρκετά σοβαρά προβλήματα όπως λόγω χάρη η συρρίκνωση του πληθυσμού, ελλείψεις σε υποδομές, μη αξιοποίηση των πόρων του και των δυνατοτήτων του.

Το Στρατηγικό και Επιχειρησιακό Πρόγραμμα του Δήμου Λέσβου (2022-2023) να μεν περιλαμβάνει προοπτικές ανάπτυξης για τη Λέσβο γενικά, ωστόσο δε δίνεται έμφαση σε περιοχές απομακρυσμένες από τη Χώρα του νησιού, όπως είναι το Σίγρι. Η αξιοποίηση του εν λόγω επιχειρησιακού σχεδίου και οι πραγματικές δυνατότητες που έχει να προσφέρει το Σίγρι δεν εκμεταλλεύονται πλήρως με αποτέλεσμα να μην δύναται να κρατήσει τους ανθρώπους του και να συρρικνώνεται.

Στόχος λοιπόν της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι η αξιολόγηση των δυνατοτήτων μιας απομακρυσμένης και δυσπρόσιτης περιοχής, όπως αυτή του Σιγρίου με ρεαλιστικές προτάσεις, δράσεις και μέτρα, με σκοπό να αναδειχθούν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του και να αξιοποιηθούν στο μέγιστο βαθμό οι δυνατότητές του. Πριν ωστόσο παρουσιαστεί η μελέτη περίπτωσης, ο γραφών παρουσιάζει βασικές έννοιες όπως της αστικοποίησης και της αποκέντρωσης ώστε ο αναγνώστης να αποκτήσει μια συνολική βιβλιογραφική άποψη περί του θέματος, και πώς τελικά η αποκέντρωση δύναται να αποτελέσει μία συνιστώσα προς την ολοκληρωμένη ανάπτυξη ενός τόπου ή κι ενός κράτους γενικότερα.

2. Το Πρόβλημα της Αστικοποίησης

2.1 Ιστορική Αναδρομή στις Πληθυσμιακές Τάσεις

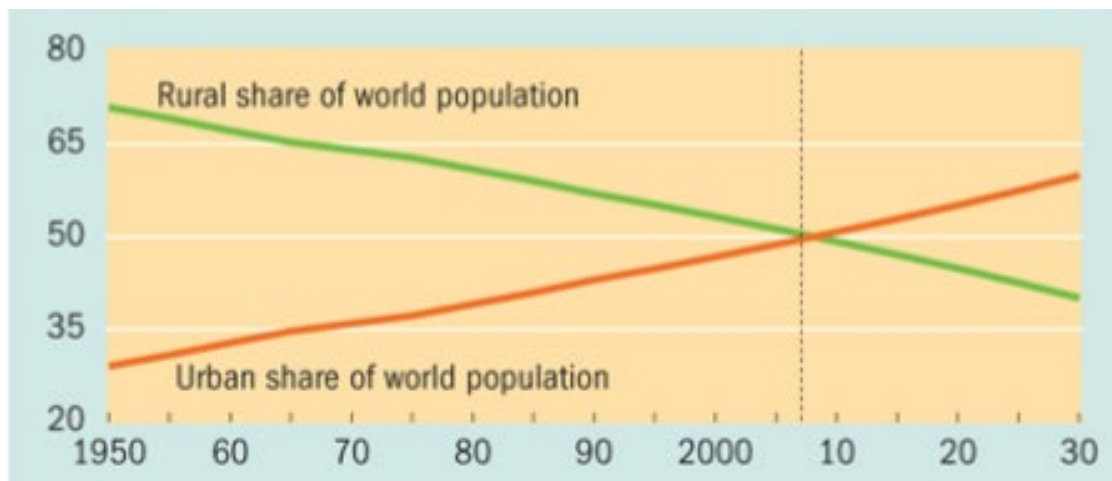
Από τότε που εμφανίστηκαν οι άνθρωποι, ήτοι πριν από περίπου τέσσερα εκατομμύρια χρόνια, ο πληθυσμός τους αυξάνεται με γεωμετρική πρόοδο. Ο Sorvall αναφέρει πως η εξέλιξη του ανθρώπου κατηγοριοποιείται σε τρεις χρονικές περιόδους: η πρώτη αφορά τον άνθρωπο ως τροφοσυλλέκτη ήτοι εξασφάλιση τροφής από τη φύση, η δεύτερη αφορά τον άνθρωπο ως αγρότη όπου καλλιεργούσε τη γη ώστε να τραφεί και η τρίτη χρονική περίοδος αφορά τον άνθρωπο ως τεχνοκράτη που σχετίζεται με τη ζωή των ανθρώπων τις τελευταίες δεκαετίες.

Καθώς εξελισσόταν ο άνθρωπος και πριν την ανάπτυξη της αγροτικής περιόδου, εκτιμάται πως ο πληθυσμός άγγιζε το ένα εκατομμύριο και απειλήθηκε σοβαρά από εξαφάνιση. Προϊστορικά και ως τη νεολιθική εποχή, ο πληθυσμός χαρακτηριζόταν ως σταθερός, ενώ έως και πριν από 10,000 χρόνια, άγγιζε τα πέντε εκατομμύρια. Κατά το 1000 π.Χ. ο πληθυσμός ήταν περίπου στα πενήντα εκατομμύρια και σύμφωνα με Davis (2007) οι αρχαίοι Έλληνες ανέπτυσαν συζητήσεις περί διαχείρισης των πληθυσμών στις πόλεις, βάζοντας ως όριο τα 5,000 άτομα στις τότε πόλεις-αστυ και έλεγχο στις γεννήσεις (Davis, 2007).

Η εξέλιξη του πληθυσμού επηρεάστηκε κατά πολύ από τις επιδημίες και πανδημίες που κυριάρχησαν στον κόσμο, όπως αυτή της πανούκλας το έτος 1340 που μείωσε τον πληθυσμό της Γηραιάς Ηπείρου από 440 εκατομμύρια στο μισό. Μάλιστα, απαιτήθηκαν περίπου επτά αιώνες για να διπλασιαστεί ο πληθυσμός από τις αρχές του 9^{ου} αιώνα έως τα μέσα του 16^{ου} αιώνα. Ο πληθυσμός αυξάνονταν με αργούς ρυθμούς έως το 1700 ενώ από το 1800 και έως σήμερα ο πληθυσμός επταπλασιάστηκε. Ως κομβικό σημείο χαρακτηρίζεται η Βιομηχανική Επανάσταση η οποία έφερε καινοτομίες σε πολλούς τομείς της καθημερινότητας όπως της τεχνολογίας, της υγείας, της ιατρικής καθώς και αύξηση του προσδόκιμου ζωής (Davis, 2007).

Κατά το πρώτο μισό του 20^{ου} αιώνα, ο παγκόσμιος πληθυσμός αυξήθηκε κατά πολύ ενώ στα μέσα του ίδιου αιώνα ήτοι μεταξύ του 1950 και του 1987 ο πληθυσμός υπερδιπλασιάστηκε φτάνοντας τα 5 δισεκατομμύρια άτομα, σε μόλις 37 έτη. Από τότε ωστόσο, η αύξηση του πληθυσμού σύμφωνα με τον ΟΗΕ έχει επιβραδυνθεί.

Οι Bloom και Khanna (2007) ανέφεραν πως το 2008 θα χαρακτηρίζονταν ως μια αστική επανάσταση (*urban revolution*) αφού για πρώτη φορά στην ιστορία, παραπάνω από το 50% του παγκόσμιου πληθυσμού θα κατοικούσε στα αστικά κέντρα. Μάλιστα, λόγω της ραγδαίας αύξησης της αστικοποίησης, ο πληθυσμός που θα κατοικεί στα κέντρα των πόλεων έως το 2030 θα αγγίξει το 60% του παγκόσμιου πληθυσμού (προβλέψεις από τα Ηνωμένα Έθνη) (Bloom&Khanna, 2007). Η παρακάτω εικόνα παρουσιάζει την αύξηση του πληθυσμού στις πόλεις έως το 2030.

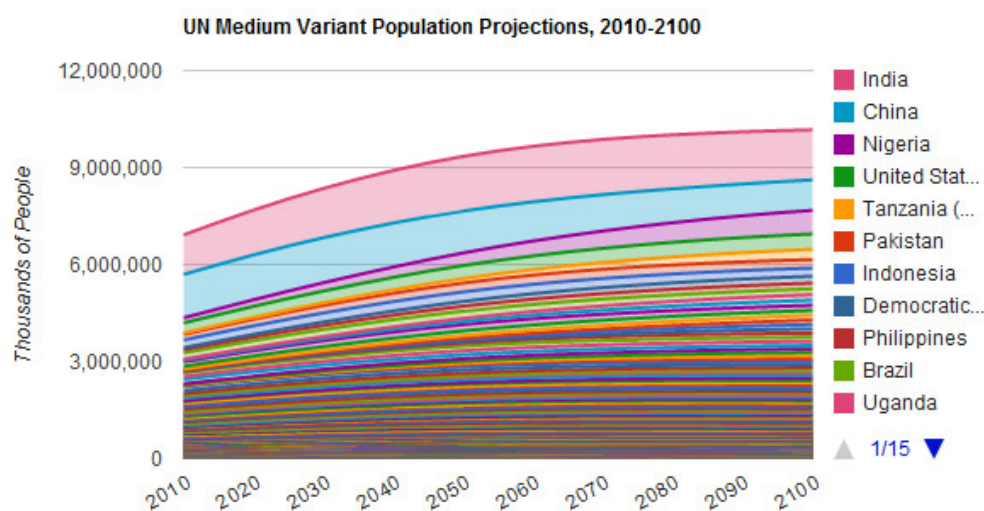

Εικόνα 2. 1: Εκτίμηση της αστικοποίησης (έτος/ποσοστό) σύμφωνα με τις προβλέψεις των Ηνωμένων Εθνών (United Nations, 2007)

Σήμερα, ο πληθυσμός προσμετρά περίπου οκτώ δισεκατομμύρια ανθρώπους, ενώ κάθε χρόνο γεννιούνται 140 εκατομμύρια, με την πλειοψηφία αυτών να ζει στα αστικά κέντρα (worldometers, 2021). Ο ΟΗΕ αναφέρει πως έως το 2056 ο πληθυσμός της Γης θα έχει αγγίξει τα 10 δις, ενώ έως το 2100 ο πληθυσμός θα αγγίξει περί τα 11 δισεκατομμύρια. Αυτό έρχεται σε αντίθεση με την πρόβλεψη της Λέσχης της Ρώμης και την περιβόητη μαλθουσιανή έκθεση της του 1972 «Τα όρια της Ανάπτυξης». Η πραγματικότητα έχει ως εξής: Στο μόλις πρόσφατο παρελθόν (1950), 86 πόλεις στην υφήλιο είχαν πληθυσμό μεγαλύτερο του ενός εκατομμυρίου ενώ σήμερα υπάρχουν πάνω από 550 πόλεις με τον πληθυσμό αυτόν. Η πραγματικότητα είναι ότι ο αστικός πληθυσμός του σήμερα είναι πολύ μεγαλύτερος από τον πληθυσμό του 1960 ενώ οι αγροτικές περιοχές έχουν φτάσει στο όριο τους πληθυσμιακά (3,2 δις). Η όλη αυτή κατάσταση θα οδηγήσει στην μελλοντική αστική πληθυσμιακή αύξηση η οποία θα φτάσει στην ακμή της το 2050 (όπως αναφέρθηκε και στην εισαγωγή) (Davis, 2012).

2.2 Κατανομή του Παγκόσμιου Πληθυσμού

Η πλειοψηφία (σχεδόν το 60%) του παγκόσμιου πληθυσμού σήμερα ζει στην Ασία ενώ οι πέντε μεγαλύτερες σε πληθυσμό χώρες στον πλανήτη είναι η Κίνα με περίπου 1,45 δις, η Ινδία με 1,4 δις, οι ΗΠΑ με 330 εκατομμύρια, η Ινδονησία με 270 εκατομμύρια και η Βραζιλία με 211 εκατομμύρια. Για πολλούς αιώνες, η Κίνα κατέχει την πρώτη θέση ως την πιο πυκνοκατοικημένη χώρα παγκοσμίως ενώ οι προβλέψεις δείχνουν πως η Ινδία θα την προσπεράσει μέσα στην επόμενη δεκαετία. Αξίζει να αναφερθεί επίσης, πως η περιοχή που γνώρισε ταχύτερη αύξηση πληθυσμού τους τελευταίους δύο αιώνες ήταν η Βόρεια Αμερική (31 φορές αύξηση του πληθυσμού της) και ακολουθεί η Λατινική Αμερική με αύξηση πληθυσμού κατά 28 φορές. Τέλος, ακολουθεί η Αφρική και η Ευρώπη με μικρότερα κατά πολύ ποσοστά αύξησης του πληθυσμού (United Nations, 2018). Η Εικόνα 2.2 αντικατοπτρίζει τα προαναφερθέντα.

Εικόνα 2. 2: Κατανομή του παγκόσμιου πληθυσμού ως το 2100 σύμφωνα με τον ΟΗΕ (Null, 2011)

Ο ΟΗΕ αναφέρει για την εξέλιξη του πληθυσμού, ότι η υποσαχάρια Αφρική θα γνωρίσει τη μεγαλύτερη ανάπτυξη κατά τη διάρκεια των επόμενων δύο δεκαετιών, ενώ άλλες περιοχές θα γνωρίζουν αισθητή μείωση κατά την ίδια χρονική περίοδο. Επίσης, η Βόρεια Αμερική και η Ευρώπη θα εμφανίσει μια στασιμότητα σε ότι αφορά τη μεταβολή του πληθυσμού. Η ανατολική και νοτιοανατολική Ασία θα γνωρίσει έως το 2038 το μέγιστο πληθυσμό ήτοι 2,4 δις άτομα ενώ ο πληθυσμός της νότιας και κεντρικής Ασίας θα αγγίζει τα 2,6 δις έως το 2065. Όσον αφορά τη Λατινική Αμερική, ο πληθυσμός της υπερδιπλασιάστηκε από το 1950 έως το 2019 και ως το

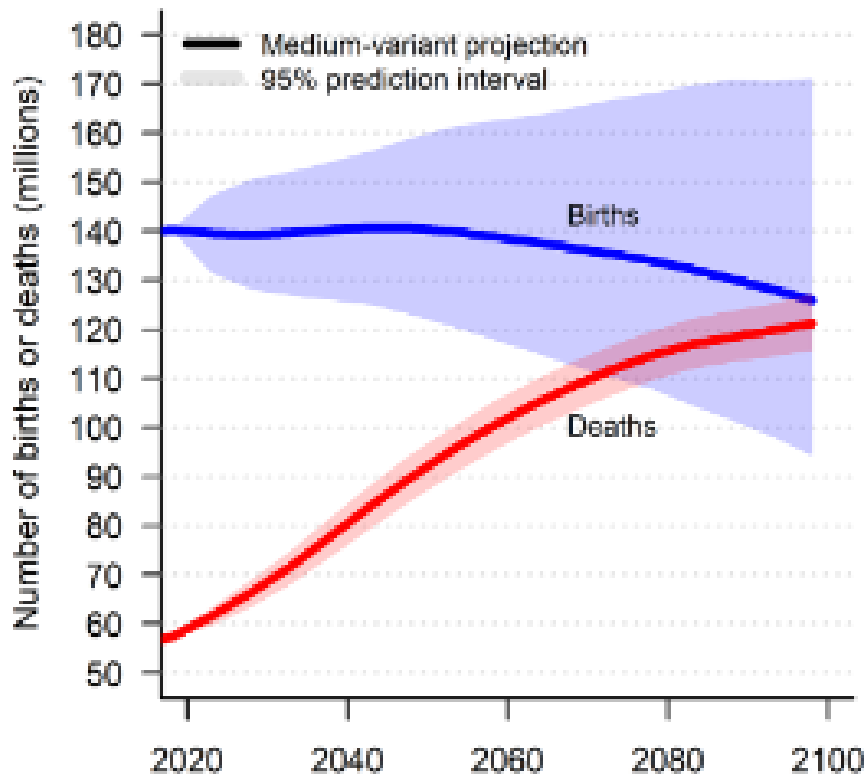
2058 αυτός ο πληθυσμός αναμένεται να φθάσει στο αποκορύφωμά του. Στην Ωκεανία, ο πληθυσμός διακρίνεται πως θα έχει σταθερά αυξητική πορεία (United Nations, 2018).

Σχετικά με τις προβλέψεις για το έτος 2100, φαίνεται πως ενενήντα χώρες θα βιώσουν μείωση του πληθυσμού τους λόγω της χαμηλής γονιμότητας (υπογεννητικότητας) που επικρατεί ενώ η μετανάστευση διαδραματίζει επίσης σημαντικό ρόλο. Ωστόσο σε αρκετές περιοχές θα υπάρξει σχετική αύξηση του πληθυσμού ως το 2050 και έπειτα θα παρατηρηθεί κάμψη. Στο μέλλον, έξι χώρες θα αντιπροσωπεύουν πάνω από το μισό της αύξησης του πληθυσμού σε παγκόσμιο επίπεδο, πέντε από τις οποίες ανήκουν στην Αφρική. Η αύξηση θα παρατηρηθεί στη Νιγηρία, στη Δημοκρατία του Κονγκό, στην Τανζανία, στην Αιθιοπία και στην Αγκόλα ενώ η έκτη χώρα είναι το Πακιστάν που είναι εκτός Αφρικής (Ασία) (United Nations, 2018).

2.3 Γεννήσεις – Θάνατοι

Ο πληθυσμός επηρεάζεται ακράδαντα από τον αριθμό των γεννήσεων και τον θάνατων. Έτσι, η αύξηση του προσδόκιμου ζωής σε συνάρτηση με τη μείωση της παιδικής θνησιμότητας, αλλάζει και μεταβάλλει αυξητικά τον παγκόσμιο πληθυσμό. Παράλληλα με την επικρατούσα ακόμη οικονομική κρίση, πολλά ζευγάρια αποκτούν λιγότερα παιδιά, παράγοντας ο οποίος έχει συμβάλλει στη μείωση της ταχείας αύξησης του πληθυσμού παγκοσμίως. Επομένως, προβλέπεται πως τις επόμενες δεκαετίες, ο ετήσιος αριθμός γεννήσεων να παραμείνει στα 140 εκατομμύρια και ενώ συνεχεία θα υπάρξει μείωση (κατά το δεύτερο μισό του τρέχοντος αιώνα). Ο αριθμός των θανάτων θα ακολουθήσει την ίδια πορεία ως ότου φτάσει σε έναν σχετικά ίσο αριθμό με εκείνο των γεννήσεων (United Nations, 2019).

Σημαντικό ωστόσο να αναφερθεί στο σημείο αυτό, είναι πως λόγω της τρέχουσας πανδημίας του Covid-19, ο παγκόσμιος πληθυσμός όσον αφορά τους θανάτους έχει επηρεαστεί αφού έως σήμερα (Απρίλιος 2022), έχουν καταγραφεί 6,17 εκατομμύρια θάνατοι, ενώ ο αριθμός αυτός δυστυχώς τείνει να αυξάνεται. Η πλειοψηφία των θανάτων καταγράφεται στις ΗΠΑ με 787,000 θανάτους ενώ ακολουθεί η Βραζιλία με 616,000 θανάτους και η Ινδία με 471,000 θανάτους (worldometer, 2021).

Εικόνα 2. 3: Εκτίμηση γεννήσεων και θανάτων έως το 2100 (UnitedNations, 2019)

Ο ΟΗΕ αναφέρει στην έκθεση του (UnitedNations, 2019) πως έως το τέλος του 1960, το μέσο ποσοστό της γονιμότητας ήταν πέντε παιδιά ανά γυναίκα ενώ από τότε κι έπειτα έχει μειωθεί στο μισό. Σε πιο ανεπτυγμένες χώρες το ποσοστό γονιμότητας κατά την ίδια περίοδο ήταν τρία παιδιά ανά γυναίκα ενώ στις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες υπήρχε μείωση. Εν έτη 2021, το ποσοστό της γονιμότητας είναι 2,5 παιδιά ανά γυναίκα ενώ προβλέπεται εντός της επόμενης δεκαετίας να μειωθεί στα 1,9 παιδιά ανά γυναίκα. Το γεγονός αυτό συνδέεται από πολλούς επιστήμονες με την αύξηση του μορφωτικού επιπέδου της γυναίκας σε μη ανεπτυγμένες χώρες καθώς και την προσπάθειά της να ανελιχθεί επαγγελματικά.

2.4 Επίπεδο Ανάπτυξης Χωρών

Η αύξηση του πληθυσμού σε κάθε χώρα διαφέρει ενώ ο ρυθμός αύξησης για τις πιο ανεπτυγμένες χώρες διαφέρει από εκείνον στις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες. Αναφορικά με τις ανεπτυγμένες χώρες, το ποσοστό είναι πιο χαμηλό ενώ στις λιγότερο ανεπτυγμένες είναι υψηλότερο. Ωστόσο τις τελευταίες τρεις δεκαετίες παρατηρείται μείωση του ρυθμού αύξησης του πληθυσμού και στις δύο κατηγορίες χωρών.

Όσον αφορά τις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες, το ποσοστό των γεννήσεων είναι υψηλότερο σε σχέση με τις ανεπτυγμένες χώρες, με τη διαφορά όμως ότι παρουσιάζουν χαμηλότερο προσδόκιμο ζωής. Αυτό έχει ως συνέπεια, το 50% του πληθυσμού να καταναλώνει αγαθά χωρίς να μπορεί να παράγει τίποτα. Εν αντιθέσει με τις ανεπτυγμένες χώρες, η παραγωγικότητα του εργατικού δυναμικού μειώνεται εφόσον υπάρχει γρήγορη αύξηση του πληθυσμού οδηγώντας σε αρνητικές συνέπειες στο εισόδημα, την ικανότητα αποθήκευσης και σαφώς στη δημιουργία κεφαλαίων (United Nations, 2018).

Σύμφωνα με τα Ηνωμένα Έθνη (2018), όσο μεγαλύτερος είναι ο πληθυσμός ενός κράτους, τόσο περισσότερες επενδύσεις απαιτούνται προκειμένου να αναπτυχθεί το κράτος αυτό. Στις χώρες που είναι λιγότερο ανεπτυγμένες, οι επενδύσεις λόγω του ταχέως αναπτυσσόμενου πληθυσμού πραγματοποιούνται στο δημογραφικό τομέα ενώ ένα αρκετά μικρότερο ποσό επενδύεται στην οικονομία. Επομένως, δημιουργείται μια μεγάλη και σημαντική ανισορροπία ανάμεσα στις επενδυτικές απαιτήσεις και της διαθεσιμότητας των επενδυτικών κεφαλαίων. Ο όγκος λοιπόν των επενδύσεων μιας χώρας εξαρτάται από το ρυθμό αύξησης του πληθυσμού. Εκτιμήσεις δείχνουν πως προκειμένου να διατηρηθεί το κατά κεφαλήν εισόδημα στο σημερινό επίπεδο θα πρέπει να επενδύεται το 5% του εθνικού εισοδήματος εφόσον ο πληθυσμός αυξάνεται κατά 1% ετησίως. Όμως στις υποανάπτυκτες χώρες όπου ο πληθυσμός αυξάνεται κατά 2,5% σε ετήσια βάση, μεγάλο μέρος των επενδύσεων πηγαίνει στα δημογραφικά μέτρα και έτσι δεν λαμβάνεται υπόψη ο τομέας της οικονομικής ανάπτυξης-μεγέθυνσης.

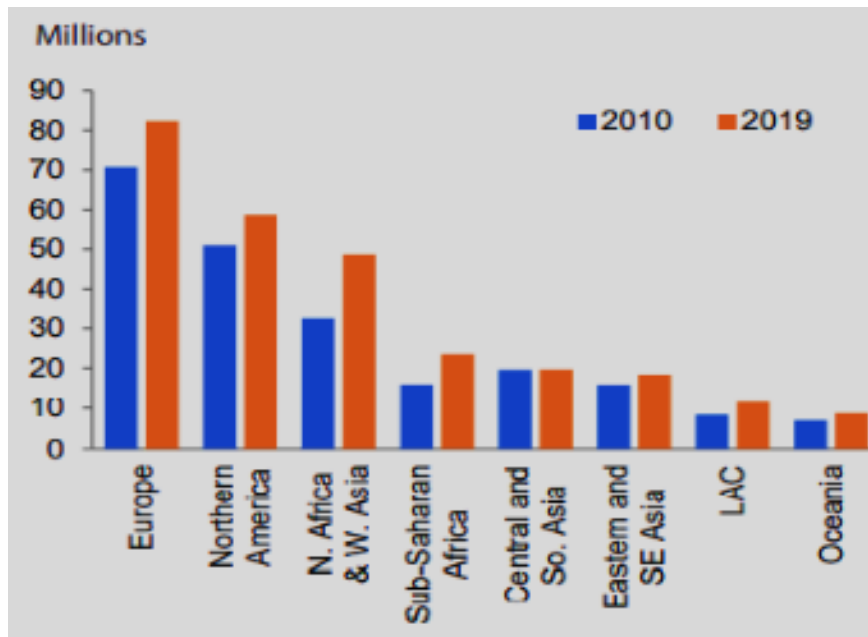
Ο ρυθμός αύξησης του πληθυσμού είναι ταχύς, με αποτέλεσμα ο αριθμός των ατόμων που αναζητούν εργασία να αυξάνεται, ωστόσο κανείς δε μπορεί να εγγυηθεί ότι θα καλυφθεί πλήρως η ανάγκη αυτή. Παρατηρείται πως το πρόβλημα γίνεται εντονότερο στις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες αφού ο ρυθμός αύξησης του πληθυσμού γίνεται με πολύ γρηγορότερους ρυθμούς με συνέπεια να καθίσταται αδύνατο να βρεθούν θέσεις εργασίας για όλους. Έτσι, η ανεργία κυριαρχεί στις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες και αποτελεί ένα πρόβλημα που δύσκολα μπορεί να αντιμετωπιστεί. Έτσι, χιλιάδες εκατοντάδες νέοι από εκείνες τις χώρες μεταναστεύουν σε ανεπτυγμένες χώρες και κυρίως στα αστικά τους κέντρα προκειμένου να εργαστούν (United Nations, 2018).

2.5 Η Μετανάστευση

Όπως αναφέρθηκε και στο προηγούμενο υποκεφάλαιο, η μετανάστευση αποτελεί την πιο μοναδική διέξοδο για βελτίωση της ποιότητας ζωής διαμέσω εύρεσης εργασίας, όσον αφορά τις υποανάπτυκτες χώρες και αυτό έχει ως αποτέλεσμα να επηρεάζεται αρνητικά ο πληθυσμός, και μάλιστα ο πιο νέος σε ηλικία κι ενεργός. Από τα μεγαλύτερα μεταναστευτικά κύματα τα τελευταία χρόνια οφείλονται στη ζήτηση για εργαζομένους από χώρες της Ασίας όπως το Μπαγκλαντές και οι Φιλιππίνες καθώς και η Συρία και η Βενεζουέλα. Δέκτες αυτών των μεταναστών είναι κυρίως η Ευρώπη, η Βόρεια Αμερική και η Αυστραλία. Στην Ευρώπη συγκεκριμένα, εάν δεν υπήρχαν τα κύματα μετανάστευσης, η αύξηση του πληθυσμού θα χαρακτηριζόταν ως αρνητική (United Nations, 2019). Ο πληθυσμός της Ευρώπης αυξήθηκε κατά 0,17% το 2015 ενώ θα είχε παρατηρηθεί μείωση δίχως τους μετανάστες. Το ίδιο επικρατεί και στις ΗΠΑ που παρουσίασαν μεγάλη μεταναστευτική αύξηση από τις αρχές του 1950 λόγω της λήξης του Β' Παγκοσμίου Πολέμου (United Nations, 2019).

Σήμερα, τα μεταναστευτικά κύματα έχουν αυξηθεί ραγδαία τόσο προς τις ανεπτυγμένες όσο και προς τις αναπτυσσόμενες χώρες. Μάλιστα, πρόσφατα, το 2019, οι μετανάστες αριθμούσαν περί τα 272 εκατομμύρια, ήτοι αύξηση 51 εκατομμύρια από το 2010. Συνεπώς, ο αριθμός των μεταναστών αυξάνεται με γοργούς ρυθμούς από το γενικό σύνολο του πληθυσμού. Επίσης, σήμερα, οι διεθνείς μετανάστες αριθμούν το 3,5% του παγκόσμιου πληθυσμού. Το αντίστοιχο ποσοστό το 2000 ήταν 2,8% (United Nations, 2019).

Ο κύριος λόγος μετανάστευσης-μετεγκατάστασης προς τις αναπτυσσόμενες και ανεπτυγμένες χώρες είναι η αποφυγή των συγκρούσεων που επικρατούν σε πολλές χώρες και κυρίως στη Συρία και έτσι έχει αυξηθεί η αναγκαστική μετανάστευση. Μεταξύ των ετών 2010 και 2017 ο αριθμός των προσφύγων αυξήθηκε κατά 13 εκατομμύρια (αύξηση 8%). Το 2019 η Ευρώπη φιλοξένησε σχεδόν 83 εκατομμύρια μετανάστες και ακολούθησε η Βόρεια Αμερική με 58,6 εκατομμύρια, η Βόρεια Αφρική και Δυτική Ασία με 48,6 εκατομμύρια. Πρόσφατα ο πόλεμος μεταξύ Ρωσίας και Ουκρανίας έχει δημιουργήσει κύματα προσφύγων από την Ουκρανία προς τις γειτονικές κυρίως Ευρωπαϊκές χώρες.

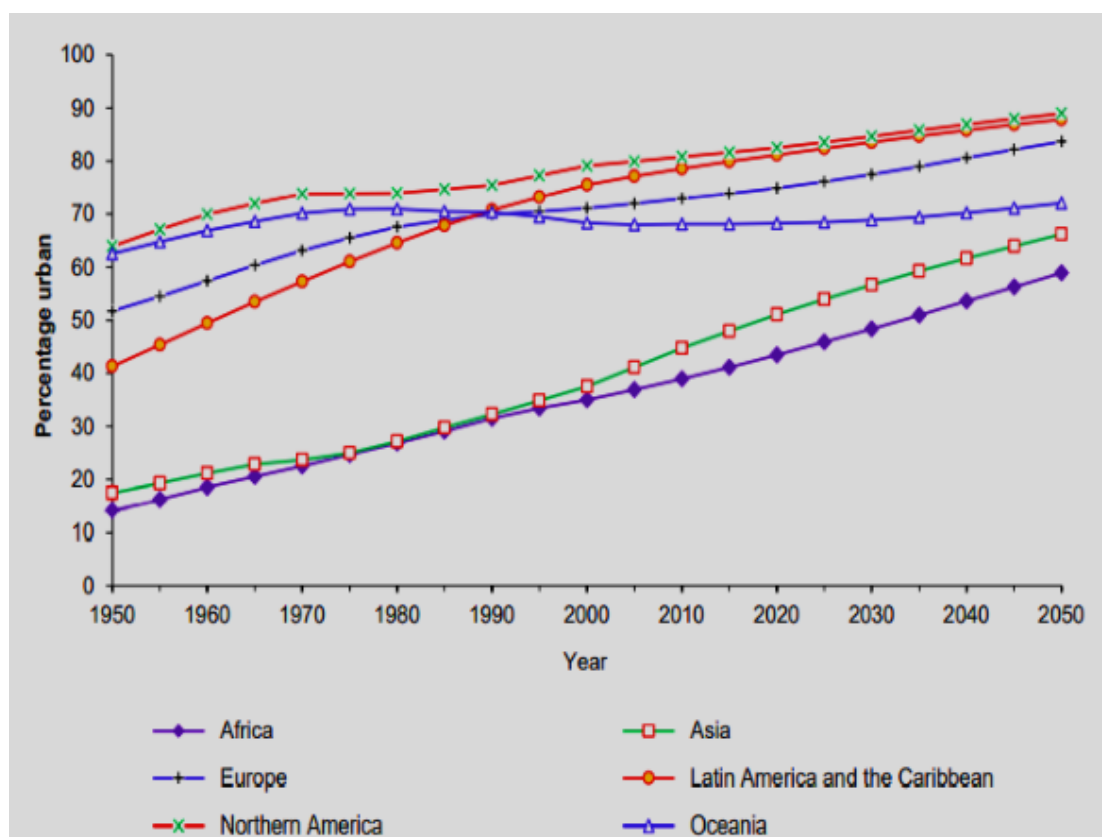
Εικόνα 2. 4: Ρυθμός αύξησης των μεταναστών από το 2010 έως το 2019 (United Nations, 2019)

2.6 Η Αστικοποίηση

Πριν μιλήσουμε για την αστικοποίηση θα πρέπει αρχικά να δοθεί ο ορισμός της. Έτσι, σύμφωνα με τον ΟΗΕ, η αστικοποίηση είναι η «διαδικασία μετατροπής παλαιότερων αγροτικών οικισμών σε αστικούς και μετατόπισης της χωρικής κατανομής του πληθυσμού από αγροτικές περιοχές σε αστικές» (United Nations, 2018). Η αστικοποίηση επηρεάζει σαφώς τον τρόπο ζωής, τον πολιτισμό και τη συμπεριφορά των πολιτών. Επίσης επηρεάζεται η δημογραφική και κοινωνική δομή των αστικών περιοχών. Αυτό έχει ως συνέπεια την αύξηση του μεγέθους του πληθυσμού ειδικά στις αστικές περιοχές καθώς και τον αριθμό των κατοίκων που μένουν στις πόλεις σε σύγκριση με τους κατοίκους της υπαίθρου, όχι μόνο ποσοτικά αλλά και ποιοτικά ως αριθμός κατοίκων ανά μονάδα επιφανείας (πυκνή δόμηση, ελάχιστοι χώροι πρασίνου κ.α.).

Αρκετές δεκαετίες πριν, η πλειοψηφία των αστικών οικισμών του κόσμου βρίσκονταν στις πιο ανεπτυγμένες χώρες, ωστόσο αυτό σήμερα τείνει να έχει αλλάξει και βρίσκονται πλέον προς τη νότια πλευρά του πλανήτη. Παρόλο που η αστικοποίηση αυξάνεται συνεχώς, η ανάπτυξη είναι άμεσα εξαρτώμενη από την επιτυχή διαχείριση της αστικής ανάπτυξης ειδικά σε χώρες με χαμηλό εισόδημα. Αυτό έχει ως συνέπεια την εκτίμηση της αύξησης της αστικοποίησης έως το 2050. Τα Ηνωμένα Έθνη

αναφέρουν πως το 2018, το 55% του παγκόσμιου πληθυσμού κατοικούσε σε αστικά κέντρα, ενώ έως το 2050 το ποσοστό αυτό αναμένεται να αγγίξει σχεδόν το 70%. Μάλιστα, από το 1950, και ειδικά για την Ευρώπη με τη λήξη του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, έχει παρατηρηθεί ότι τα επίπεδα της αστικοποίησης εντείνονται σε όλες τις γεωγραφικές περιοχές της γης και η αύξηση αυτή επίκειται να συνεχιστεί. Αυτό απεικονίζεται και στο διάγραμμα που παρουσιάζεται ακριβώς παρακάτω.

Εικόνα 2. 5: Διάγραμμα ποσοστού πληθυσμού που κατοικεί στα αστικά κέντρα ανά γραφική περιοχή (United Nations, 2019)

Κανείς μπορεί να παρατηρήσει από το διάγραμμα ότι η Αφρική έχει τη χαμηλότερη αναλογία αστικών γεωγραφικών περιοχών από το 1950 ενώ σήμερα το 46% του συνολικού της πληθυσμού είναι αστικό. Εκτιμάται όμως αύξηση της τάξεως του 13%, ήτοι στο 59% έως το 2050. Εν συνεχεία, η Λατινική Αμερική και Καραϊβική σημειώνουν ταχεία αύξηση των αστικών τους περιοχών, και το 1990 ξεπέρασαν την Ευρώπη και την Ωκεανία πλησιάζοντας τα ποσοστά της Βορείου Αμερικής. Στην Ευρώπη και τη Λατινική Αμερική αναμένεται τα ποσοστά της αστικοποίησης να παρουσιάσουν μείωση και έως το 2050 ο ρυθμός αύξησης της αστικοποίησης να είναι αργός. Στη Βόρεια Αμερική, η συντριπτική πλειοψηφία του πληθυσμού της (82%) ζει στα αστικά κέντρα και έτσι «κερδίζει» την πρώτη θέση ως τη μεγαλύτερη αστική

γεωγραφική περιοχή στον πλανήτη. Στην Ωκεανία, το 68% του συνολικού της πληθυσμού ζει στις αστικές περιοχές και ακολουθούν η Λατινική Αμερική και η Ευρώπη. Τέλος, έως το 2050, η Βόρεια Αμερική αναμένεται να αστικοποιηθεί σε ποσοστό 89% και η Ωκεανία στο 72%.

2.6.1 Τάση για Αστικοποίηση

Η κάθε χώρα έχει διαφορετικό ρυθμό και επίπεδο αστικοποίησης λόγω του μεγέθους του εισοδήματος των πολιτών της. Χώρες με υψηλά ποσοστά αστικοποίησης σήμερα λόγω του υψηλού τους ατομικού εισοδήματος είναι οι ΗΠΑ, η Ιαπωνία, η Αυστραλία, ο Καναδάς και αρκετές χώρες στην Ευρώπη. Χώρες με μεσαίο εισόδημα πολιτών όπως είναι η Κίνα, το Μεξικό και η Βραζιλία βιώνουν ραγδαία αύξηση της αστικοποίησης καθώς και αύξηση του ΑΕΠ τους. Ωστόσο, χώρες με μικρό ατομικό εισόδημα (κυρίως Αφρική) έχουν μικρά ποσοστά αστικοποίησης που όμως αναμένεται να αστικοποιηθούν κατά 50% έως το 2050 (United Nations, 2018).

Ο ΟΗΕ αναφέρει πως η συνεχόμενη αύξηση του παγκόσμιου πληθυσμού θα οδηγήσει στην αντίστοιχη αύξηση του αστικού πληθυσμού κατά 2,5 δισεκατομμύρια άτομα έως το 2050 ενώ η μεγαλύτερη ποσοστιαία αύξηση αυτή παρατηρείται κυρίως στην Ασία και την Αφρική (με ποσοστό 90%). Η Ασία θα συνεχίσει να κατέχει τα πρωτεία αφού ο μισός της πληθυσμός θα κατοικεί στις αστικές περιοχές ενώ η Αφρική αναμένεται να αστικοποιηθεί κατά 70%. Η Ινδία, η Κίνα καθώς και η Νιγηρία θα αποτελούν χώρες όπου το 35% του πληθυσμού τους θα είναι αστικός έως το 2050.

Είναι γεγονός λοιπόν πως ο κόσμος ολοένα και αστικοποιείται, επομένως η ανάπτυξη είναι εξαρτώμενη από τη διαχείριση της αστικής ανάπτυξης η οποία καθίσταται ιδιαίτερα δύσκολη όταν πρόκειται για χώρες φτωχές με χαμηλό εισόδημα ή υποανάπτυκτες. Για να βελτιωθεί λοιπόν η ποιότητα ζωής των ανθρώπων τόσο στις αστικές περιοχές όσο και στις αγροτικές περιοχές απαιτούνται ολοκληρωμένες πολιτικές ώστε να ενισχυθεί ο συγκεκριμένος τομέας. Έχοντας ως κριτήριο ότι το μεγαλύτερο ποσοστό του παγκόσμιου πληθυσμού (πάνω από τον μισό) ζει και εργάζεται σε αστικές περιοχές, η αστικοποίηση είναι εκείνη η οποία καθορίζει την κατανομή του παγκόσμιου πληθυσμού. Επίσης, η αστικοποίηση αποτελεί μια από τις τέσσερις δημογραφικές τάσεις ανάμεσα στη μεταβολή του πληθυσμού, την πληθυσμιακή γήρανση και τη διεθνή μετανάστευση. Μάλιστα η αύξηση του πληθυσμού σε συνάρτηση με τον αριθμό και το μέγεθος των πόλεων, θα συνεχίσει να

είναι θετική εξαιτίας κάποιων παραγόντων όπως του πλεονάσματος γεννήσεων έναντι των θανάτων σε αστικές περιοχές, τη μετανάστευση από τις αγροτικές προς τις αστικές περιοχές και από το εξωτερικό καθώς και την αστικοποίηση πρώην αγροτικών περιοχών. Εν συνεχεία, η αστικοποίηση αλλάζει και τις ζωές εκείνων που ζουν σε αγροτικές περιοχές που είναι γύρω από τις πόλεις. Θα πρέπει να τονιστεί ότι αποτελούν πύλες για εσωτερικούς και διεθνείς μετανάστες ενώ η μετανάστευση θα πρέπει να ενσωματωθεί στο στρατηγικό σχεδιασμό για την καλύτερη διαχείριση των πόλεων (United Nations, 2018).

2.6.2 Πόλεις

Όλες οι πόλεις ανά την υφήλιο αυξάνονται σε μέγεθος και αριθμό. Στο τέλος του 2000, υπήρχαν πάνω από 371 πόλεις στον κόσμο με περισσότερους από ένα εκατομμύρια κατοίκους ενώ σύμφωνα με τον ΟΗΕ, έως το 2030, 706 (περίπου οι διπλάσιες δηλαδή) θα φιλοξενούν τουλάχιστον ένα εκατομμύριο κατοίκους (United Nations, 2018).

Πόλεις με παραπάνω από δέκα εκατομμύρια κατοίκους χαρακτηρίζονται ως μεγαλουπόλεις ενώ σήμερα ένας στους οκτώ κατοίκους σε παγκόσμιο επίπεδο διαμένει σε αυτές ενώ ο αριθμός των πολιτών που θα διαμένουν στις μεγαλουπόλεις έως το 2030 θα πολλαπλασιαστεί. Επίσης, 28 πόλεις θα ξεπεράσουν τον πληθυσμό των πέντε εκατομμυρίων κατοίκων έως το 2030 εκ των οποίων οι 10 βρίσκονται στην Αφρική και οι 13 στην Ασία (United Nations, 2019).

Ακόμη, ο πληθυσμός στην Ινδία και συγκεκριμένα στη μεγαλούπολη του Νέου Δελχί, θα αυξηθεί κατά δέκα εκατομμύρια κατοίκους ενώ αντίθετα στο Τόκιο ο πληθυσμός εκτιμάται ότι θα μειωθεί κατά περίπου 900,000 άτομα με αποτέλεσμα το Νέο Δελχί να γίνει η μεγαλύτερη πόλη του κόσμου έως το 2030.

2.6.3 Αστική Ανάπτυξη

Η αστική ανάπτυξη δεν αποτελεί ένα νέο γεγονός αφού από την αρχαιότητα οι άνθρωποι δημιουργούσαν πόλεις που πρόσφεραν περισσότερες υπηρεσίες σε σύγκριση με άλλες περιοχές. Παρακάτω παρατίθενται οι πρώτες μεγάλες πόλεις που δημιουργήθηκαν από το 9000π.Χ. έως και το 1990μ.Χ. (Βουδρίσλης, 2021):

- Η Ιεριχώ ήταν μια από τις παλαιότερες και συνεχώς κατοικούμενες πόλεις του κόσμου και χρονολογείται από το 9000π.Χ. Η πόλη τοποθετούνταν ανάμεσα

στη Νεκρά Θάλασσα και το όρος “*Nebo*” στην Ιορδανία. Η Ιεριχώ στην Παλαιά Διαθήκη αναφέρεται ως η «Πόλη των Φοινικόδεντρων» και ήταν ξακουστή για το λάδι της το οποίο εξήγαγε σε όλον τον τότε γνωστό κόσμο.

- Η Ουρούκ ήταν πόλη η οποία αναπτύχθηκε από τους Σουμέριους το 4000π.Χ. αφού διαπίστωσαν ότι ο πληθυσμός είχε ανάγκη για μεγαλύτερους χώρους. Έτσι οργανώθηκαν οι πρώτες πόλεις-κράτη οι οποίες θεωρούνταν αδιανόητες για εκείνη την περίοδο. Η Ουρούκ υπήρξε μια από τις ισχυρότερες πόλεις και περιλάμβανε 76 οικισμούς.
- Η πόλη της Μαρί ήταν μια από τις ισχυρότερες πόλεις στον κόσμο και βρισκόταν στη Μεσοποταμία ενώ υπήρξε πρωτεύουσα των Σουμέριων βασιλέων. Η Μαρί εξήγαγε σε πολλούς προορισμούς πέτρα, ξύλο, γεωργικά προϊόντα και αγγεία.
- Η Ουρ ήταν το πιο σημαντικό λιμάνι της Περσίας και ήταν μια πλούσια πόλη κατέχοντας τεράστιες ποσότητες ειδών πολυτελείας από πολύτιμα μέταλλα και λίθους. Βρισκόταν στη νότια Μεσοποταμία, κοντά στις εκβολές του Ευφράτη και του Τίγρη. Εγκαταλείφθηκε λόγω πιθανής ξηρασίας μετά το 500 π.Χ.
- Η Βαβυλώνα ήταν ένα από τα μεγαλύτερα θρησκευτικά, πολιτιστικά και πνευματικά κέντρα του 6^{ου} και 5^{ου} αιώνα π.Χ. και βρισκόταν στη Μεσοποταμία. Έφτασε στην ακμή της επί βασιλείας Χαμουραμί. Ωστόσο ο πέρσης βασιλιάς Κύρος την κατέλαβε το 539π.Χ. με αποτέλεσμα η Βαβυλώνα να καταστραφεί ολοσχερώς.
- Η πόλη της Αθήνας αποτελούσε πόλη-κράτος της αρχαίας Ελλάδος και μάλιστα από τις σημαντικότερες πόλεις σε όλον τον τότε γνωστό κόσμο. Η Αθήνα εισήγαγε έννοιες σε παγκόσμια κλίμακα όπως η δημοκρατία, και πρωτοστάτησε σε θέματα πολιτισμού, επιστημών κ.α. τα οποία έως και σήμερα είναι αδιαμφισβήτητα.
- Η πόλη της Καρχηδόνας εντοπιζόνταν στα βόρεια παράλια της Αφρικής εκεί που βρίσκεται η σημερινή Τυνησία. Λέγεται ότι ήταν η μεγαλύτερη πόλη στον τότε γνωστό κόσμο ωστόσο καταστράφηκε ολοσχερώς το 146π.Χ. Λόγω του ότι η καταστροφή της πόλης ήταν πλήρης δε διασώζονται αρκετά στοιχεία.
- Η Ρώμη ενώ αρχικά αποτελούσε ένα μικρό χωριό της Ιταλίας, έφτασε στο αποκορύφωμα της δόξας της το 2^ο αιώνα μ.Χ. Ήταν μια από τις

σπουδαιότερες και ισχυρότερες αυτοκρατορίες που υπήρξαν ποτέ. Φόροι και αγαθά από όλη τη λεκάνη της Μεσογείου συνέρρεαν καθημερινά στην πόλη.

- Η Κωνσταντινούπολη υπήρξε μια πρωτεύουσα τεσσάρων διαδοχικών αυτοκρατοριών ήτοι της Ρωμαϊκής, της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας (324 - 1453), της βραχύβιας Λατινικής (1204-1261) και της Οθωμανικής (1453-1922). Η Κωνσταντινούπολη ανέδειξε πολλούς πολιτισμούς και υπήρξε το κέντρο του ελληνικού στοιχείου για πάνω από 1000 χρόνια, με συνέπεια την ανάδειξη πολιτισμών σε μια σύμμεικτη σήμερα παρουσία.
- Η πόλη της Βαγδάτης ήταν η πρωτεύουσα της Χρυσής Εποχής του Ισλάμ. Άρχισε να αναπτύσσεται το 500μ.Χ. και παράκμασε το 1250μ.Χ. με την εισβολή των Μογγόλων. Η Βαγδάτη ήταν το κομβικό μέρος για την εκπαίδευση και το εμπόριο, αθροίζοντας περίπου ένα εκατομμύριο κατοίκους κατά την ακμή της.
- Το Πεκίνο προκειμένου να θρέψει τον ολοένα αυξανόμενο πληθυσμό του κατασκεύασε τις μεγαλύτερες αποθήκες που υπήρξαν μέχρι τότε (1200μ.Χ) και από τότε η πόλη του Πεκίνου έγινε παγκόσμιο κέντρο εμπορίου. Λόγω αυτού, ο πληθυσμός του Πεκίνου αυξάνονταν ραγδαία και το κράτος αναγκάστηκε να καταστρέφει τα περιφερειακά δάση για να χρησιμοποιήσει τα ξύλα για θέρμανση. Λόγω της υπερ-καύσης των ξύλων προκύψανε έντονα προβλήματα ρύπανσης σε όλη την περιοχή.
- Το Λονδίνο παρά το γεγονός ότι η βρετανική αυτοκρατορία εκτεινόταν σε όλο τον κόσμο τον 18^ο αιώνα, παρέμενε μια φτωχή πόλη έως το 1825 έως ότου άρχισε να αναπτύσσεται οικονομικά, κοινωνικά και διοικητικά.
- Η Νέα Υόρκη αναπτύχθηκε στην πόλη που γνωρίζουμε σήμερα αρχές του 1900. Παρά την οικονομική κρίση που βίωσε το 1929 (το Κραχ του '29), η πόλη άντεξε τις αντιξοότητες οδηγώντας την σε κέντρο παγκόσμιου εμπορίου.
- Το Τόκιο υπήρξε η ακμή της Ιαπωνίας από το 1950 έως το 1990 και κέντρο παγκόσμιου εμπορίου και τεχνολογίας.

Σήμερα, οι μεγαλύτερες πόλεις στον κόσμο έχουν ως εξής:

- Τόκιο με 35.000.000 κατοίκους.
- Τζακάρτα στην Ινδονησία με 29.000.000 κατοίκους.
- Νέο Δελχί στην Ινδία με 28.000.000 κατοίκους.

- Σεούλ με 25.000.000 κατοίκους.
- Σαγκάη 23.000.000 κατοίκους.
- Βομβάη με 23.000.000 κατοίκους.
- Νέα Υόρκη με 22.000.000 κατοίκους.
- Σάο Πάολο με 22.000.000 κατοίκους.
- Πεκίνο με 20.000.000 κατοίκους.
- Μπαγκλαντές με 19.000.000 κατοίκους.
- Καρατσι με 17.000.000 κατοίκους.

Η αστική ανάπτυξη αποτελεί γεγονός και οι λόγοι για τους οποίους οι αστικές περιοχές βιώνουν γοργή ανάπτυξη είναι τρεις:

- Η ολοένα αύξηση του πληθυσμού,
- Η μετανάστευση από αγροτικές σε αστικές περιοχές και
- Η επέκταση των αστικών οικισμών (Τσέτσα, 2021).

Η αύξηση του πληθυσμού είναι αποτέλεσμα του υπερβολικού αριθμού γεννήσεων σε σύγκριση με τον αριθμό των θανάτων. Η ισορροπία ανάμεσα στους θανάτους και τις γεννήσεις εξαρτάται άμεσα από τα επίπεδα γονιμότητας καθώς επηρεάζουν τον αριθμό των γεννήσεων το προσδόκιμο ζωής που επηρεάζει τον αριθμό των θανάτων και τέλος την κατανομή του πληθυσμού ανάλογα με την ηλικία. Γυναίκες που ζουν και εργάζονται στα αστικά κέντρα έχουν καλύτερη πρόσβαση στην εκπαίδευση, στις σύγχρονες μεθόδους οικογενειακού προγραμματισμού καθώς και σε εργασιακές ευκαιρίες. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να μειώνεται η γονιμότητα και συγκριτικά να υπάρχουν λιγότερες γεννήσεις σε σχέση με τις γυναίκες που ζουν σε επαρχιακές πόλεις. Παρά το γεγονός ότι το επίπεδο της γονιμότητας είναι χαμηλότερο στις αστικές περιοχές, οι γεννήσεις είναι περισσότερες από τους θανάτους λόγω του μικρότερου ποσοστού θνησιμότητας, κυρίως λόγω του ποιοτικότερου και «ποσοτικότερου» συστήματος υγείας και της κατανομής των νεαρότερων ηλικιών. (Τσέτσα, 2021).

Η αστική ανάπτυξη επηρεάζεται και από τα μεταναστευτικά κύματα είτε εσωτερικά είτε εξωτερικά. Είθισται κυρίως οι νέοι άνθρωποι να μεταναστεύουν στα αστικά κέντρα προκειμένου να μορφωθούν σε κάποιο πανεπιστήμιο ή σχολή και εν συνεχεία να μπορέσουν να βρουν εργασία. Συνεπώς υπάρχουν επιπτώσεις στην ηλικιακή κατανομή ανάμεσα στις αστικές και στις αγροτικές περιοχές. Αυτό έχει ως

αποτέλεσμα η μέση ηλικία του πληθυσμού να επηρεάζεται άμεσα λόγω αυτών των μεταναστευτικών κινημάτων (Τσέτσα, 2021). Είναι εύκολα αντιληπτό ότι ο μέσος όρος ηλικίας στην επαρχία είναι αυξημένος.

Τέλος, η επέκταση των αστικών περιοχών συμβάλλει και εκείνη στην αστική ανάπτυξη με αποτέλεσμα να διευρύνεται το μέγεθος τους. Στις περιπτώσεις όπου οι πόλεις αρχίζουν και αναπτύσσονται, οι κάτοικοι γειτνιάζουν με τους διπλανούς οικισμούς και ως εκ τούτου, ο πληθυσμός αυξάνεται ενώ οι οικισμοί μετατρέπονται και εκείνοι σε αστικές περιοχές. Επομένως, αυτή η διαδικασία οδηγεί στην επιτάχυνση του ρυθμού αστικοποίησης (Τσέτσα, 2021).

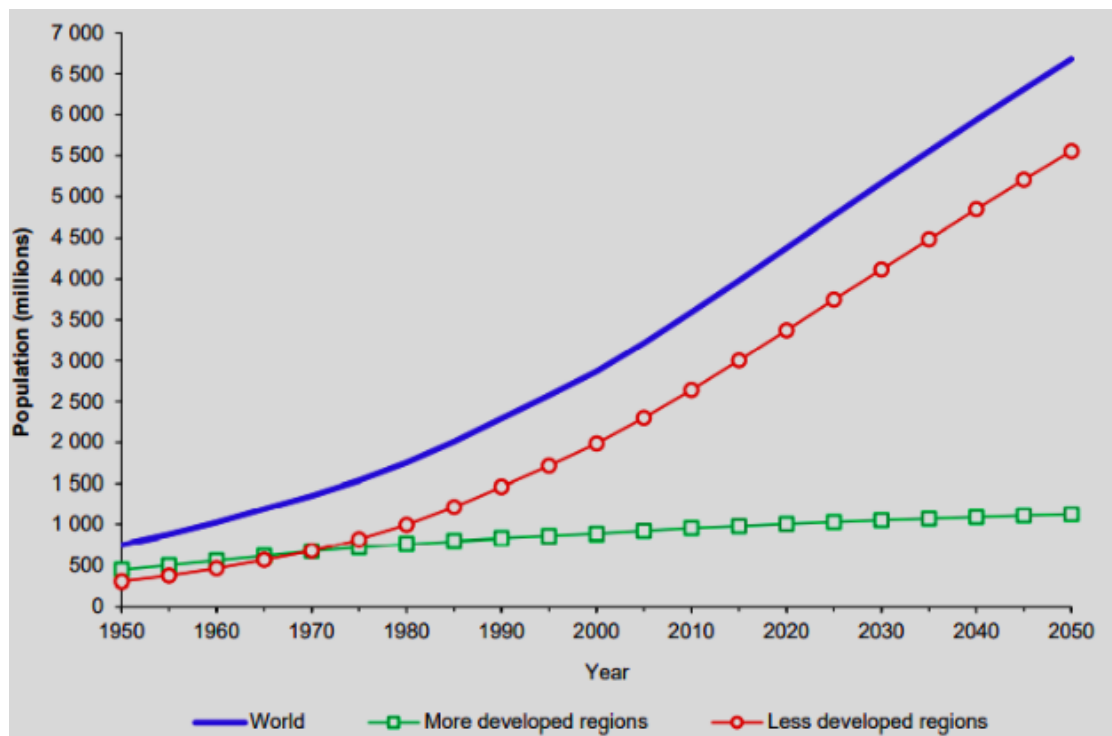
2.6.4 Αστική Ανάπτυξη σε Αναπτυσσόμενες και Ανεπτυγμένες Περιοχές

Η αστική ανάπτυξη μεταξύ των αναπτυσσόμενων και ανεπτυγμένων περιοχών διαφέρει λόγω των διαφορετικών προτύπων που επικρατούν στις περιοχές αυτές. Πιο συγκεκριμένα, ο μισός πληθυσμός των λιγότερο ανεπτυγμένων χωρών ζουν σε αγροτικές περιοχές ενώ στις ανεπτυγμένες χώρες ο μισός και πλέον πληθυσμός ζει και εργάζεται στα αστικά κέντρα. Θα πρέπει να τονιστεί ωστόσο πως στις αναπτυσσόμενες χώρες, ο πληθυσμός αυξάνεται πιο γρήγορα (United Nations, 2018).

Σύμφωνα τον ΟΗΕ, σήμερα 47 χώρες στον κόσμο χαρακτηρίζονται ως λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες (LDR: Less Developed Regions). Προκειμένου μια χώρα να κηρυχθεί ως λιγότερο ανεπτυγμένη θα πρέπει να ληφθούν υπόψη οι εξής παράμετροι:

1. Το κατά κεφαλήν εισόδημα (ακαθάριστο εθνικό κατά κεφαλήν εισόδημα).
2. Τα ανθρώπινα περιουσιακά στοιχεία ήτοι δείκτες διατροφής, υγείας και μορφωτικού επιπέδου.
3. Η οικονομική ευπάθεια ήτοι δείκτες φυσικών και εμπορικών διαταραχών, φυσική και οικονομική έκθεση σε σοκ, μικρή ή μεγάλη απόσταση.

Το διάγραμμα που απεικονίζεται εμφανίζει τις προβλέψεις του αστικού πληθυσμού στις ανεπτυγμένες και αναπτυσσόμενες περιοχές έως το 2050.

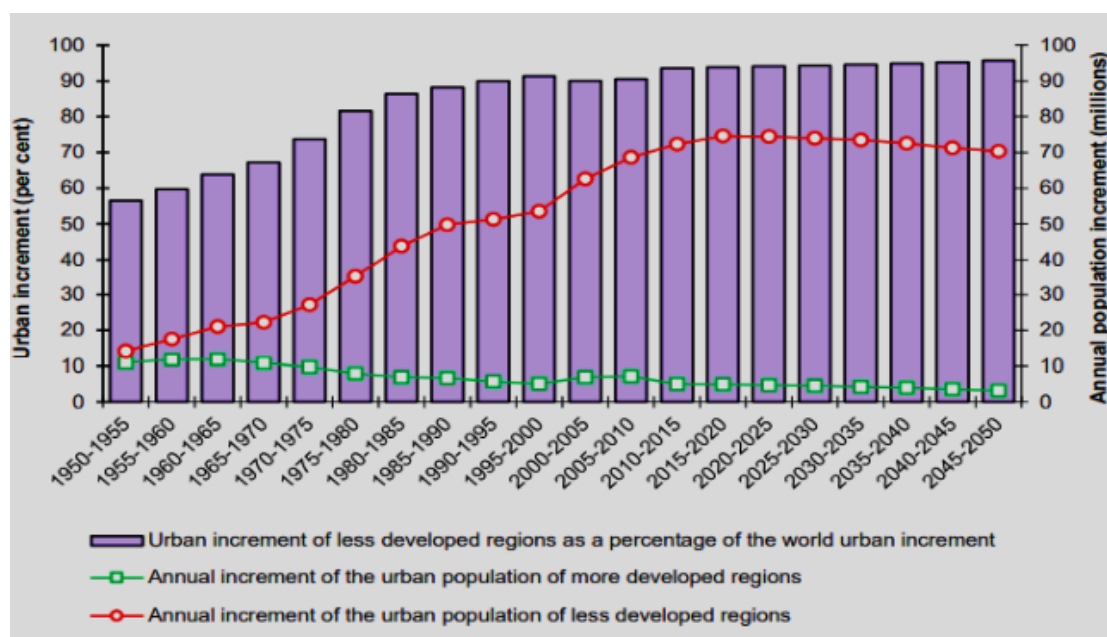

Εικόνα 2. 6: Διάγραμμα πρόβλεψης αστικού πληθυσμού σε ανεπτυγμένες (πράσινη γραμμή) και λιγότερο αναπτυσσόμενες (κόκκινη γραμμή) περιοχές έως το 2050 (United Nations, 2018)

Κανείς μπορεί να διακρίνει από το παραπάνω διάγραμμα πως το 1950 ο αστικός πληθυσμός των πιο ανεπτυγμένων περιοχών υπερτερούσε σε σχέση με τον πληθυσμό των λιγότερο αναπτυσσόμενων περιοχών και για το λόγο αυτό οι ανεπτυγμένες περιοχές αντιπροσώπευαν το 59% του παγκόσμιου αστικού πληθυσμού. Το 1970, ο αστικός πληθυσμός των αναπτυσσόμενων χωρών είχε ξεπεράσει το αντίστοιχο των ανεπτυγμένων χωρών. Το 2018 ο αστικός πληθυσμός των αναπτυσσόμενων χωρών αντιπροσώπευε το 76% του παγκόσμιου αστικού πληθυσμού και το 83,5% του συνολικού πληθυσμού παγκοσμίως.

Ο ΟΗΕ (2018) αναφέρει στην έκθεση του «World Urbanisation Prospects, 2018» πως έως το 2050, οι αναπτυσσόμενες περιοχές θα κατέχουν το 83% του παγκόσμιου αστικού πληθυσμού με 5,6 δισεκατομμύρια κατοίκους. Από την άλλη, στις ανεπτυγμένες χώρες, ο αστικός πληθυσμός σε παγκόσμιο επίπεδο θα αντιπροσωπεύει μόνο το 17% του συνόλου. Εν συνεχεία, έως το 2050, η ετήσια αύξηση του αστικού πληθυσμού στις αναπτυσσόμενες χώρες θα πλησιάσει τα 70 εκατομμύρια ενώ η αντίστοιχη αύξηση στις πιο ανεπτυγμένες χώρες είναι αρνητική αφού από το 1965 μειώνεται σταθερά. Η μείωση αυτή αναμένεται να συνεχιστεί έως και το 2050 όπου ο πληθυσμός θα είναι περίπου 3 εκατομμύρια.

Οι διαφορές αυτές μεταξύ των αναπτυσσόμενων και αναπτυγμένων χωρών έχουν οδηγήσει σε μείζονος σημασίας αλλαγές όσον αφορά την κατανομή του παγκόσμιου αστικού πληθυσμού. Το 1955, οι αστικές περιοχές των αναπτυσσόμενων χωρών αντιπροσώπευαν το 57% της ετήσιας αύξησης του αστικού πληθυσμού ενώ το 2020 το 94% και έως το 2050 θα αγγίξει το 96%. Αυτό διακρίνεται και από το παρακάτω διάγραμμα.

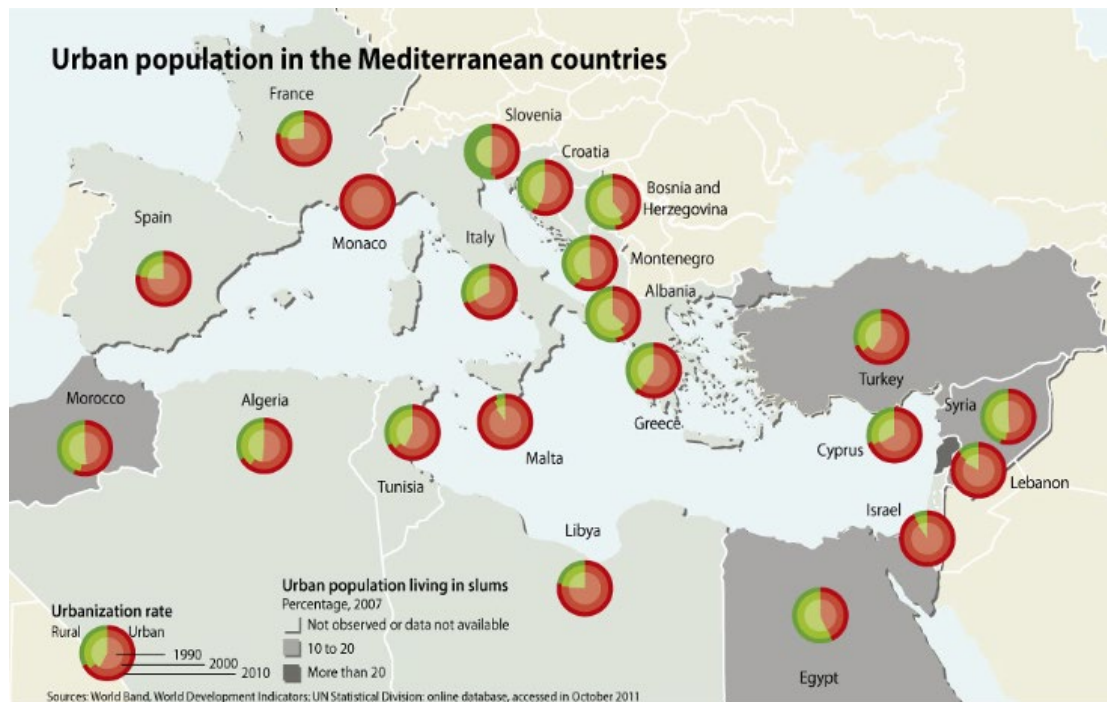

Εικόνα 2. 7: Διάγραμμα κατανομής της μεταβολής του αστικού πληθυσμού ανεπτυγμένων και αναπτυσσόμενων περιοχών έως το 2050 (United Nations, 2019)

Λόγω των διαφορετικών προτύπων ανάπτυξης των αγροτικών πληθυσμών ανάμεσα στις ανεπτυγμένες και αναπτυσσόμενες περιοχές, έχει γίνει μια ανακατανομή του αγροτικού πληθυσμού σε παγκόσμιο επίπεδο. Ενώ έως το 1950 το 20% του πληθυσμού αποτελούσε τον αγροτικό πληθυσμό στις ανεπτυγμένες χώρες, το 2020 αυτό το ποσοστό μειώθηκε. Μάλιστα, έως το 2050 το ποσοστό αυτό αναμένεται να μειωθεί ακόμη περισσότερο και να φτάσει το 6% αφού ο αγροτικός πληθυσμός στις ανεπτυγμένες χώρες μειώνεται διαρκώς. Συνολικά, ο αγροτικός πληθυσμός έως το 2050 αναμένεται να μειωθεί κατά 35%. Από την άλλη, ο αγροτικός πληθυσμός στις αναπτυσσόμενες περιοχές υπερδιπλασιάστηκε και το 2020 άγγιζε τα 3,1 δισεκατομμύρια. Ωστόσο έως το 2050 αναμένεται μείωση του αγροτικού πληθυσμού στα περίπου 2,9 δις.

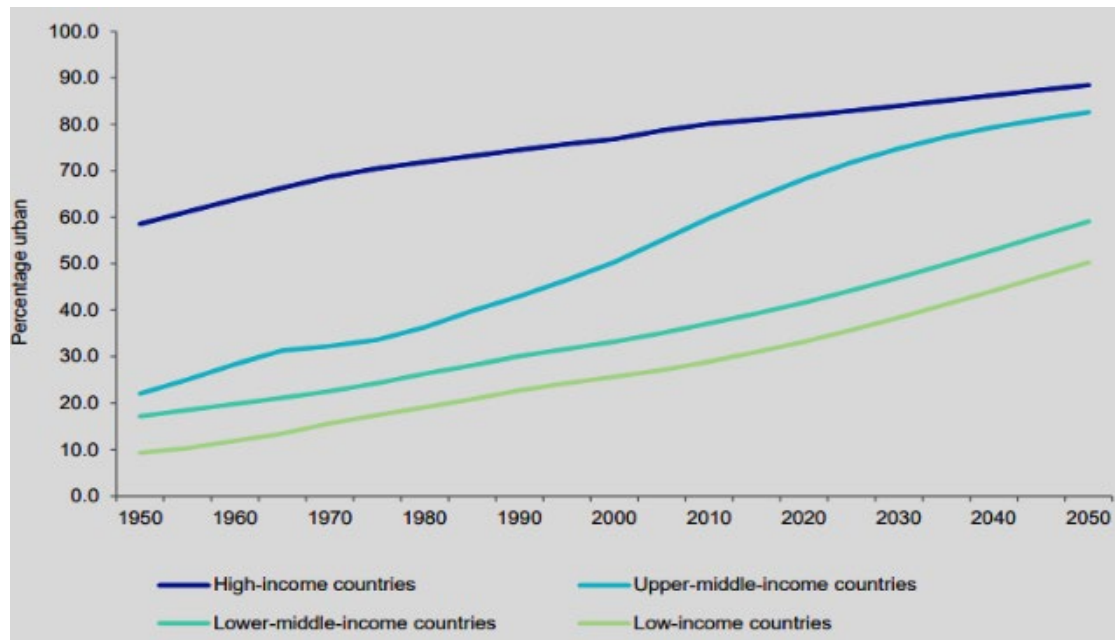
Ο ΟΗΕ αναφέρει πως 81% του συνολικού πληθυσμού παγκοσμίως ζει σε αστικές περιοχές. Ωστόσο ακόμη και το 1950, το ποσοστό αυτό ήταν υψηλό και άγγιζε το

59%. Η αστικοποίηση όπως αναφέρθηκε και σε προηγούμενο υποκεφάλαιο επιτεύχθηκε λόγω της Βιομηχανικής Επανάστασης ειδικά στην Ευρώπη και τη Βόρεια Αμερική. Η μετανάστευση τον 19^ο αιώνα ήταν ιδιαίτερα αυξημένη (από αγροτικές σε αστικές περιοχές).

Εικόνα 2. 8: Αστικοποίηση στη λεκάνη της Μεσογείου (Grid Arendal 2013)

Η μεγαλύτερη και ταχύτερη μεταβολή του πληθυσμού από αγροτικές σε αστικές περιοχές παρουσιάζεται σε χώρες με μεσαίο εισόδημα. Το 1950 το ποσοστό αστικοποίησης των περιοχών αυτών ήταν μόλις 22% ενώ σήμερα το ποσοστό αυτό αγγίζει το 67%, με το ποσοστό αυτό να εκτιμάται ότι θα αγγίξει το 83% το 2050 (United Nations, 2019).

Εικόνα 2. 9: Ποσοστό πληθυσμού που κατοικεί σε αστικές περιοχές ανά ομάδα εισοδήματος (United Nations, 2019)

Διακρίνεται από το παραπάνω διάγραμμα πως οι χώρες με χαμηλό και μεσαίο εισόδημα θα βιώσουν ταχύτερο ρυθμό αστικοποίησης στο άμεσο μέλλον. Φαίνεται πως έως το 2050, οι χώρες με χαμηλό εισόδημα θα αστικοποιηθούν κατά 52%.

2.6.5 Αστική Ανάπτυξη στην Ελλάδα

Η αστικοποίηση στην Ελλάδα καθυστέρησε αρκετά σε σχέση με τις υπόλοιπες Ευρωπαϊκές χώρες, καθότι μετά την απελευθέρωση της Ελλάδος και την ίδρυση ενός νέου ανεξάρτητου κράτους βρήκε τη χώρα σε πολύ κακή οικονομική κατάσταση. Έτσι οι κάτοικοι προτιμούσαν να μένουν στην ύπαιθρο και στην επαρχία διότι εκεί λόγω της καλλιέργειας αγροτικών εκτάσεων και της κτηνοτροφίας μπορούσαν να ανταπεξέρχονται στις βασικές τους ανάγκες. Παράλληλα οι πόλεις δεν ήταν ακόμη ανεπτυγμένες κι έτοιμες να δεχθούν παραπάνω κόσμο λόγω της πολύ περιορισμένης εκβιομηχανοποίησης.

Η αστικοποίηση στην Ελλάδα έγινε εντονότερη μετά τη Μικρασιατική καταστροφή, όπου πολύ μεγάλος αριθμός προσφύγων κατέληξε στα μεγάλα αστικά κέντρα, αφού δεν υπήρχαν διαθέσιμες εκτάσεις να τους δοθούν. Λόγω της κατάρτισης, της μόρφωσης και της εργατικότητάς τους κατάφεραν και αξιοποιήθηκαν στις πόλεις αλλά ταυτόχρονα δημιούργησαν κι επιχειρήσεις προσελκύνοντας ταυτόχρονα κι άλλο εργατικό δυναμικό (Ε. Δημοπούλου, 2021)

Η αστικοποίηση γίνεται εντονότερη με την ανάπτυξη βιοτεχνιών και βιομηχανιών στις πόλεις και γύρω από αυτές, ενώ οι αγροτικές εκτάσεις εγκαταλείπονται με σκοπό την εξεύρεση εργασίας και την εξασφάλιση καλύτερης ποιότητας ζωής.

2.6.6 Βιώσιμη Ανάπτυξη στις Αστικές Περιοχές

Η βιώσιμη ανάπτυξη και η αστικοποίηση σχετίζονται μεταξύ τους με τρεις βασικές διαστάσεις ήτοι οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική διάσταση. Η σωστή διαχείριση της αστικοποίησης δύναται να ελαχιστοποιήσει την περιβαλλοντική υποβάθμιση μιας περιοχής και συνεπώς να μειώσει και τις επιπτώσεις της υποβάθμισης αυτής. Έλλειψη ή μη σωστή διαχείριση της αστικής επέκτασης μπορεί να οδηγήσει σε υποβάθμιση μιας περιοχής, την υπερκατανάλωση, την αύξηση απορριμμάτων και επομένως της ρύπανσης, την αύξηση της εγκληματικότητας κ.α. Η ενίσχυση λοιπόν μιας περιοχής που βιώνει την αστικοποίηση θα πρέπει να είναι υπαρκτή και επαρκής προκειμένου να εκμηδενίζονται προβλήματα σχετικά με την βιωσιμότητα της περιοχής.

Η αστικοποίηση έχει οδηγήσει παλιές αγροτικές περιοχές που βρίσκονται κοντά στα αστικά κέντρα να μετατραπούν και εκείνες σε αστικές με φυσικό επόμενο να μεταβληθεί η χωρική κατανομή του πληθυσμού στις περιοχές αυτές. Λόγω αυτού, παρατηρούνται αλλαγές στον τρόπο ζωής, στην εργασία, στον πολιτισμό, την κοινωνία και φυσικά στην δημογραφική δομή (τόσο των αστικών όσο και των αγροτικών περιοχών). Η αστική αυτή επέκταση συμπαρασύρει και τον αστικό πληθυσμό και επομένως αυξάνεται ο πληθυσμός των κατοίκων μιας πόλης σε σχέση με τους κατοίκους στην ύπαιθρο. Λόγω της αύξησης των κατοίκων σε μια αστική πόλη, αυξάνεται και η οικονομική δραστηριότητα όπως επίσης και οι καταναλωτικές ανάγκες αλλά και οι προσφερόμενες υπηρεσίες. Είναι αποδεκτό λοιπόν πως η αστική επέκταση ή μετάβαση οφείλει να είναι συνδεδεμένη με την οικονομική ανάπτυξη ή καλύτερα οικονομική μεγέθυνση (θετική επίδραση). Η οικονομική ανάπτυξη δημιουργεί επιπλέον θετικές συνέπειες επηρεάζοντας την εκπαίδευση και την απασχόληση, τις βιομηχανίες και τις υπηρεσίες (United Nations, 2019).

Σύμφωνα με τον Bairoch (1988), για την επίτευξη της αειφόρου ανάπτυξης θα πρέπει να αντιμετωπιστούν οι ανισότητες που υφίστανται στις αστικές περιοχές. Για παράδειγμα, εντός των αστικών κέντρων ένα μεγάλο ποσοστό του πληθυσμού ζει σε παραγκούπολεις (π.χ. Ινδία) και οι κάτοικοι εκτίθενται σε περιβαλλοντικούς

κινδύνους με μείζονος προβλήματα υγείας (Bairoch, 1988). Οι συνθήκες διαβίωσης ωστόσο τα τελευταία χρόνια έχουν βελτιωθεί σημαντικά στις παραγκουπόλεις με αποτέλεσμα να υπάρχει μια σχετική βελτίωση στο βιοτικό τους επίπεδο. Ο ΟΗΕ ωστόσο αναφέρει πως παρόλο που υπήρχε αύξηση του αστικού πληθυσμού, οι κατασκευές κατοικιών υστερούσαν με αποτέλεσμα να υπάρχει πρόβλημα στη στέγαση (United Nations, 2018).

Είναι γεγονός πως η μελλοντική ανάπτυξη πόλεων καθώς και η κατανομή των εκτάσεων και των φυσικών πόρων θα αποτελέσουν καθοριστικό παράγοντα για την βιώσιμη ανάπτυξη. Η ανεπαρκής διαχείριση της αστικής επέκτασης δύναται να προκαλέσει μεγάλα προβλήματα ρύπανσης και υποβάθμισης του βιοτικού επιπέδου προκαλώντας συνέπειες στην οικονομία, την κοινωνία και το περιβάλλον. Δεδομένου ότι οι σημερινές αστικές περιοχές αυξάνονται δύο φορές πιο γρήγορα από το παρελθόν, η αστικοποίηση μπορεί να αποτελέσει απειλή για τους βιότοπους και τη βιοποικιλότητα εάν δεν ληφθούν μέτρα άμεσα. Έχοντας πλέον και την κλιματική κρίση ως δεδομένο, οι λύσεις θα πρέπει να είναι άμεσες και αποτελεσματικές (United Nations, 2018).

Ωστόσο η διαχείριση και η βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των πόλεων απαιτεί πολλαπλάσια κεφάλαια σε σύγκριση με την επαρχία. Για παράδειγμα απαιτούνται τεράστια ποσά για τη βελτίωση των υποδομών, όπως μεγάλα νοσοκομεία, μεγάλα σχολεία, μεγάλοι δρόμοι, μεγάλοι χώροι στάθμευσης, υπόγεια μέσα σταθερής τροχιάς (μετρό), υπόγειοι δρόμοι (σήραγγες) κ.α. Η δυσκολία έγκειται στο ότι καλείται το κράτος να εξυπηρετήσει μεγάλο πλήθος κόσμου σε πολύ μικρό χώρο με ταυτόχρονα μια αξιοπρεπή ποιότητα ζωής.

Από την άλλη, η αστικοποίηση είναι ένας σημαντικός παράγοντας μείωσης της φτώχειας και παράμετρος για την οικονομική ανάπτυξη. Οι αστικές περιοχές μπορούν να λειτουργήσουν ως κόμβοι ανάπτυξης και να παρέχουν τις κατάλληλες δομές και υποδομές για τη βιώσιμη ανάπτυξη τους. Λόγω των ηλικιακών ομάδων που επικρατούν στα αστικά κέντρα (νεότεροι και μεγαλύτερου μορφωτικού επιπέδου), η έννοια της βιώσιμης ανάπτυξης και της αειφορίας θα πρέπει να είναι δεδομένες. Η βιώσιμη αστικοποίηση απαιτεί από τα κράτη να δημιουργούν θεμέλια με αξιοπρεπείς ευκαιρίες απασχόλησης, να υπάρχουν υποδομές για καθαρή ενέργεια, επικοινωνία, μείωση της ανεργίας και της φτώχειας και ένα διαχειριστικό πρόγραμμα για τη

διατήρηση ενός υγιούς περιβάλλοντος. Θα πρέπει έτσι να ληφθούν υπόψη οι ανάγκες των πολιτών, ήτοι οικονομικές, κοινωνικές και βιοτικές ανάγκες και όλες αυτές να ικανοποιούνται ταυτόχρονα. Η ικανοποίηση των αναγκών θα αποτελέσει τη λύση για μια βιώσιμη ανάπτυξη στα αστικά κέντρα.

Οι προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι πόλεις σήμερα και θα αντιμετωπίζουν και στο μέλλον είναι πάρα πολλές. Συγκεκριμένα είναι κοινωνικές ανισότητες, ανεργία, φτώχεια, φυσικές καταστροφές από έντονα καιρικά φαινόμενα, περιβαλλοντική υποβάθμιση, απώλεια βιοποικιλότητας, εξάντληση πόρων (και ταυτόχρονα ανάγκη κατασκευής φαραωνικών έργων για τη συνεχή και αδιάλειπτη τροφοδότηση), ανθρωπιστικές κρίσεις, ραγδαίες τεχνολογικές εξελίξεις, διαχείριση απορριμμάτων, ψυχολογικά, κ.α. (Ε. Μπακογιάννης, 2021)

Κάποιες λύσεις οι οποίες προτάσσονται κυρίως διαμέσω ενός στρατηγικού σχεδιασμού είναι οι ακόλουθες: δημιουργία έξυπνων πόλεων, βιώσιμων-πράσινων πόλεων, ανθεκτικών πόλεων, με έμφαση στην καινοτομία και τη συμμετοχή των πολιτών στα κοινά κ.α. (Ε. Μπακογιάννης, 2021)

2.7 Θετικές Επιπτώσεις Αστικοποίησης

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, η ανάγκη για μια καλύτερη ποιότητα ζωής και ενός καλύτερου βιοτικού επιπέδου, οδήγησε μεγάλο μέρος του πληθυσμού να μεταβούν στα αστικά κέντρα. Λόγω των μεγάλων ρευμάτων που συνέρευσαν στις πόλεις, υπήρξε μεγάλη οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη των αστικών κέντρων με την ίδρυση πανεπιστημίων, νοσοκομείων, βιομηχανιών, χώρων ψυχαγωγίας, αθλητικών εγκαταστάσεων, κέντρων ψυχαγωγίας κ.α. Τα αστικά κέντρα διαθέτουν μεγάλα οικιστικά, εμπορικά και βιομηχανικά κέντρα τα οποία είναι εξοπλισμένα με υπηρεσίες προκειμένου να ικανοποιούνται οι ανάγκες των πολιτών. Η πραγματικότητα είναι ότι στα αστικά κέντρα υπάρχουν περισσότερες ευκαιρίες για εργασία και ψυχαγωγία ενώ οι πολίτες έχουν άμεση σύνδεση με νοσοκομεία εν αντιθέσει με την περιφέρεια. Πιο αναλυτικά τα αστικά κέντρα σε σχέση με τις περιφέρειες διαθέτουν τα εξής (Thranorama, 2018):

- Διαθέτουν μεγάλο αριθμό χώρων αναψυχής και ψυχαγωγίας όπως πλατείες, πάρκα, αθλητικές εγκαταστάσεις, κινηματογράφους, μουσεία και θέατρα.
- Τα αστικά κέντρα διαθέτουν πιο σταθερές υπηρεσίες κοινής ωφέλειας όπως πόσιμο νερό, ηλεκτρικό ρεύμα και φυσικό αέριο.

- Προσφέρουν υπηρεσίες υγείας, εκπαίδευσης, ασφάλειας και πρόληψης.
- Αναφορικά με τις ιατρικές υπηρεσίες υπάρχει πληθώρα νοσοκομείων και υπηρεσιών βοήθειας (ιατρεία, ασθενοφόρα, πολιτική προστασία, πυροσβεστική). Η φροντίδα για έκτακτη ανάγκη είναι πολύ ευκολότερη και αμεσότερη σε σύγκριση με την περιφέρεια.
- Στην εκπαίδευση υπάρχουν διακεκριμένα κέντρα σπουδών που εκτείνονται από το προσχολικό επίπεδο έως και την τριτοβάθμια εκπαίδευση και μετεκπαίδευση. Ως εκ τούτου, τα αστικά κέντρα προσφέρουν περισσότερες εκπαιδευτικές επιλογές.
- Υπάρχουν περισσότερες ευκαιρίες για απασχόληση εργασίας σε πολλούς και διαφορετικούς εργασιακούς τομείς.
- Διαθέτουν δημόσιες συγκοινωνίες όπως μετρό, τραίνο, λεωφορεία, τραμ, τρόλεϊ, αεροδρόμια, λιμάνια και ευκολότερη διασύνδεση με άλλα αστικά κέντρα.
- Οι δρόμοι στις πόλεις παρά το γεγονός ότι κατακλύζονται από κίνηση οχημάτων τις πρωινές και απογευματινές ώρες (ώρες αιχμής), διαθέτουν σύνδεση σε όλα τα σημεία προκειμένου να εξυπηρετούνται οι οδηγοί οχημάτων.
- Όσον αφορά τη στέγαση στα αστικά κέντρα, οι κατοικίες διαθέτουν βασικές υπηρεσίες όπως νερό, ηλεκτρικό ρεύμα, φυσικό αέριο ή άλλο καύσιμο για θέρμανση, τηλέφωνο και διαδίκτυο (ίντερνετ).

2.8 Αρνητικές Επιπτώσεις Αστικοποίησης

Πριν παρουσιαστούν οι αρνητικές επιπτώσεις της αστικοποίησης θα πρέπει να αποδοθεί ο ορισμός της «αστυφιλίας» η οποία αποτελεί εναλλακτική λέξη της αστικοποίησης. Η αστυφιλία ναι μεν περιγράφει την αγάπη ως προς την πόλη και την τάση συγκέντρωσης κατοίκων της υπαίθρου προς τα μεγάλα αστικά κέντρα, διαθέτει ωστόσο αρνητικό περιεχόμενο διότι αφορά μια κοινωνική διαδικασία η οποία θεωρείται υπεύθυνη για την ερήμωση της περιφέρειας (χωριά δίχως νέους ανθρώπους, κτήματα ακαλλιέργητα, μειωμένη παραγωγή αγροτικών προϊόντων) με συνοδευόμενες αρνητικές συνέπειες στις περιφέρειες μιας χώρας (Πολύζος, 2011).

Φυσικά η αστικοποίηση εκτός από πλεονεκτήματα διαθέτει και αρκετά μειονεκτήματα με οικονομικό, κοινωνικό και περιβαλλοντικό χαρακτήρα. Παρακάτω

παρατίθενται μόνο οι αρνητικές συνέπειες της αστικοποίησης σύμφωνα με τον Πολύζο (2011).

- Αρχικά, οι άνθρωποι των πόλεων ζουν και εργάζονται σε ένα τεχνητό περιβάλλον δίχως καμία επαφή με τη φύση και ταυτόχρονα διαβίωση σε ένα ρυπογόνο περιβάλλον λόγω της συγκέντρωσης πολλών ανθρώπων και ρυπαντών σε ένα περιορισμένο χώρο. Είναι γνωστό σε όλους ότι τα αστικά κέντρα κατακλύζονται από οχήματα, απορρίμματα και απόβλητα υποβαθμίζοντας έτσι το περιβάλλον. Αυτό έχει ως συνέπεια την υπονόμηση της ατομικής και δημόσιας υγείας και της ποιότητας ζωής γενικότερα.
- Εκτός από τα ορατά περιβαλλοντικά προβλήματα υπάρχει και το αόρατο περιβαλλοντικό πρόβλημα αυτό του θορύβου. Οι βιομηχανικές και ψυχαγωγικές δραστηριότητες στην πόλη δημιουργούν ηχορύπανση που αφορά ένα από τα σοβαρότερα περιβαλλοντικά προβλήματα με σημαντικές συνέπειες στους πολίτες. Κάποιες από τις συνέπειες είναι η αύξηση της αρτηριακής πίεσης και της καρδιακής συχνότητας, καθώς και της πρόκλησης άγχους.
- Κοινωνικά προβλήματα όπως η δυσκολία ή και αδυναμία ακόμη δημιουργίας κοινωνικών ή προσωπικών σχέσεων, κοινωνική απομόνωση του πληθυσμού, αύξηση της εγκληματικότητας σχετιζόμενα αποκλειστικά με την αστικοποίηση. Επίσης παρατηρούνται αυξημένες κοινωνικές ανισότητες και κοινωνικά προβλήματα. Ο ΟΗΕ προβλέπει πως έως το 2030, το 60% του πληθυσμού στα αστικά κέντρα θα αποτελείται από νέους κάτω των 18 ετών και ο συνδυασμός νέων, ανεργίας και φτώχειας θα αυξήσει κατακόρυφα την εγκληματικότητα.
- Μείζονος σημασίας συνέπεια της αστικοποίησης είναι το αυξημένο κόστος ζωής λόγω της άμεσης εξάρτησης από άλλες υπηρεσίες. Επιπρόσθετα, και τα έξοδα για τους δημόσιους οργανισμούς είναι κατά πολύ πιο αυξημένα γιατί απαιτούνται μεγάλα και εξειδικευμένα έργα και δαπανηρές υποδομές. Για παράδειγμα στην επαρχία και την ύπαιθρο δεν υπάρχει ανάγκη για μετρό ή μεγάλους δρόμους και ως εκ τούτου μειώνονται τα έξοδα. Επίσης, η κατασκευή δικτύων ύδρευσης και αποχέτευσης, δικτύων ενέργειας, συστημάτων συλλογής και μεταφοράς απορριμμάτων απαιτούν μεγάλα κεφάλαια τα οποία επιβαρύνουν τους κατοίκους μέσω δημοτικών τελών αυξάνοντας κατακόρυφα το κόστος διαβίωσης στις πόλεις.

- Ακόμη μια αρνητική συνέπεια είναι η ανεργία αφού υπάρχει περισσότερη ζήτηση παρά προσφορά στην αγορά εργασίας. Αυτό είναι ένα πολυεπίπεδο πρόβλημα αφού η ανεργία οδηγεί στη φτώχεια η οποία εν συνεχεία οδηγεί στην υποβάθμιση της ποιότητας ζωής αλλά και στην εγκληματικότητα.
- Μία ακόμη συνέπεια είναι η έλλειψη χώρου για δημόσιες λειτουργίες για ψυχαγωγία. Επίσης, η έλλειψη πρασίνου αποτελεί και αυτό ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα ιδιαίτερα στις λιγότερες ανεπτυγμένες χώρες. Η έλλειψη πάρκων, κήπων, μεγάλων πλατειών και χώρων πρασίνου με δένδρα επιβαρύνει την υφιστάμενη ρύπανση με ταυτόχρονη υπερθέρμανση των πόλεων. Δεν είναι άλλωστε τυχαίο ότι η κλιματική κρίση που βιώνει ο πλανήτης είναι αποτέλεσμα ανθρώπινων πράξεων. Τέλος, η αύξηση της παχυσαρκίας είναι και αυτό ένα ζήτημα μείζονος σημασίας το οποίο σχετίζεται με την έλλειψη άσκησης. Άλλωστε οι χώροι πρασίνου αποτελούν ταυτόχρονα και ως χώροι ψυχικής ανάτασης, ξεκούρασης και «αποσυμπίεσης» από τις καθημερινές υποχρεώσεις και έγνοιες.
- Η έλλειψη ελεύθερων χώρων οδηγεί και στην έλλειψη χώρων άθλησης στην ύπαιθρο. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα οι κάτοικοι είτε να αναγκάζονται να ασκούνται σε κλειστούς χώρους έναντι αμοιβής είτε να μην ασκούνται. Μεγάλο ποσοστό των πολιτών στα αστικά κέντρα επιλέγουν να μην ασκούνται αφού λόγω του αυξημένου κόστους διαβίωσης, η άσκηση αποτελεί πολυτέλεια.
- Όλα τα παραπάνω οδηγούν στην αύξηση ψυχικών νόσων όπως είναι η κατάθλιψη και ο εγκλεισμός. Ιδιαίτερα με την εμφάνιση της πανδημίας του κορωνοϊού, οι πολίτες εγκλωβίστηκαν κυριολεκτικά στις κατοικίες τους. Έτσι, τα άτομα τα οποία ζούσαν στα αστικά κέντρα σε συνδυασμό με την έλλειψη χώρων πρασίνου είχε ως αποτέλεσμα την κατακόρυφη αύξηση του ποσοστού των καταθλίψεων και γενικά των ψυχικών νοσημάτων (Barnet, 2021).
- Σχετικά με τα ψυχικά νοσήματα και τα αστικά κέντρα, λόγω του ότι τα άτομα που ζουν και εργάζονται στις πόλεις διακατέχονται από στρες και άγχος, τμήμα του εγκεφάλου αντιδρά αφού τα αντιλαμβάνεται ως απειλή. Αυτό έχει ως συνέπεια την πρόκληση βίαιων αντιδράσεων καθώς και επιρρέπεια σε σχιζοφρενικά επεισόδια και επεισόδια ενδοοικογενειακής βίας. Πολύ συχνό είναι και το φαινόμενο των διαζυγίων σε ζευγάρια (Heller, 2012).

- Παρά το γεγονός ότι οι πόλεις προσφέρουν στους πολίτες και τα παιδιά τα πλεονεκτήματα των αστικών σχολείων, νοσοκομεία και παιδικές χαρές, τα ίδια αυτά πλεονεκτήματα αποτελούν ταυτόχρονα και μειονεκτήματα αφού απαρτίζουν το υπόβαθρο για μια από τις μεγαλύτερες ανισότητες στην υγεία, την εκπαίδευση και τις ευκαιρίες ιδιαίτερα για τα παιδιά(Τσουλέα, 2012).

Καταλήγει κανείς στο συμπέρασμα ότι η αστική ζωή αποτελεί απειλή για τη σωματική και ψυχική υγεία των κατοίκων αφού το άγχος, η απομόνωση, η έλλειψη χρόνου, η έλλειψη φυσικής άσκησης, το ρυπογόνο περιβάλλον, το υψηλό κόστος ζωής κ.α. μόνο καλό δεν κάνει στους πολίτες. Έτσι, τα αστικά κέντρα δύναται να χαρακτηριστούν ως εχθρικά για τον αστικό πληθυσμό.

3. Η Έννοια της Αποκέντρωσης

3.1 Εισαγωγή

Σύμφωνα με τον Ράλλη (2019) η οικονομική κρίση οδήγησε τις κυβερνήσεις στην εφαρμογή αυστηρών μέτρων δημοσιονομικής πολιτικής. Ως εκ τούτου, τις τελευταίες δύο δεκαετίες, σχεδόν σε όλες τις ευρωπαϊκές χώρες, οι κυβερνήσεις προχώρησαν σε δυσβάστακτες για τον κόσμο μεταρρυθμιστικές πολιτικές ώστε να συνέλθει η οικονομία. Από αυτές τις πολιτικές απουσιάζει η Δανία αφού ήταν μια χώρα πρωτοπόρος όσον αφορά την αποκέντρωση: η Δανία εφάρμοσε την αποκέντρωση το 1997 και αποτέλεσε τον οδηγό για πολλές διοικητικές μεταρρυθμίσεις που έλαβαν μέρος. Στην Εικόνα 3. 1 παρουσιάζονται ποσοτικά ανά κάτοικο οι διοικητικές μεταρρυθμίσεις στις χώρες της Ευρώπης μετά το 2000.

Εικόνα 3. 1: Διοικητικές μεταρρυθμίσεις στην Ευρώπη μετά το 2000(Ράλλης, 2019α)

Σήμερα, αν υποθεθεί ότι η Ευρώπη έχει ανασυνταχθεί ως ένα βαθμό από την οικονομική κρίση, μπορεί κανείς να πει ότι οι διοικητικές πολιτικές που έλαβαν μέρος από το 2000 και έπειτα είναι αποτελεσματικές. Μάλιστα ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) εξέδωσε τον οδηγό «*Making Decentralisation Work. A Handbook for Policy Makers*» ώστε να υποστηρίξει τις προσπάθειες αυτές. Ωστόσο, θα πρέπει να τονιστεί πως η αποκέντρωση δεν αποτελεί μια εύκολη υπόθεση και δεν είναι μονοσήμαντη. Δεν μπορεί να υλοποιηθεί αυτόματα και απαιτείται ένα καλό πλάνο, ένα στρατηγικό σχέδιο κι ένα όραμα, τα οποία πρέπει να μελετηθούν αναλυτικά και εις βάθος. Ο σχεδιασμός που θα πρέπει να πραγματοποιηθεί σε συνδυασμό με ολοκληρωμένες παρεμβάσεις και επιχειρησιακά σχέδια αποτελούν τα θεμέλια για μία επιτυχή αποκέντρωση (Ράλλης, 2019α).

Στην Ελλάδα και σύμφωνα με την ΕΛΣΤΑΤ, οι 8,5 στους 10 ζουν και εργάζονται στις πόλεις. Ποσοτικά αυτό σημαίνει ότι το 84,9% του πληθυσμού ζει στα αστικά κέντρα επισημαίνοντας ότι η ζωή στην επαρχία και την ύπαιθρο (επαρχιακές,

ακριτικές και νησιωτικές περιοχές) έχει μειωθεί σημαντικά και σε δυσπρόσιτες περιοχές έχει σχεδόν εγκαταλειφθεί. Το 1995 το αντίστοιχο ποσοστό ήταν 54,1%, ήτοι ο πληθυσμός ήταν σχεδόν μοιρασμένος σε πόλεις και επαρχία. Η ανεργία στην επαρχία, η οικονομική κρίση, οι περιορισμένες θέσεις εργασίες, οι μειωμένες ψυχαγωγικές δραστηριότητες κ.α. οδήγησαν τον επαρχιακό πληθυσμό να μεταβεί στις μεγάλες πόλεις στην Ελλάδα προκειμένου να εργαστούν και να φτιάξουν ένα καλύτερο μέλλον γι' αυτούς αλλά και τα παιδιά τους (Ασημακόπουλος, 2021).

Επίσης θα πρέπει να αναφερθεί πως ο πληθυσμός της Ελλάδας γηράσκει και αυτό αποτελεί ένα ακόμη ανησυχητικό στοιχείο. Η αύξηση του μέσου όρου ηλικίας στην Ελλάδα στα 45,6 έτη αποτελεί αρνητικό ρεκόρ όλων των εποχών. Η αύξηση του προσδόκιμου ζωής συνδυαστικά με τη μείωση του αριθμού των γεννήσεων οδηγούν τον πληθυσμό της Ελλάδας στα πρόθυρα συνταξιοδότησης. Μέσα σε ένα χρόνο η Ελλάδα «γέρασε» κατά δύο έτη αφού το αντίστοιχο ποσοστό το 2019 ήταν τα 43,8 έτη. Μάλιστα, ο πληθυσμός της Ελλάδας από το 1955 γερνάει σταδιακά. Χαρακτηριστικό είναι πως εν έτη 1955 ο μέσος όρος ηλικίας του Έλληνα πολίτη ήταν τα 26,9 έτη. Οι προβλέψεις για το 2060 είναι ακόμη χειρότερες αφού αν συνεχιστεί η συγκεκριμένη τάση, ο μέσος όρος ηλικίας θα είναι τα 80 έτη (Ασημακόπουλος, 2021).

Διαπιστώνει κανείς πως υπάρχει ένα τεράστιο δημογραφικό πρόβλημα, όπου κυριολεκτικά η επαρχία της Ελλάδας «πεθαίνει» χρόνια τώρα, ενώ το χαρακτηριστικό λογότυπο «Η Ελλάδα διώχνει τα παιδιά της» είναι μια πραγματικότητα. Η αποκέντρωση για να πραγματοποιηθεί στην Ελλάδα θα πρέπει να βασιστεί σε ένα πολύ καλά οργανωμένο σχέδιο, με ευκαιρίες εργασίας σε όλους τους τομείς εργασίας (πρωτογενή, δευτερογενή, τριτογενή τομέα), να δημιουργηθούν υποδομές υγείας, ασφάλειας, εκπαίδευσης κλπ. ώστε η επαρχία να γίνει πιο προσιτή όχι για το γηραιό πληθυσμό αλλά και για τους νέους. Ο κόσμος κυριεύεται από φοβία με τη σκέψη μετοίκησης στην επαρχία όταν διαπιστώνει πως το ρίσκο και η αβεβαιότητα είναι πολύ μεγαλύτερα από τα θετικά της μετάβασης.

3.2 Τί είναι η Αποκέντρωση

Ο όρος «αποκέντρωση» ή «αποκεντρωτικό σύστημα» έχει τις ρίζες του από το γαλλικό όρο «*decentralisation*» ο οποίος ωστόσο είναι ευρύτερος διότι περιλαμβάνει και την Τοπική Αυτοδιοίκηση (ΤΑ). Στην Ελλάδα, η πρώτη φορά που

χρησιμοποιούνται οι όροι «αποκέντρωσις» και «σύστημα αποκεντρωτικών υπηρεσιών» είναι το 1925 στο συνταγματικό κείμενο στον τίτλο του Κεφαλαίου Θ' και στο άρθρο 105 του Συντάγματος. Έκτοτε υιοθετούνται σε όλα τα Συντάγματα τα οποία ακολούθησαν (Χλέπας, 2000).

Ο ορισμός που δίδει ο ΟΟΣΑ για την διοικητική αποκέντρωση χαρακτηρίζεται ως έναν από τους πιο έγκυρους ορισμούς και αυτό διότι λαμβάνει υπόψη όχι μόνο τα διεθνή στοιχεία των κρατών μελών του αλλά τα συνάδει στον Ευρωπαϊκό Χάρτη της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Έτσι, σύμφωνα με τον ΟΟΣΑ, *«Η αποκέντρωση συνίσταται στη μεταφορά εξουσιών, αρμοδιοτήτων και πόρων από την κεντρική κυβέρνηση στους ΟΤΑ, οι οποίες ορίζονται ως νομικές οντότητες εκλεγμένες με καθολική ψηφοφορία και με κάποιο βαθμό αυτονομίας»*. Επίσης υπάρχουν κι άλλα είδη αποκέντρωσης, όπως η πληθυσμιακή που ασχολείται η παρούσα διπλωματική εργασία, η οικονομική αποκέντρωση, η βιομηχανική αποκέντρωση και η πολιτιστική αποκέντρωση.

Από τον ορισμό του ΟΟΣΑ νοείται πως η αποκέντρωση δε σχετίζεται μονάχα με τη μεταβίβαση αρμοδιοτήτων και πόρων αλλά με την αναδιαμόρφωση σχέσεων ανάμεσα στις κεντρικές κυβερνήσεις και τις υπόλοιπες βαθμίδες της δημόσιας διοίκησης. Αυτή η εξάρτηση απαιτεί αλλαγή της δομής, της πρακτικής και της πολιτικής «κουλτούρας» εντός της κεντρικής κυβέρνησης και ως εκ τούτου αναπτύσσονται μεγάλες και σημαντικές προκλήσεις για τις κεντρικές κυβερνήσεις σε όλη την υφήλιο (Ράλλης, 2019α).

Ο Ράλλης (2019) επίσης τονίζει ότι θα πρέπει να αποσαφηνιστεί η διαφορά ανάμεσα στον όρο της αποκέντρωσης και μιας σειράς διοικητικών, πολιτικών και οικονομικών εννοιών διότι δημιουργούνται συγχύσεις όσον αφορά την έννοια της αποκέντρωσης. Μια από αυτές τις παρερμηνείες είναι οι έννοιες αποκέντρωση και αποσυγκέντρωση. Αυτοί οι δύο όροι ενίοτε χρησιμοποιούνται εναλλακτικά, παρόλα αυτά όμως υπάρχουν πολύ σημαντικές διαφορές μεταξύ τους. Η αποκέντρωση σχετίζεται με την μεταφορά αρμοδιοτήτων, πόρων και εξουσίας από το κεντρικό κράτος στις εκλεγμένες τοπικές αυτοδιοικήσεις ενώ η αποσυγκέντρωση σχετίζεται με τη χωρική μετατόπιση της διαχείρισης από την κεντρική κυβέρνηση στις μονάδες που είναι εγκατεστημένες σε περιοχές (χωρική διοίκηση της κεντρικής κυβέρνησης, υπουργικά τμήματα, τοπικές υπηρεσίες κ.λπ.).(ΟΟΣΑ, 2021).

Η αποκέντρωση δεν σημαίνει πως η κεντρική κυβέρνηση δεν δύναται να διατηρήσει ορισμένες λειτουργίες σε τοπικό επίπεδο ή να τις εξελίξει και να τις προσαρμόσει σε θεσμικές αλλαγές του συστήματος διακυβέρνησης (ΟΟΣΑ, 2021).

Συνεχίζοντας, η αποκέντρωση μπορεί να κατηγοριοποιηθεί σε τρεις διαστάσεις ήτοι την πολιτική, τη διοικητική και την φορολογική. Οι διαστάσεις αυτές είναι μεταξύ τους αλληλεξαρτώμενες και αλληλένδετες. Έτσι, δεν μπορεί να υπάρξει δημοσιονομική αποκέντρωση δίχως πολιτική και διοικητική αποκέντρωση όπως και δεν έχει νόημα η δημοσιονομική αποκέντρωση χωρίς την πολιτική και διοικητική αποκέντρωση. Η μεταξύ τους σύνδεση θα πρέπει να είναι προσεκτικά σχεδιασμένη ώστε να υπάρξει επιτυχία. Πρακτικά όμως, για να επιτευχθεί ισορροπία μεταξύ των τριών διαστάσεων θα πρέπει να υπάρξει μια σωστή αλληλουχία που αποτελεί μια σημαντική πρόκληση. Η εμπειρία έχει δείξει πως δεν λαμβάνεται σημαντικά υπόψη η πολιτική διάσταση και ως εκ τούτου υπάρχει ελάχιστη δημοκρατική νομιμοποίηση των τοπικών κυβερνήσεων δίχως όμως την ύπαρξη ρεαλιστικών μηχανισμών λογοδοσίας ή με περιορισμένη συμμετοχή των πολιτών (Ράλλης, 2019α; ΟΟΣΑ, 2021). Η Εικόνα 3. 2 παρουσιάζει τις τρεις διαστάσεις της αποκέντρωσης.

Εικόνα 3. 2: Πολιτική, διοικητική και φορολογική αποκέντρωση (ΟΟΣΑ, 2021)

Κανείς μπορεί να διακρίνει από την παραπάνω εικόνα τα εξής (OECD, 2019; ΟΟΣΑ, 2021):

1. Πολιτική Διάσταση: «Η πολιτική διάσταση της αποκέντρωσης θέτει τη νομιμοποιητική βάση της αποκέντρωσης. Περιλαμβάνει μια νέα κατανομή αρμοδιοτήτων σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας και της

συμπληρωματικότητας, μεταξύ διαφορετικών βαθμίδων διακυβέρνησης, με διαφορετικούς στόχους και με κύρια επιδίωξη την ενίσχυση της δημοκρατίας. Αναφέρεται στον τρόπο με τον οποίο επιλέγονται οι τοπικοί άρχοντες».

2. Διοικητική Διάσταση: «Η διοικητική αποκέντρωση συνεπάγεται αναδιοργάνωση και σαφή ανάθεση καθηκόντων και αρμοδιοτήτων μεταξύ των βαθμίδων δημόσιας εξουσίας, προκειμένου να βελτιωθεί η αποδοτικότητα, η αποτελεσματικότητα και η διαφάνεια της δημόσιας διοίκησης συνολικά. Γενικά, σχετίζεται με τη μεταβίβαση αποφάσεων σχεδιασμού, χρηματοδότησης και διαχείρισης ορισμένων δημοσίων λειτουργιών σε χαμηλότερα επίπεδα διακυβέρνησης».
3. Δημοσιονομική Διάσταση: «Η δημοσιονομική διάσταση της αποκέντρωσης περιλαμβάνει την ανάθεση εξεύρεσης πόρων και την άσκηση πολιτικής δαπανών στην τοπική αυτοδιοίκηση. Στην περίπτωση αυτή, ο βαθμός αποκέντρωσης εξαρτάται τόσο από το ύψος των πόρων που έχουν αποκεντρωθεί όσο και από την αυτονομία στη διαχείριση αυτών των πόρων. Για παράδειγμα, η αυτονομία είναι μεγαλύτερη εάν οι τοπικές κυβερνήσεις έχουν φορολογική ελευθερία, μπορούν δηλαδή να αποφασίζουν για τις φορολογικές βάσεις και τους φορολογικούς συντελεστές ή να έχουν τη δυνατότητα να καταναείμουν τις δαπάνες τους με βάση τις τοπικές ιδιαιτερότητες και προτιμήσεις».

Τα κίνητρα που οδήγησαν τα κράτη να προχωρήσουν στην αποκέντρωση και ήτοι σε διοικητικές μεταρρυθμίσεις χωρίζονται σε τρεις κατηγορίες (Ράλλης, 2019β):

1. Παγκόσμιες και διεθνείς τάσεις.
2. Οικονομικά κίνητρα.

Όσον αφορά την πληθυσμιακή αποκέντρωση, καλείται η μετοίκιση κατοίκων από τα αστικά κέντρα προς την περιφέρεια και την επαρχία. Η μετοίκιση αυτή πραγματοποιείται κυρίως λόγω οικονομικών δεδομένων, όπως η εύρεση μίας αποδοτικότερης και ποιοτικότερης εργασίας αλλά και για την εξασφάλιση μίας καλύτερης ποιότητας ζωής για εκείνους και τα παιδιά τους.

Επιπρόσθετα, η βιομηχανική αποκέντρωση αφορά την κατασκευή μεγάλων βιομηχανιών σε απομακρυσμένες από τις πόλεις περιοχές προκειμένου να μειωθεί η αστική ρύπανση, να διευκολυνθούν οι μετακινήσεις μεγάλων οχημάτων εκτός

αστικού οδικού δικτύου, η εύρεση μεγαλύτερων και φθηνότερων χώρων, καθώς και η εξασφάλιση εγγύτητας με μεγάλους οδικούς άξονες.

3.3 Μέθοδοι και Δράσεις Αποκέντρωσης

Οι μέθοδοι πληθυσμιακής αποκέντρωσης αφορούν ουσιαστικά τους τρόπους «δεδειασμού» των πολιτών που κατοικούν και εργάζονται στα αστικά κέντρα προκειμένου να μετοικήσουν στην ύπαιθρο και γενικά στην επαρχία. Μερικές από τις μεθόδους είναι οι κρατικές επιδοτήσεις, η παροχή κατοικίας με πολύ μικρό κόστος ή η χορήγηση άτοκων δανείων, η παροχή καλλιεργήσιμης γης κ.α. τα οποία θα αναλυθούν παρακάτω. Όπως αναφέρθηκε και στα εισαγωγικά κεφάλαια η ολοκληρωμένη ανάπτυξη σχετίζεται με την ταυτόχρονα κοινωνική, πολιτική, οικονομική, πολιτισμική και τεχνική/τεχνολογική και περιβαλλοντική ανάπτυξη μιας περιοχής η οποία εφαρμόζεται με γνώμονα το σεβασμό προς τον άνθρωπο και το περιβάλλον.

3.3.1 Διοικητική αποκέντρωση

Πριν παρουσιαστούν αναλυτικά οι μέθοδοι πληθυσμιακής αποκέντρωσης, αξίζει να γίνει μια μικρή αναφορά στη διοικητική αποκέντρωση στην Ελλάδα, η οποία δύναται να ωφελήσει και να συνδράμει καθοριστικά πλέον στην πληθυσμιακή αποκέντρωση. Εν έτη 1999, ο τότε Υπουργός Στέφανος Μάνος μερίμνησε για την αποκέντρωση ώστε να μεταβιβαστούν οι δομές διοίκησης και τα κέντρα λήψης αποφάσεων στην περιφέρεια και τους δήμους. Ωστόσο αυτή η ιδέα δεν εφαρμόστηκε ποτέ αφού «χάθηκε» στις λεπτομέρειες και την πολιτική αδιαφορία ή διαφθορά (Ανέστη, 2021).

Σύμφωνα με τον Ράλλη (2019γ) τις τελευταίες δύο δεκαετίες, η πλειοψηφία των Ευρωπαϊκών και όχι μόνο χωρών τείνουν προς την αποκέντρωση και ταυτόχρονη ενίσχυση των τοπικών αυτοδιοικήσεων. Η οικονομική κρίση που «παρέλυσε» όλη την υφήλιο τα έτη 2008-2009 οδήγησε χώρες στην αποκέντρωση αυξάνοντας τις κρατικές επιχορηγήσεις από τις κεντρικές κυβερνήσεις στοχεύοντας στην ενίσχυση των τοπικών αυτοδιοικήσεων. Ωστόσο, ένας λανθασμένος σχεδιασμός αποκέντρωσης και μία αποτυχία μεταρρύθμισης μπορεί να οδηγήσει σε αστοχία μιας αποκέντρωσης. Μάλιστα, παρά το γεγονός ότι οι κρατικές επιδοτήσεις δίδονται από το ίδιο το κράτος, συχνά η κεντρική κυβέρνηση στέκεται εμπόδιο στην αποκέντρωση και τη λαμβάνει ως απειλή. Δίδοντας εξουσία στην τοπική αυτοδιοίκηση μειώνεται η εξουσία της κεντρικής, οπότε η ελίτ του κράτους αρχίζει και «χάνεται» στην

περιφέρεια. Δεν είναι άλλωστε τυχαίο ότι η αντιπαλότητα σε μέτρα ενίσχυσης της αποκέντρωσης που εκφράζεται μέσα στη Βουλή των Ελλήνων γίνεται από διακομματική μερίδα βουλευτών (Ράλλης, 2019γ).

Οι κρατικές επιδοτήσεις για την αποκέντρωση θα πρέπει να στοχεύουν:

- Στην αύξηση του μεριδίου των δαπανών και των εσόδων της τοπικής αυτοδιοίκησης.
- Στην ενίσχυση της τοπικής αυτονομίας.
- Στην αύξηση της σύμμετρης αποκέντρωσης, με την πιθανότητα οι αρμοδιότητες να διαφέρουν από τοπική αυτοδιοίκηση σε τοπική αυτοδιοίκηση.
- Στη ενεργή συμμετοχή των πολιτών στα κοινά

Τα παραπάνω οδηγούν στη δημιουργία τοπικών επιχειρήσεων που εν συνεχεία προσφέρουν θέσεις εργασίας στην τοπική κοινωνία ενώ ταυτόχρονα αυξάνεται η αγοραστική δύναμη. Οι εργαζόμενοι εν συνεχεία μπορούν να καταβάλουν φόρους που αυτόματα σημαίνει ότι το «χρήμα» ανακυκλώνεται μέσα στην ίδια περιοχή, καθιστώντας την έτσι μια υγιή οικονομικά κοινωνία.

3.3.2 Επιδοτήσεις (Οικονομική Διάσταση)

Επιδοτήσεις ή επιχορηγήσεις που δίδονται από την Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω του προγράμματος ΕΣΠΑ. Το ΕΣΠΑ εξάγεται από τα αρχικά των λέξεων Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης κατά το οποίο η ΕΕ χρηματοδοτεί με το μεγαλύτερο μέρος των χρημάτων (είθισται να είναι πάνω από 70%) για νέες επενδύσεις ενώ το υπόλοιπο ποσοστό καλύπτεται από το κράτος – μέλος. Σε ορισμένες περιπτώσεις το ΕΣΠΑ μπορεί να καλύψει και το 100% της επένδυσης και το κράτος δεν πληρώνει τίποτα (tieinai, 2021).

Μέσω του ΕΣΠΑ επιδιώκεται η κάλυψη των αδυναμιών της χώρας που προκλήθηκαν και από την παγκόσμια οικονομική κρίση, η ενεργειακή αναβάθμιση καθώς και των άλλων προβλημάτων που δημιουργήθηκαν ή προϋπήρχαν. Στόχος των προγραμμάτων ΕΣΠΑ είναι η προαγωγή της ανάπτυξης μιας περιοχής. Η ανάπτυξη σχετίζεται με την εκπαίδευση, την έρευνα, την καινοτομία, την οικονομική μεγέθυνση μιας περιοχής, τη δημιουργία θέσεων εργασίας, τη μείωση της φτώχειας κ.α. Το όραμα του ΕΣΠΑ αφορά την ανάπτυξη, την αναγέννηση της οικονομίας μιας περιοχής, τη διατήρηση

βιώσιμων θέσεων απασχόλησης, την ανταγωνιστική επιχειρηματικότητα και την προστασία του περιβάλλοντος. Όλα αυτά θα πρέπει να γίνονται με γνώμονα τους πολίτες και την αειφόρο ανάπτυξη (www.espa.io/, 2014). Έτσι, το ΕΣΠΑ δίδει επιδοτήσεις σε πολλούς τομείς όπως τουρισμό, ενέργεια, αγροδιατροφή, περιβάλλον, εφοδιαστική αλυσίδα, τεχνολογίες πληροφορικής & επικοινωνιών, υγεία και φαρμακευτική βιομηχανία, δημιουργικές και πολιτιστικές βιομηχανίες, υλικά – κατασκευές κ.α. Αυτοί που μπορούν να λάβουν επιδότηση μπορεί να είναι επιχειρήσεις (κυρίως μικρομεσαίες), δημόσιοι οργανισμοί, οργανώσεις και ιδιώτες (www.espa.io/, 2014).

Παρακάτω δίδονται παραδείγματα Ελλήνων πολιτών οι οποίοι μετέβησαν στην επαρχία για ένα καλύτερο αύριο, εκμεταλλευόμενοι επιδοτήσεις μέσω ΕΣΠΑ. Οι προσωπικές τους ιστορίες παρατίθεται παρακάτω (Κουνάδη, 2012).

Η κ. Βλάχου στα 27 της έτη έγινε συνιδιοκτήτρια της ελληνικής εταιρίας εκτροφής σαλιγκαριών *Fereikos Helix* και ιδιοκτήτρια της «Φερέοικος Γεύσεις», επιχείρησης τυποποιημένων προϊόντων σαλιγκαριών. Η ιδέα της μετάβασης στην επαρχία γεννήθηκε όταν τρώγοντας σε ένα εστιατόριο στην Ελβετία μια μερίδα σαλιγκάρια πλήρωσε 37€. Αυτό ήταν το έναυσμα για τη μετάβαση στον τόπο καταγωγής της, και την καλλιέργεια σαλιγκαριών. Το συνολικό κόστος της επιχείρησης της ήταν στα 4,000 ευρώ ανά στρέμμα ανά έτος ωστόσο το κέρδος της καθυστέρησε να έρθει. Παρόλα αυτά, η νέα επιχείρηση της κ. Βλάχου επιδοτήθηκε μέσω ΕΣΠΑ μέσω του προγράμματος «Γυναικεία Επιχειρηματικότητα». Στα θετικά της μετάβασης συγκαταλέγονται η υφιστάμενη κατοικία και συνεπώς δεν υπήρχαν έξοδα ενοικίου ή αγοράς κατοικίας.

Άλλη περίπτωση μετάβασης στην επαρχία είναι της κ. Ρίτσας η οποία μαζί με το σύντροφό της μετέβη στους Γραμματικιάνους, ένα χωριό της Κύμης που δεν έχει άλλους κατοίκους. Η απόφαση για μετακόμιση στην επαρχία βασίστηκε στο γεγονός ότι αποζητούσαν μια καλύτερη ζωή ποιοτικά αρχικά. Το κύριο εισόδημα τους προέρχεται από την καλλιέργεια αγροτικών προϊόντων ενώ η γη αγοράστηκε μέσω του προγράμματος ΕΣΠΑ «Νέα Επιχειρηματικότητα». Στα θετικά περιλαμβάνονται η άμεση επαφή με τη φύση και χαμηλά έξοδα διαβίωσης σε σχέση με τη ζωή στην πόλη.

Εν συνεχεία, ο κ. Παπανικολάου αποφάσισε να μετακομίσει στην περιφέρεια και να επενδύσει σε μια μικρή ξενοδοχειακή μονάδα στην περιοχή Τσίντζινα στον Πάρνωνα στην ορεινή ηπειρωτική Ελλάδα. Το συγκεκριμένο χωριό ήταν εγκαταλελειμμένο έως το 1998 ενώ από το 2003 κι έπειτα το χωριό απέκτησε ζωή ιδιαίτερα τα σαββατοκύριακα λόγω της ύπαρξης του ξενοδοχείου. Ο κ. Παπανικολάου δεν εντάχθηκε σε πρόγραμμα του ΕΣΠΑ αφού την εποχή που αποφάσισε να ιδρύσει τη μονάδα υπήρχαν κάποιοι προβληματισμοί και στράφηκε στο πρόγραμμα δανειοδότησης του Εθνικού Ταμείου Επιχειρηματικότητας και Ανάπτυξης (ΕΤΕΑΝ) σε συνεργασία με την Εθνική Τράπεζα. Τα δάνεια αυτά δίδονται με πολύ ευνοϊκούς όρους για νέους επιχειρηματίες.

Ο κ. Παναγιωτίδης ο οποίος ζούσε στη Θεσσαλονίκη και εργάζονταν ως αποθηκάριος κάποια στιγμή έμεινε άνεργος με δύο μικρά παιδιά. Τότε πήρε τη μεγάλη απόφαση να πάρει την οικογένεια του και να μεταβεί στο χωριό του τον Στίβο στην Κεντρική Μακεδονία (δήμος Βόλβης) και να καλλιεργήσει τα 30 στρέμματα γης που είχε κληρονομήσει από τους προγόνους του. Τα παιδιά του κ. Παναγιωτίδη αποφάσισαν να σπουδάσουν επιστήμες σχετικά με τις καλλιέργειες (Γεωπονία και Γαλακτοκομική) και επέκτειναν τις δραστηριότητες τους. Το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης επιδότησε την επιχείρηση δίδοντας επιδότηση για την αγορά αιγοπροβάτων και αγελάδων με σκοπό τη δημιουργία φάρμας και τυροκομείου. Τα στρέμματα αυξήθηκαν στα 700 ενώ η παραγωγή τους έχει τέτοια ζήτηση που δεν δύναται να την καλύψουν.

Η ΕΕ προσφέρει πολλά κίνητρα για την προσέλκυση νέων αγροτών στο επάγγελμα. Τα είδη ενίσχυσης αφορούν ετήσιο εφάπαξ πριμ ή στρεμματική ενίσχυση καθώς και προτεραιότητα για την κατανομή δικαιωμάτων. Παράλληλα δίδει ως επενδυτικά μέτρα, αυξημένη ενίσχυση κατά 100%, εγγυήσεις για αγορά αγροτικής γης, πριμ πρώτης εγκατάστασης έως 100,000€ και πριμ εξόδου αναλόγως με τα δικαιώματα που μεταβιβάζονται (Κοντολής, 2021). Επίσης, οι υφιστάμενοι συνεταιρισμοί δίνουν την ευκαιρία σε νέους αγρότες να γίνουν μέλη στους συνεταιρισμούς με αρκετά πλεονεκτήματα, μερικά εκ των οποίων είναι ενίσχυση με κεφαλαιουχικές επιδοτήσεις, υποστήριξη από συνεταιρισμό, συμβουλευτικές υπηρεσίες, εκδηλώσεις κατάρτισης κ.α. (Henry, 2016).

Μάλιστα, το ΕΣΠΑ μαζί με το Νέο Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης για τα έτη 2014-2020 έδωσε την ευκαιρία σε 16.000 νέους γεωργούς να εξασκήσουν το αγροτικό επάγγελμα ενώ ταυτόχρονα ειδικά μέτρα στήριξης εκδόθηκαν για τους νέους γεωργούς και κτηνοτρόφους. Η παροχή επιδότησης ήταν έως 40.000€ για νέους οι οποίοι θέλησαν να επιστρέψουν στην ελληνική ύπαιθρο και να ασχοληθούν με την αγροτική παραγωγή και την κτηνοτροφία. Ένας από τους όρους της επιδότησης ήταν η επαρκής επαγγελματική ικανότητα των νέων αγροτών ή τη δέσμευση για να την αποκτήσουν εντός 36 μηνών από την ημερομηνία λήψης της ατομικής απόφασης-έγκρισης. Παράλληλα θα έπρεπε να υποβάλλουν επιχειρηματικό σχέδιο μέγιστης χρονικής διάρκειας πέντε ετών με δεσμευτικούς στόχους (Μπέσκος, 2015).

Στην αγροτική πολιτική, η νέα Κοινή Αγροτική Πολιτική (ΚΑΠ), λειτούργησε και συνεχίζει να λειτουργεί ως μοχλός ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας. Η γεωργία διαδραματίζει σπουδαίο ρόλο στην κοινωνία και στην οικονομία, αφού αποτελεί κύρια οικονομική δραστηριότητα στην αναπτυξιακή πολιτικής της Ευρώπης. Στοιχεία της ΕΕ δείχνουν πως οι αγροτικές περιοχές στην Ευρώπη αποτελούν πάνω από το 77% της επικράτειας της (47% γεωργικές εκτάσεις και 30% δάση), ενώ σε αυτές ζει και εργάζεται περίπου ο μισός πληθυσμός. Η νέα ΚΑΠ δίνει τη δυνατότητα τους Ευρωπαίους γεωργούς να ικανοποιήσουν τις διατροφικές ανάγκες περίπου 500 εκατομμυρίων ευρωπαϊών πολιτών εξασφαλίζοντας τους ένα δίκαιο βιοτικό επίπεδο και παράλληλα στηρίζοντας τους στις διακυμάνσεις των αγορών και των έντονων καιρικών φαινομένων. Ταυτόχρονα με την αρωγή της ΚΑΠ, οι ευρωπαίοι αγρότες έχουν τη δυνατότητα να παράγουν επαρκή, ασφαλή και υγιεινά τρόφιμα (Εξέλιξη, 2019).

Στην Ελλάδα, η ΚΑΠ αποτελεί μεγάλη βοήθεια για τους Έλληνες γεωργούς, αφού περισσότερο από το 90% των γεωργικών εκμεταλλεύσεων είναι οικογενειακές. Έτσι, μέσω της χρηματοδότησης από την ΚΑΠ, ενισχύονται οι γεωργοί, ήτοι ενισχύεται η γεωργική εκμετάλλευση, η παραγωγή τροφίμων ενώ ταυτόχρονα υποστηρίζεται και η συνδρομή των γεωργών στην προστασία του περιβάλλοντος, τη μείωση της απώλειας βιοποικιλότητας, την προστασία των οικοσυστημάτων, της αντιστροφή της ερημοποίησης των εδαφών και την εξασφάλιση πόρων (κυρίως υδάτινων). Η νέα ΚΑΠ ενισχύει την επαρχία άμεσα με βάση τα αγρονομικά, κοινωνικά στοιχεία και τα κριτήρια οικονομικής συνοχής ήτοι βοσκοτόπους, αρόσιμες και δενδρώδεις εκτάσεις (Εξέλιξη, 2019).

Για τους νέους γεωργούς οι οποίοι θέλουν να ενασχοληθούν ενεργά με τη γεωργική εργασία, η ενίσχυση θα χορηγείται σε νεοεισερχόμενους στο επάγγελμα νέους αγρότες (ηλικίας κάτω των 40) και η ενίσχυση θα είναι αυξημένη επιπλέον κατά 25% για τα πρώτα πέντε χρόνια απασχόλησης (Εξέλιξη, 2019).

3.3.3 Πρόοδος της τεχνολογίας (Τεχνολογική Διάσταση)

Μία νέα μέθοδος αποκέντρωσης, η οποία επετεύχθη λόγω της προόδου της τεχνολογίας, είναι η εξ' αποστάσεως εργασία, η οποία εφαρμόστηκε δεόντως τα τελευταία δύο χρόνια λόγω της πανδημίας του κορονοϊού. Προκειμένου να μειωθεί η εξάπλωση του ιού, η πλειοψηφία των εταιρειών (δημοσίου και ιδιωτικού τομέα), προώθησαν την τηλεργασία με αποτέλεσμα μέρος του πληθυσμού να επιστρέψει στον τόπο καταγωγής του. Ωστόσο εμπόδιο στο βήμα αυτό μπαίνει το ίδιο το κράτος αφού υπάρχουν χρονικοί περιορισμοί για την τηλεργασία. Πιο συγκεκριμένα, η τηλεργασία δεν μπορεί να υπερβαίνει τις σαράντα (40) εργάσιμες μέρες ανά ημερολογιακό έτος μέσα σε διάστημα τριών (3) μηνών. Ειδικά στο δημόσιο τομέα, όσο η πανδημία φαίνεται να υποχωρεί, μειώνεται αντίστοιχα και το ποσοστό εργαζομένων οι οποίοι δουλεύουν μέσω τηλεργασίας. Αντίθετα, πολλές ιδιωτικές εταιρείες συνεχίζουν να επιτρέπουν ή και να υποχρεώνουν ακόμη τους υπαλλήλους τους, των οποίων η φύση της εργασίας τους είναι τέτοια ώστε να μπορούν να εργάζονται από το σπίτι τους. Τα οφέλη των ιδιωτικών εταιρειών από την τηλεργασία είναι κυρίως οι μικρότερες απαιτήσεις σε εργασιακούς χώρους, με συνέπεια τον περιορισμό των δαπανών σε ενοίκια, κόστος θέρμανσης-ψύξης και κόστος εξοπλισμού. Αντίστοιχα είναι και τα οφέλη και των δημόσιων φορέων.

Η τηλεργασία δεν είχε οφέλη μόνο για τις επιχειρήσεις, αλλά και για τους ίδιους τους εργαζομένους. Αρχικά είναι εφικτή η διατήρηση των θέσεων εργασίας κάτι το οποίο εξυπηρετεί τόσο την απρόσκοπτη λειτουργία των δομών του κράτους αλλά και των ιδιωτικών επιχειρήσεων και ταυτόχρονα εξασφαλίζεται και το εισόδημα των εργαζομένων. Επιπρόσθετα επιτυγχάνεται καλύτερη ισορροπία επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής, καθώς δεν απαιτείται καθόλου μετακίνηση από το σπίτι στον εργασιακό χώρο, εξασφαλίζοντας έτσι περισσότερο ελεύθερο χρόνο για τους εργαζομένους. Η απουσία μετακινήσεων έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση της κίνησης στους δρόμους και στα μέσα μεταφοράς και κατά συνέπεια μείωση των εκπομπών CO₂ που σχετίζονται με την μετακίνηση με αυτοκίνητα. Την ίδια στιγμή

παρουσιάζονται ευκαιρίες απασχόλησης για άτομα με αναπηρίες τα οποία μπορούν να εργαστούν από τον προσωπικό τους χώρο αφού δεν απαιτείται η μετακίνησή τους. Παράλληλα αρκετοί ήταν εκείνοι οι οποίοι άδραξαν της ευκαιρίας να εργάζονται με τηλεργασία κι εγκατέλειψαν για λίγο καιρό την πόλη και κατέφυγαν στα εξοχικά τους ή σε σπίτια συγγενικών προσώπων στην επαρχία. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα, πέρα από την αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου τους σε δραστηριότητες στην ύπαιθρο, την τόνωση της επαρχίας, καθώς η αύξηση του πληθυσμού (έστω και πρόσκαιρη) συνέβαλε στην τοπική οικονομία.

Παρά τα πολλαπλά οφέλη της τηλεργασίας, τόσο για τους εργαζομένους όσο και για τις επιχειρήσεις και οργανισμούς, όσον αφορά το δημόσιο τομέα το Νομοσχέδιο καθίσταται αδύναμο ως προς την αποκέντρωση, καθώς όσο η πανδημία φαίνεται να υποχωρεί τόσο μειώνεται και το ποσοστό υποχρεωτικής τηλεργασίας, υποχρεώνοντας με αυτό τον τρόπο τους δημοσίους υπαλλήλους να επιστρέψουν στις πόλεις όπου εδρεύουν οι υπηρεσίες τους. (Υπουργείο Εσωτερικών , 2021). Αξίζει να σημειωθεί ότι έρευνα έδειξε πως με την επέλαση της πανδημίας η πλειοψηφία (56%) των εργαζομένων (άτομα κάτω των 40 ετών) θα επέλεγαν να εργάζονται εκτός των μεγάλων αστικών κέντρων (KPMG, 2021).

Μία ακόμη υπηρεσία η οποία καθίσταται πλέον εφικτή με την επέλαση του διαδικτύου είναι η δημιουργία ηλεκτρονικού καταστήματος “e-shop”. Η ίδρυσή του είναι απλή και μπορεί κανείς να μεταβεί στην επαρχία ή όπου εκείνος επιθυμεί και να δημιουργήσει «ηλεκτρονικό κατάστημα» παράγοντας, ή μεταποιώντας, ή απλά εμπορεύοντας προϊόντα και αποστέλλοντάς τα μέσω υπηρεσιών ταχυμεταφορών σε όλη την Ελλάδα αλλά και το εξωτερικό. Άλλωστε, με αφορμή την οικονομική κρίση αλλά και την πανδημία, παρατηρήθηκε ραγδαία αύξηση των πωλήσεων μέσω διαδικτύου. Η ολοένα κι ευρύτερη χρήση του διαδικτύου από ταυτόχρονα μεγαλύτερο εύρος ηλικιών επέφερε σημαντική αύξηση των ηλεκτρονικών παραγγελιών είτε από φυσικά καταστήματα που διαθέτουν υπηρεσίες ηλεκτρονικής πώλησης προϊόντων είτε από αμιγώς ηλεκτρονικά καταστήματα. Και μάλιστα η τάση αυτή δείχνει να διατηρείται σε υψηλά επίπεδα.

3.3.4 Τοπικοί Φορείς (Πολιτική Διάσταση)

Μια ακόμη μέθοδος για την αποκέντρωση είναι η παροχή κατοικιών ή περιουσίας από τους Δήμους δωρεάν ή έστω με ένα συμβολικό αντίτιμο προκειμένου να

μειωθούν τα έξοδα διαβίωσης. Για παράδειγμα, η ιταλική πόλη Τροϊόνα, πουλάει σε τιμή ευκαιρίας κατοικίες προκειμένου να αυξήσει τον πληθυσμό της και να διασώσει την πόλη. Εκτός από τη χαμηλή τιμή πώλησης, το κράτος δίδει και 25.000 ευρώ επιδότηση για την ανακαίνιση της κατοικίας, καθότι οι περισσότερες είναι παλαιές κι εγκαταλελειμμένες. Στόχος του προγράμματος είναι να επιστρέψουν πίσω οι κάτοικοι καθώς ο πληθυσμός έχει μειωθεί δραματικά τις τελευταίες δεκαετίες. Το πρόγραμμα ξεκίνησε το Νοέμβριο του 2020 και ως τα τέλη του Ιανουαρίου 2021 περίπου 30 σπίτια είχαν αγοραστεί. Προκειμένου να επιταχυνθούν οι διαδικασίες, ο δήμαρχος της πόλης Σεμπαστιάνο Φάμπιο Βενέτσια έχει δημιουργήσει μια μεγάλη ομάδα εργασίας με πολύγλωσσα μέλη ώστε να προσφέρουν αρωγή στη στέγαση και για νομικές υπηρεσίες, προσελκύοντας και κατοίκους άλλων εθνικοτήτων. Εκτός των προαναφερθέντων, οι κάτοικοι της περιοχής θα μπορούν να απολαμβάνουν επιπλέον προνόμια όπως δωρεάν τέλη νηπιαγωγείου, σχολικά λεωφορεία, απαλλαγή από φόρους ιδιοκτησίας ή περιουσίας και δημοτικά τέλη για τρία ολόκληρα χρόνια. Παρόμοια κίνηση πραγματοποιήθηκε και από άλλες πόλεις της Ιταλίας όπως το Μπικάρι και η Απλούλια με την τιμή κατοικίας να κυμαίνεται στα 7.500€. Οι πόλεις αυτές έχουν πολύ μικρό πληθυσμό και οι τοπικές αυτοδιοικήσεις τους προχωρούν σε επιδοτήσεις για την επιστροφή των κατοίκων στις γενέτειρες τους (protothema, 2021). Παρόμοια κίνητρα μπορούν να εξασφαλίσουν και οι Δήμοι της χώρας μας σε συνεργασία με το κράτος, εξασφαλίζοντας μειωμένη έως και μηδενική φορολογία για κάποια χρόνια στην αρχή του εγχειρήματος, άτοκα δάνεια, επιδοτήσεις κ.α., ειδικά σε δυσπρόσιτες ορεινές περιοχές και απομακρυσμένα νησιά. Ο Στρατηγικός Σχεδιασμός των Δήμων αλλά και τα Επιχειρησιακά και Στρατηγικά κείμενα Εθνικού & Περιφερειακού Σχεδιασμού θα πρέπει να οδεύουν προς την κατεύθυνση της πληθυσμιακής αποκέντρωσης.

Επιπρόσθετα η εκκλησιαστική περιουσία θα μπορούσε να δοθεί προς αξιοποίηση. Μοναστήρια διαθέτουν μεγάλη ακίνητη περιουσία, είτε καλλιεργήσιμη γη, είτε βοσκότοπους, είτε ακίνητα, τα οποία θα μπορούσαν να δοθούν σε νέους ανθρώπους που θέλουν να μετοικήσουν στην επαρχία, έστω και για τα πρώτα πέντε έτη μέχρι να ορθοποδήσουν και να μπορέσουν να αποκτήσουν κάτι δικό τους. Παράδειγμα προς μίμηση αποτελεί η Ιερά Μονή Υψηλού στο Σίγρι της Λέσβου (θα αναλυθεί σε επόμενο κεφάλαιο) η οποία ενοικιάζει εκτάσεις με ιδιαίτερα χαμηλό μίσθωμα σε

νέους αγρότες και κτηνοτρόφους προκειμένου να τους βοηθήσει να ανταπεξέλθουν οικονομικά.

Εν συνεχεία, μία ακόμη σημαντική πρωτοβουλία όχι μόνο των παραγωγών αλλά και των τοπικών φορέων είναι η παροχή διευκολύνσεων και η στήριξη σε συνεταιρισμούς και Κοιν.Σεπ (Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις). Υπάρχουν λαμπρά παραδείγματα ανά την Ελλάδα με μικρές συνεταιριστικές οργανώσεις και Κοιν.Σεπ οι οποίες κατάφεραν και θέτοντας ένα κοινό στόχο και προτάσσοντας τη συμμετοχικότητα, την κοινή λήψη αποφάσεων και τη μεθοδική δουλειά κατάφεραν να ξεπεράσουν αποστάσεις και δυσκολίες, ανοίγοντας εμπορικούς δρόμους για την πώληση των προϊόντων τους. Αξίζει να σημειωθεί ότι πλέον έχουν δημιουργηθεί πολλοί αγροτικοί Γυναικείοι συνεταιρισμοί, δίνοντας την ευκαιρία να δημιουργήσουν και να ξεδιπλώσουν τις ικανότητές τους παράγοντας ή μεταποιώντας αγροτικά κυρίως προϊόντα σε νόστιμα τοπικά παραδοσιακά γλυκά, ζυμαρικά κ.α. Ένα αξιοσημείωτο παράδειγμα είναι ο γυναικείος συνεταιρισμός Μεσοτόπου στη Λέσβου, ο οποίος αξιοποιώντας τα προϊόντα του αγροκτηνοτροφικού Συνεταιρισμού Μεσοτόπου παράγει γλυκά, ζυμαρικά, μπισκότα, κουλούρια, προϊόντα ζύμης, παγωτά κ.α. τα οποία πωλούνται κι εκτός νησιού.

Επίσης, οι τοπικοί φορείς σε συνεργασία με τους μόνιμους κατοίκους απομακρυσμένων περιοχών, συγκεντρώνοντας εκτάσεις ακαλλιέργητες, σπίτια εγκαταλελειμμένα, εξοπλισμό μηχανολογικό-γεωργικό-κτηνοτροφικό-τεχνολογικό ο οποίος έχει εγκαταλειφθεί και δε χρησιμοποιείται πλέον, να αξιοποιηθεί, δίνοντάς το σε αντίστοιχης ειδικότητας νέους που θέλουν να ασχοληθούν και να μετοικήσουν στην επαρχία. Εδώ αξίζει να σημειωθεί πως η ολοκλήρωση του Κτηματολογίου θα συμβάλλει εξαιρετικά προς την κατεύθυνση αυτή, καθώς θα εμφανίζεται ακριβώς η ύπαρξη εκτάσεων που μπορούν να αποδοθούν προς καλλιέργεια και τώρα παραμένουν έρημες και αναξιοποίητες.

Τέλος, θεωρείται επιτακτική η συνεχής ενημέρωση κι εκδήλωση ημερίδων και σεμιναρίων των κατοίκων με σκοπό τον εμπλουτισμό γνώσεων, νέων πρακτικών ανά ειδικότητα-τέχνη-εργασία. Αυτό θα οδηγήσει στον εκσυγχρονισμό όχι μόνο των μέσων (μέσω και ΕΣΠΑ) αλλά και των πρακτικών που χρησιμοποιούν, κάνοντας τους πιο ανταγωνιστικούς και πιο αποδοτικούς στην εργασία τους, καθώς μπορεί να συντελέσουν στη μείωση του κόστους παραγωγής, του απαιτούμενου χρόνου, τη

μείωση των απαιτούμενων φυσικών ή τεχνητών πόρων (νερό, ρεύμα, πετρέλαιο, καύσιμα κ.α.) και εν τέλει στην αύξηση των εσόδων τους.

3.3.5 Κεντρικό Κράτος (Πολιτική Διάσταση)

Είναι αρκετά αυτά που αναφέρθηκαν παραπάνω για τα κίνητρα και τις μεθόδους που μπορεί το κράτος να δημιουργήσει με σκοπό την πληθυσμιακή αποκέντρωση. Αρχικά μία διοικητική αποκέντρωση με τη δημιουργία υπηρεσιών σε απομακρυσμένες από τις πόλεις περιοχές μπορεί να συνδράμει στην αναζωογόνηση της επαρχίας. Η μετοίκηση δημοσίων υπαλλήλων στην επαρχία θα δώσει πνοή και οικονομική ανάταση των περιοχών αυτών καθώς και αναβάθμιση του μέσου όρου του επιπέδου μόρφωσης των κατοίκων.

Επιπρόσθετα, το υψηλό κόστος μετακινήσεων αποτελεί έναν ανασταλτικό παράγοντα που συνυπολογίζεται στα έξοδα διαβίωσης και πρέπει το κράτος να βρει λύσεις. Όσον αφορά τις νησιωτικές περιοχές (αλλά και τις δυσπρόσιτες ορεινές), μία λύση είναι η επιδότηση των καυσίμων και η μείωση Φ.Π.Α. σε όλα τα προϊόντα, προκειμένου όχι μόνο να αποθαρρύνει τους κατοίκους να εγκαταλείψουν τα μέρη αυτά, αλλά ταυτόχρονα να προσελκύσει και νέους. Ταυτόχρονα η επιδότηση σε ακτοπλοϊκά και αεροπορικά εισιτήρια (όπου υπάρχει αεροπορική σύνδεση) είναι επιτακτική με σκοπό την προσέλκυση τουριστών και επιβατών, δίνοντας νέα πνοή στον τουρισμό των νησιών αλλά και της χώρας γενικότερα. Αντίστοιχα το κράτος θα μπορούσε να επιδοτήσει και τις ναυτιλιακές εταιρίες για ανανέωση του στόλου τους με νέα καράβια, πιο ασφαλή και ταχύτερα, προκειμένου να μειωθεί ο χρόνος των μετακινήσεων και για τους επισκέπτες των νησιών αλλά και των μόνιμων κατοίκων, μειώνοντας έτσι το αίσθημα της εγκατάλειψης από την ηπειρωτική χώρα.

Ένας πολύ σημαντικός παράγοντας για την επιλογή της αποκέντρωσης είναι η βελτίωση και αναβάθμιση των υποδομών. Και με τον όρο υποδομές εννοούνται όλες εκείνες οι οποίες είναι απαραίτητες να υφίστανται σε μία ευρύτερη περιοχή προκειμένου να υπάρχει μία κοινώς αποδεκτή ποιότητας στις παροχές του κράτους. Αρχικά θα πρέπει να αναβαθμιστεί και σε πολλές περιπτώσεις να ανακατασκευασθεί το οδικό δίκτυο συντελώντας έτσι στη μείωση των μετακινήσεων και στην βελτίωση της οδικής ασφάλειας. Η μείωση του χρόνου και η ευκολία των μετακινήσεων φέρνει πιο κοντά στις απομακρυσμένες περιοχές και δομές υγείας, πολιτισμού, ψυχαγωγίας καθώς και υπηρεσίες.

Ειδικά όταν πρόκειται για νησιωτικές περιοχές, είναι επιτακτική η ανάγκη βελτίωσης των λιμένων προκειμένου να καθίσταται ασφαλής η πρόσδεση των πλοίων σε οποιοδήποτε καιρικές συνθήκες, συμβάλλοντας στην αδιάλειπτη μεταφορά επιβατών και προϊόντων. Επιπλέον σε νησιά όπου δεν υφίσταται αεροδρόμιο, κι άρα οι μετακινήσεις γίνονται μόνο με πλοία, θα ήταν επιτακτική η ανάγκη κατασκευής υδατοδρομίων, για πιο γρήγορες και άμεσες μετακινήσεις, όπως για παράδειγμα η ανάγκη μεταφοράς λόγω προβλημάτων υγείας.

Οι ελλειπείς υποδομές υγείας (νοσοκομεία, κέντρα υγείας) θεωρούνται ως ο πιο ανασταλτικός παράγοντας για τη μετοίκηση στην επαρχία. Όπως θα δούμε και στις συνεντεύξεις σε επόμενο κεφάλαιο, η πρόσβαση σε δομές υγείας αποτελεί ένα μόνιμο άγχος των κατοίκων της επαρχίας. Είναι επιτακτική η βελτίωση και ποιοτικά αλλά και ποσοτικά των δομών υγείας προκειμένου να αρθεί ο φόβος της άниσης αντιμετώπισης ανάμεσα στα αστικά κέντρα και την επαρχία.

Τέλος οι υποδομές σε θέματα παιδείας και εκπαίδευσης πρέπει να βελτιωθούν καθώς πολλά παιδιά αναγκάζονται σε καθημερινές μετακινήσεις πολλών χιλιομέτρων προκειμένου να παρακολουθήσουν μαθήματα ανώτερης βαθμίδας. Η τηλεεκπαίδευση ανέδειξε μία άλλη πτυχή προκειμένου να αμβλυνθούν πολλές δυσκολίες στην παροχή μίας ποιοτικής και πολυεπίπεδης μόρφωσης στα παιδιά της επαρχίας.

Μία άλλη κρατική δράση η οποία δεν έχει χρησιμοποιηθεί ευρέως στη χώρα μας είναι ο αναδασμός. Πρόκειται ουσιαστικά για μία δράση του κράτους όπου αφού καταχωρηθούν όλες οι ιδιοκτησίες (εδώ θα συμβάλλει ουσιαστικά η ολοκλήρωση του Κτηματολογίου) και συγκεκριμένα οι έγγειες ιδιοκτησίες, τις αναδιανέμει με νέους τίτλους κυριότητας αλλά αυτή τη φορά ως ένα ενιαίο τεμάχιο. Ο αναδασμός είναι πολύ σημαντικός σε αγροτικές και κτηνοτροφικές περιοχές καθότι οι διάσπαρτες ιδιοκτησίες οι οποίες μπορεί να είναι απομακρυσμένες μεταξύ τους προκαλούν προβλήματα κυρίως οικονομικά αλλά και διαχείρισης. Η ύπαρξη πολλών, μικρών και διάσπαρτων ιδιοκτησιών προκαλεί φτώχεια αφού αναγκάζονται οι ιδιοκτήτες του λόγω απομακρυσμένης πρόσβασης να τα εγκαταλείψουν και ταυτόχρονα να μειώνεται η εμπορική τους αξία, βοηθώντας στην ουσία τη συγκέντρωσή τους σε λίγους και «μεγάλους».

Τέλος το κράτος μπορεί να επιδοτήσεις βιομηχανίες και βιοτεχνίες να δραστηριοποιηθούν εκτός μεγάλων αστικών κέντρων με σκοπό την αποκέντρωση και

του πληθυσμού. Η δημιουργία επιχειρηματικών πάρκων με σημαντικά οικονομικά κίνητρα και προνόμια δύναται να δώσει νέα ώθηση στην αποκέντρωση. Αυτό βέβαια καθίσταται δυσκολότερο κυρίως λόγω της απουσίας υποδομών σε οδικό δίκτυο για μεταφορές.

Ο Γκιτσάκης (2020) αναφέρει πως Ελλάδα δεν είναι μόνο η Αθήνα και πως η διοικητική αποκέντρωση είναι η αρχή του κακού. Και αυτό διότι όλη η κεντρική Διοίκηση της χώρας είτε δημόσια είτε ιδιωτική βρίσκεται στην πρωτεύουσα της χώρας. Παρόλα αυτά, η πρωτεύουσα θα μπορούσε να μεταφερθεί με τη διοικητική έννοια. Όπως και στην Αυστραλία, όπου η Καμπέρα αποτελεί τη διοικητική πρωτεύουσα της χώρας με μόλις 400,000 κατοίκους, έτσι και μια πόλη κοντά στην Αθήνα, π.χ. στο Νομό Βοιωτίας ή Αργολίδος θα μπορούσε να μετατραπεί σε διοικητική πρωτεύουσα και η Αθήνα να παραμένει η πρωτεύουσα της Ελλάδας. Η νέα πόλη/διοικητική πρωτεύουσα θα είναι απλά το διοικητικό κέντρο της χώρας όπου σταδιακά θα μεταφέρονταν όλες οι κεντρικές, κυβερνητικές και διοικητικές, υπηρεσίες της χώρας (Υπουργεία, Οργανισμοί, ΔΕΚΟ κλπ.) καθώς και δικαστήρια, τράπεζες και άλλες επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα. Για ιστορικούς λόγους, στην Αθήνα θα παρέμεναν το Προεδρικό Μέγαρο, το Κοινοβούλιο και το Μέγαρο Μαξίμου καθώς και τα τρία ανώτατα δικαστήρια της χώρας. Μεταφέροντας τις διοικητικές υπηρεσίες στην κοντινή επαρχία της πρωτεύουσας, θα δημιουργηθούν νέες θέσεις εργασίας ενώ μέχρι την πλήρη λειτουργία της νέας διοικητικής πρωτεύουσας, όσοι αποφάσιζαν να μεταβούν θα είχαν οικονομικά κίνητρα είτε για αγορά είτε για μίσθωση νέας κατοικίας στη νέα πόλη καθώς και άλλα κίνητρα. Τα πλεονεκτήματα μιας τέτοιας κίνησης θα ήταν πολλαπλά, ξεκινώντας από την αποσυμφόρηση της Αθήνας πληθυσμιακά και κυκλοφοριακά, ενώ θα σταματούσε και η περιβαλλοντική και οικιστική επιβάρυνση του λεκανοπεδίου Αττικής. Επίσης, θα μειωνόντουσαν οι αυθαίρετες δομήσεις και η ταλαιπωρία των πολιτών κατά τη μετακίνησή τους (Γκιτσάκης, 2020).

Μια άλλη μέθοδος αποκέντρωσης, που δεν αφορά το νέο πληθυσμό αυτή τη φορά, είναι η μετακόμιση των συνταξιούχων πολιτών στην επαρχία. Στην περίπτωση όπου οι συνταξιούχοι δεν έχουν ιδιόκτητη κατοικία στο αστικό κέντρο, η μεταφορά τους είναι ακόμη πιο εύκολη. Το κίνητρο υποβοήθησης για εύρεση κατοικίας για ενοικίαση ή αγορά σε πολύ χαμηλότερη τιμή σε σύγκριση με της πόλης αποτελεί ένα μεγάλο πλεονέκτημα. Εκτός από το προαναφερθέν πλεονέκτημα, μια τέτοια

πληθυσμιακή αποκέντρωση θα συμβάλλει στην αποσυμφόρηση των αστικών κέντρων, προσφέροντας καλύτερη ποιότητα ζωής για τους συνταξιούχους ενώ η σύνταξη των πολιτών δεν θα φαίνεται πλέον τόσο χαμηλή όσο φαίνονται όσο ζούσαν στην πόλη καθώς το κόστος ζωής στην επαρχία είναι χαμηλότερο (Γκιτσάκης, 2020).

Εν συνεχεία, των προαναφερθέντων, μια ακόμη μέθοδος αποκέντρωσης είναι η κατασκευή ενός νέου “*University of Athens*” ήτοι κατασκευή ενός υπερσύγχρονου “*campus*” στην επαρχία εκτός του κέντρου της Αθήνας. Θα μπορούσαν μάλιστα να κατασκευαστούν αρκετά παραρτήματα του εν λόγω πανεπιστημίου μέσω σύμβασης ΣΔΙΤ ή μιας μικτής σύμβασης παραχώρησης και κατασκευής δημοσίου έργου. Η ίδια λογική θα μπορούσε να ακολουθηθεί και για άλλα μεγάλα πανεπιστήμια της χώρας όπως για παράδειγμα το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. Η ακαδημαϊκή αποκέντρωση έχει ως αποτέλεσμα την πληθυσμιακή αποκέντρωση η οποία θα συμβάλλει θετικά στα αστικά κέντρα και την επαρχία και παράλληλα οι νέοι που επιθυμούν να σπουδάσουν δε θα είναι αναγκασμένοι να εγκαταλείπουν τον τόπο τους. (Γκιτσάκης, 2020).

Μια ακόμη μέθοδος αποκέντρωσης είναι η τουριστική αποκέντρωση. Στην Ελλάδα δυστυχώς οι τουριστικοί προορισμοί περιορίζονται κυρίως σε δέκα τουριστικά νησιά. Παρόλα αυτά, δεν αναζητούν όλοι το ίδιο τουριστικό προϊόν αλλά κάτι πιο διαφορετικό, πιο ήσυχο, πιο αυθεντικό και πιο μακριά από το μαζικό τουρισμό. Ελληνικά νησιά όπως οι Φούρνοι, οι Λειψοί, η Λέρος, η Χάλκη, η Κάσος, η Αστυπάλαια, η Κίμωλος, η Αντίπαρος, η Σίκινος, η Σχοινούσα, η Ηρακλειά, η Αλόνησος, η Ιθάκη κ.ά. προσφέρουν αμείλικτη φυσική ομορφιά, εκ πάγλου καλλονής παραλίες, γεύσεις, φιλοξενία κλπ. Χώρες όπως η Ταϊλάνδη και το Μεξικό όπου οι δημοφιλείς προορισμοί ήταν συγκεκριμένοι, ανέπτυξαν νέους τουριστικούς προορισμούς κυριολεκτικά από το μηδέν. Παρόμοιο έργο έχει πραγματοποιηθεί και στην Ελλάδα (μια περίπτωση), εκείνου του Costa Navarino στη Μεσσηνία. Η δημιουργία νέων τουριστικών προορισμών απαιτεί ένα πολύ καλό σχεδιασμό και θα πρέπει να επενδυθούν σημαντικά κεφάλαια προκειμένου να εξυπηρετούνται οι ανάγκες των τουριστών (ξένων και εγχώριων) που θα προσέλθουν. Με αφορμή την παρούσα πανδημία, αρκετοί τουρίστες επέλεξαν νησιά τα οποία δεν ανήκουν στην ελίτ των Κυκλάδων (Μύκονος, Σαντορίνη, Ίος κ.α.), αλλά νησιά τα οποία είναι ασφαλέστερα υγειονομικά. Η Ελλάδα συγκεκριμένα θα πρέπει να επενδύσει σε αυτό το νέο μοντέλο μη μαζικού τουρισμού ώστε να επιτύχει μια τουριστική αποκέντρωση

και συνάμα αποκέντρωση του γενικού πληθυσμού αφού νέες θέσεις εργασίες και ευκαιρίες θα προκύψουν (Γκισάκης, 2020).

3.4 Πλεονεκτήματα και Μειονεκτήματα της Αποκέντρωσης

Όπως αναφέρθηκε και στην εισαγωγή του κεφαλαίου, οι χώρες της Ευρώπης κινητοποιήθηκαν ασκώντας διοικητικές μεταρρυθμίσεις με στόχο την αποκέντρωση. Στο παρόν κεφάλαιο αναλύονται οι λόγοι οδήγησης στην αποκέντρωση όπως και τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα αυτής. Το συγκεκριμένο υποκεφάλαιο μπορεί να αποτελέσει έναν χρήσιμο οδηγό που καθοδηγεί τον αναγνώστη να κατανοήσει τι σημαίνει αποκέντρωση.

Καταρχάς πριν ακόμη παρουσιαστούν τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα της αποκέντρωσης, είναι ορθό να παρουσιαστούν οι λόγοι που οδηγούν στην αποκέντρωση. Με αφορμή την οικονομική κρίση που επηρέασε όλη την υφήλιο και την εφαρμογή των μέτρων λιτότητας και εξυγίανσης που ακολούθησαν, επηρέασαν καταλυτικά τη δημοσιονομική αποκέντρωση η οποία αποτελεί και βασικό θεμέλιο της πληθυσμιακής αποκέντρωσης. Σημαντικό ρόλο στην αποκέντρωση διαδραματίζει και η πρόσφατη πανδημία του κορονοϊού. Η έννοια και ο θεσμός της αποκέντρωσης συνδυάστηκε με τις πολιτικές βελτίωσης της αποτελεσματικότητας, της αποδοτικότητας καθώς και της ποιότητας των δημοσίων υπηρεσιών και την ενίσχυση της περιφερειακής και τοπικής παραγωγικότητας και ανάπτυξης. Είναι γνωστό άλλωστε ότι η επίτευξη των στόχων για τη δημοσιονομική εξυγίανση επιβλήθηκαν από υπερ-εθνικούς οργανισμούς (Ράλλης, 2019β).

3.4.1 Πλεονεκτήματα της Αποκέντρωσης

Όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως οι λόγοι που οδηγούν στην αποκέντρωση είναι τα πολιτικά και οικονομικά κίνητρα καθώς και οι παγκόσμιες και διεθνείς τάσεις. Η αποκέντρωση επηρεάζεται και από την αστικοποίηση αφού όπως τονίστηκε στην αρχή, περισσότερο από 50% του πληθυσμού ζει στις πόλεις και το ποσοστό αυτό προβλέπεται να φτάσει το 85% έως το 2100. Η αύξηση αυτή σηματοδοτεί κι επιβάλλει τη βελτίωση και αύξηση-μεγέθυνση των υποδομών, των δικτύων καθώς και των αναγκών. Οι αυξήσεις αυτές έχουν αντίκτυπο στον πολιτικό, αναπτυξιακό, κοινωνικό και περιβαλλοντικό τομέα και ως εκ τούτου οι αυξήσεις αυτές δημιουργούν πολυπλοκότητα (Ράλλης, 2019β).

Επιστρέφοντας στο θέμα του υποκεφαλαίου, αναφορικά με τα πλεονεκτήματα της αποκέντρωσης, σε αυτά περιλαμβάνονται οικονομικά, πολιτικά και διοικητικά πλεονεκτήματα. Σχετικά λοιπόν με τα οικονομικά πλεονεκτήματα, η αποκέντρωση δύναται να διευκολύνει την προσαρμογή των υπηρεσιών στις τοπικές ανάγκες. Το συγκεκριμένο πλεονέκτημα ίσως αποτελεί και το πιο άμεσο όφελος της αποκέντρωσης αφού χρηματοδοτούνται οι τοπικές δημόσιες υπηρεσίες. Οι τοπικές αυτοδιοικήσεις (ΟΤΑ-Δήμοι) αναγνωρίζουν τις ανάγκες του τόπου τους με αποτέλεσμα να ικανοποιούνται αμεσότερα και αποτελεσματικότερα οι ανάγκες των πολιτών τους. Έτσι, αυξάνεται η οικονομική ευημερία του τόπου και προσαρμόζονται οι παρεχόμενες υπηρεσίες στις μικρότερες πληθυσμιακές ομάδες (Ράλλης, 2019β).

Εν συνεχεία, η διοικητική αποκέντρωση μπορεί να βελτιώσει την αποτελεσματικότητα της παροχής δημόσιων υπηρεσιών. Πιο συγκεκριμένα, οι ΟΤΑ γνωρίζουν πολύ καλύτερα τις προτιμήσεις των πολιτών τους σε σύγκριση με την κεντρική κυβέρνηση. Η κεντρική κυβέρνηση προκειμένου να αποκτήσει πρόσβαση στις τοπικές πληροφορίες αναγκάζεται σε δράσεις οι οποίες είναι και κοστοβόρες και αναποτελεσματικές διότι οι παρεχόμενες υπηρεσίες που δύναται να προσφέρει μπορεί να μην αντικατοπτρίζουν τις τοπικές προτιμήσεις. Συνεπώς, είναι ορθότερο, οι τοπικές αυτοδιοικήσεις να προσφέρουν εκείνες τις τοπικές υπηρεσίες αφού γνωρίζουν πολύ καλύτερα τις ανάγκες του πληθυσμού τους.

Επίσης, η διοικητική αποκέντρωση δύναται να ενισχύσει το συναγωνισμό ανάμεσα στους ΟΤΑ ήτοι όσο περισσότερο οι ΟΤΑ βασίζονται στα δικά τους έσοδα, τόσο μεγαλύτερος είναι ο συναγωνισμός μεταξύ τους. Μάλιστα, ο φόβος των τοπικών αυτοδιοικήσεων να χάσουν ψηφοφόρους, οδηγεί τις ΤΑ να βάζουν στόχους ώστε να διασφαλιστούν οι υπηρεσίες που προσφέρουν. Αυτός ο συναγωνισμός μπορεί να χαρακτηριστεί και ως μια ευγενής άμιλλα αφού οδηγεί σε μια καλύτερη αντιστοίχιση ανάμεσα στις παροχές υπηρεσιών και των τοπικών προτιμήσεων.

Μέσω της αποκέντρωσης επίσης, υπάρχει καλύτερη λογοδοσία. Όπως αναφέρει ο Ράλλης (2019β), σε ένα αποκεντρωμένο μοντέλο, οι τοπικές αρχές θα πρέπει να λογοδοτήσουν απευθείας στον πολίτη. Αντιθέτως στη συγκέντρωση, οι διαχειριστές δεν έχουν να λογοδοτήσουν στους κατοίκους μιας περιοχής.

Οικονομική Διάσταση

Η αποκέντρωση δύναται να ενισχύσει και την οικονομική ανάπτυξη αφού με βάση διεθνείς μελέτες που έχουν πραγματοποιηθεί από τον ΟΟΣΑ, η αποκέντρωση φαίνεται να είναι ανάλογη με την ανάπτυξη. Αυτό σημαίνει πως η αποκέντρωση μπορεί να ευνοήσει την ανάπτυξη όταν αυτή βέβαια έχει σχεδιαστεί και φυσικά εφαρμοστεί σωστά. Ιδιαίτερα αν υπάρχει και ο συναγωνισμός, τότε προάγεται και η αποδοτικότητα και η παραγωγικότητα του ιδιωτικού και του δημοσίου τομέα. Αυτό σημαίνει αυτόματα ότι αυξάνεται και η παραγωγικότητα στον ιδιωτικό τομέα αφού γίνονται περισσότερες επενδύσεις και υπάρχει ενισχυμένο ανθρώπινο κεφάλαιο.

Η αποκέντρωση συνεισφέρει στην αύξηση των επενδύσεων αφού από εκτιμήσεις που έχουν πραγματοποιηθεί, η αύξηση της αποκέντρωσης κατά 10 ποσοστιαίες μονάδες αυξάνει έως και 4% τις επενδύσεις στις συνολικές δημόσιες δαπάνες. Η σύνδεση αυτή γίνεται ακόμη ισχυρότερη για επενδύσεις σε ανθρώπινο κεφάλαιο από ότι το φυσικό και πιο ισχυρή για τα έσοδα (Blöchliger, et al., 2013).

Πολιτική Διάσταση

Εν συνεχεία, η διοικητική αποκέντρωση μπορεί να συντελέσει θετικά στην περιφερειακή ανάπτυξη αφού υλοποιούνται καλύτερες πολιτικές σε βαθμό περιφέρειας. Προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι θα υπάρξει ανάπτυξη και παραγωγικότητα και να εξασφαλισθούν ισορροπίες, θα πρέπει να υπάρξει ένας ορθός σχεδιασμός, αποτέλεσμα μίας πολυεπίπεδης διακυβέρνησης.

Από πολιτικής απόψεως, ένα από τα σημαντικότερα πολιτικά πλεονεκτήματα είναι ότι η διοικητική αποκέντρωση αφορά μια εξουσία η οποία είναι πιο κοντά στο λαό. Έτσι, η αποκεντρωμένη πολιτική εξουσία μπορεί να παρέχει καλύτερα και αποτελεσματικότερα αποτελέσματα ελέγχου σε μια τοπική κοινωνία. Ο Ράλλης (2019β) αναφέρει ότι τα πολιτικά πλεονεκτήματα δύναται να ταξινομηθούν ως εξής.

Η αποκέντρωση ενισχύει τη συμμετοχή των πολιτών στα κοινά με αποτέλεσμα η αποκέντρωση να γίνεται πιο προσιτή. Η αποκέντρωση για να θεωρηθεί επιτυχής θα πρέπει να επιτρέπει την ενεργή συμμετοχή των πολιτών ενώ η υψηλή προσέλευση ψηφοφόρων σε τοπικές εκλογές αντανακλά τις προτιμήσεις τους. Συμμετέχοντας ενεργά οι πολίτες στις αποφάσεις της τοπικής κοινωνίας στηρίζεται και η λογοδοσία των τοπικών δημοσίων αποφάσεων.

Μέσω της αποκέντρωσης, μπορεί επίσης να βελτιωθεί η πολιτική σταθερότητα αφού ουσιαστικά είναι μια «κόλλα» που συγκρατεί τις χώρες. Ο Ράλλης (2019β) παρομοιάζει την αποκέντρωση ως την κρέμα που δένει το γλυκό “*millefeuille*”. Μάλιστα, οι εντάσεις που ενδέχεται να υπάρξουν στις περιφέρειες μπορούν να αμβλυνθούν λόγω του ότι οι τοπικές αυτοδιοικήσεις είναι σε θέση να παρέχουν υπηρεσίες που ταιριάζουν στις τοπικές ανάγκες και προτιμήσεις.

Η αποκέντρωση δίνει τη δυνατότητα να συμμετέχουν ευρύτερες κοινωνικές ομάδες στην πολιτική και ως εκ τούτου μειώνεται το κόστος εισόδου για τους νέους πολιτικούς υποψηφίους. Έτσι, οι προτιμήσεις των ψηφοφόρων εκφράζονται καλύτερα όσον αφορά τις παροχές υπηρεσιών και οι πολιτικοί μπορούν να ενημερώνονται άμεσα για τα προβλήματα της τοπικής κοινωνίας.

Έπειτα, η αποκέντρωση ενισχύει τον πειραματισμό και την καινοτομία πολιτικής. Η εισαγωγή καινοτομιών σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο δύναται να ενισχυθούν ακόμη περισσότερο εάν και εφόσον δημιουργηθούν συστηματικά πλαίσια να υποστηριχθούν και να ενθαρρύνουν τις τοπικές αυτοδιοικήσεις να εισάγουν τα δικά τους προγράμματα. Έτσι, αναπτύσσεται και συναγωνισμός μεταξύ των τοπικών αυτοδιοικήσεων με αποτέλεσμα να ανακαλύπτονται καινοτόμες ιδέες προς όφελος της τοπικής κοινωνίας.

Ο Ράλλης (2019β) αναφέρει πως ορισμένες χώρες προκειμένου να ενισχύσουν τις τοπικές καινοτομίες υιοθετούν μοντέλα πειραματικής διακυβέρνησης από κάτω προς τα πάνω ήτοι πειραματισμό σε τοπικό επίπεδο που στηρίζεται από το κράτος.

Τεχνική/Τεχνολογική Διάσταση

Ένα ακόμα πλεονέκτημα που μας δίνει η τεχνολογική πρόοδος και που δεν αποτελεί πλέον ανασταλτικό παράγοντα για κάποιον να μετοικήσει στην επαρχία είναι η ανάπτυξη της τηλεϊατρικής. Η αλματώδης εξέλιξη της τεχνολογίας καθώς και των ψηφιακών τηλεπικοινωνιών έχει λειτουργήσει ως αρωγός για τα άτομα που ζουν στην επαρχία και τις απομακρυσμένες περιοχές. Η τηλεϊατρική, η τηλεσυμβουλευτική και η τηλεφροντίδα δίδουν τη δυνατότητα στους πολίτες της επαρχίας να έχουν αξιόπιστα δεδομένα υγείας μέσω τεχνολογίας τεχνητής νοημοσύνης. Παρά το γεγονός ότι η τηλεϊατρική δε δύναται να υποκαταστήσει την κλινική ιατρική και να δώσει μόνη της λύσεις σε ιατρικά προβλήματα, τα οφέλη της είναι μεγάλα για όλους τους εμπλεκόμενους. Ιδιαίτερα τώρα που ο παγκόσμιος πληθυσμός βιώνει μια υγειονομική

κρίση λόγω της πανδημίας του κορονοϊού, η παρακολούθηση εξ' αποστάσεως με τη συνδρομή της τηλεϊατρικής είναι σημαντική(Τζερμιάς, 2021).

Αντιλαμβάνεται κανείς πως η τηλεϊατρική είναι ένα πολύ ισχυρό εργαλείο και εξαιρετικά επωφελής για τον πληθυσμό που κατοικεί σε απομονωμένες κοινότητες-νησιά-ορεινές περιοχές ή στην επαρχία γενικότερα. Η τεχνολογία ασύρματων επικοινωνιών σε συνεργασία με τη χρήση κινητών ηλεκτρονικών συσκευών επιτρέπει στους επαγγελματίες υγείας σε όποιο μέρος και αν βρίσκονται να εξετάσουν, συζητήσουν και να αξιολογήσουν τα ζητήματα των ασθενών τους σα να βρίσκονται στον ίδιο χώρο. Επίσης, η τηλεϊατρική μειώνει το κόστος περίθαλψης ενώ ταυτόχρονα αυξάνεται και η αποτελεσματικότητα της μέσω της διαχείρισης χρόνιων ασθενειών. Παράλληλα, μειώνει τα επαναλαμβανόμενα ταξίδια, προλαμβάνει ανεπιθύμητες καταστάσεις και ο χρόνος νοσηλείας μειώνεται (Χατζηευθυμίου, 2012).

Κοινωνική Διάσταση

Ένα μεγάλο πλεονέκτημα της αποκέντρωσης του πληθυσμού είναι η αύξηση του πληθυσμού στην επαρχία και η μείωση του μέσου όρου ηλικίας. Παρατηρείται έντονα τις τελευταίες δεκαετίες γήρανση του πληθυσμού της επαρχίας, καθώς οι νέοι φεύγουν προς αναζήτηση εργασίας στα αστικά κέντρα. Η επιστροφή νέων και μορφωμένων πολιτών, με όρεξη για δουλειά, θα φέρουν μία κοινωνική ανάπτυξη δεδομένου ότι θα προσφέρουν στον τόπο μόρφωση, κουλτούρα, φιλίες, κοινωνικές επαφές, τα οποία όχι μόνο αναβαθμίζουν τον τόπο, αλλά ταυτόχρονα συντελούν και στην ψυχική και συναισθηματική ανάταση των ήδη εγκατεστημένων πολιτών.

Επιπρόσθετα, οι νέοι με ή χωρίς κίνητρα της πολιτείας, θα κάνουν οικογένειες, θα γεννήσουν παιδιά, και αυτά με τη σειρά τους θα δώσουν ζωή στον τόπο, θα επαναλειτουργήσουν σχολεία και δομές. Αυτό με τη σειρά του, συμπαρασύρει και άλλες ειδικότητες στην αποκέντρωση, όπως δάσκαλους, καθηγητές, παιδίατρος κ.α.

Περιβαλλοντική Διάσταση

Η ενασχόληση όλο και περισσότερων ανθρώπων με τον πρωτογενή τομέα παραγωγής (αγροτικά, κτηνοτροφία) τους φέρνει όλο και πιο κοντά στη φύση και το περιβάλλον. Η διάνοιξη δρόμων που είχαν κλείσει, η γνωριμία με τη φύση της περιοχής, ο σεβασμός στη βιοποικιλότητα, η προστασία των φυσικών πόρων κ.α. είναι μερικά από τα πλεονεκτήματα της ζωής των ανθρώπων δίπλα στη φύση. Είναι ευρέως

γνωστό, για παράδειγμα, ότι οι ρητινοπαραγωγοί εξασφαλίζουν δρόμους μέσα στα πευκοδάση προκειμένου να φθάνουν στα δένδρα που εκμεταλλεύονται. Αυτό έχει ως συνέπεια να δημιουργούν μονοπάτια που είχαν χαθεί, να προσέχουν το δάσος έναντι πυρκαγιάς και ταυτόχρονα να βοηθούν ή καθοδηγούν με τις γνώσεις και τις εμπειρίες τους τις πυροσβεστικές δυνάμεις (πρόσφατο παράδειγμα η πυρκαγιά της Βόρειας Εύβοιας το 2021). Επίσης οι κτηνοτρόφοι με τα κοπάδια τους βοηθούν στην αποψίλωση και καθαρισμό-ανανέωση των βοσκοτόπων συντελώντας με αυτόν τον τρόπο στην βιωσιμότητα της χλωρίδας και της πανίδας.

Από την άλλη πλευρά, η αποσυμπίεση των αστικών κέντρων μέσω της μείωσης του πληθυσμού θα οδηγήσει στη βελτίωση των περιβαλλοντικών συνθηκών. Η μείωση των ανθρώπων που ζουν και δραστηριοποιούνται στις πόλεις οδηγεί αυτόματα στη μείωση των αυτοκινήτων (άρα μείωση εκπομπών CO₂), μείωση κυκλοφοριακής συμφόρησης, μείωση της κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας, μείωση χρήσης κλιματιστικών συσκευών, μείωση απορριμμάτων. Όλα αυτά θα συντελέσουν στη μείωση της περιβαλλοντικής υποβάθμισης των πόλεων, στη μείωση της ανάγκης κατασκευής υποδομών ενάντια στο φυσικό περιβάλλον, μείωση στην υπεράντληση φυσικών πόρων και εν γένει στην αναβάθμιση της ποιότητας ζωής στις πόλεις.

Πολιτιστική Διάσταση

Μία ακόμη διάσταση η οποία εμφανίζεται βελτιωμένη λόγω της αποκέντρωσης πολιτών είναι η πολιτιστική διάσταση. Η έλευση νέων και μορφωμένων ανθρώπων στην επαρχία, με διαφορετική ίσως κουλτούρα και νέες εμπειρίες, τα οποία σε συνδυασμό με το σεβασμό στον πολιτισμό και την παράδοση του τόπου που συναντούν διαμορφώνουν ένα νέο τοπίο, πιο ελπιδοφόρο. Οι νέες ιδέες που φέρνουν, καθώς και η ανάγκη για προβολή της τοπικής παράδοσης δίνουν νέες διαστάσεις στη διατήρηση και το σεβασμό του πολιτισμού, των ηθών και των εθίμων κάθε τόπου.

Τέλος, αξίζει να αναφερθεί πως στην Ελλάδα γίνονται προσπάθειες για την αναγέννηση των ορεινών και απομονωμένων περιοχών ενώ το Σεπτέμβριο του 2022 το Μετσόβιο Κέντρο Διεπιστημονικής Έρευνας (ΜΕ.Κ.Δ.Ε) σε συνεργασία με το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο (Ε.Μ.Π) διοργανώνουν το 10^ο συνέδριο με θέμα «Έρευνα και δράσεις για την αναγέννηση των ορεινών και απομονωμένων περιοχών»(ΕΜΠ, 2022). Τα συνέδρια αυτά έχουν ξεκινήσει από το 1995 και πλέον αποτελούν θεσμό με στόχο την αναγέννηση της επαρχίας και ειδικά των

απομακρυσμένων περιοχών. Σκοπός του 10^{ου} συνεδρίου είναι η προβολή των δυνατοτήτων για την αναγέννηση των ορεινών και απομονωμένων περιοχών μέσω ερευνητικών αποτελεσμάτων και δράσεων που δύναται να λειτουργήσουν ως υπόδειγμα μιας αναγεννητικής πορείας. Επίσης, αποβλέπει στην ωρίμανση βασικών προϋποθέσεων προκειμένου οι ιδέες να γίνουν πράξεις. Η διαμόρφωση της αναγέννησης θα προέλθει από ένα κοινό στρατηγικό στόχο και σχέδιο με καθορισμένα βήματα ώστε να επιτευχθεί η αρχική ιδέα: αυτής της αναγέννησης. Οι θεματικές ενότητες του συνεδρίου θα καλύψουν αρκετά θέματα τα οποία έχουν ως εξής:

- Ποιοτικά και ποσοτικά χαρακτηριστικά (φυσικά και κοινωνικά) των ορεινών και απομονωμένων περιοχών.
- Ορεινές περιοχές και υγειονομική κρίση.
- Δυνατότητες προσέλκυσης νέων κατοίκων στις ορεινές περιοχές.
- Πολιτική για τις ορεινές περιοχές: Διεθνή παραδείγματα και ελληνική εμπειρία.
- Τηλεργασία, τηλεκπαίδευση, τηλεϊατρική: δυνατότητες και περιορισμοί για τις ορεινές και απομονωμένες περιοχές.
- Επιχειρηματικότητα στις ορεινές και απομονωμένες περιοχές.
- Αποτίμηση εθνικών και ευρωπαϊκών προγραμμάτων ενίσχυσης των ορεινών και απομονωμένων περιοχών.
- Ελλείμματα και προκλήσεις του χωροταξικού σχεδιασμού στις ορεινές περιοχές.
- Ανάδειξη και προστασία φυσικού περιβάλλοντος.
- Ανάδειξη και προστασία υλικής και άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς.
- Ενέργεια και ορεινές περιοχές.
- Νέες τεχνολογίες και ορεινές και απομονωμένες περιοχές.
- Παιδεία, έρευνα και τεχνολογία για τις ορεινές και απομονωμένες περιοχές.

3.4.2 Μειονεκτήματα της Αποκέντρωσης

Η διοικητική αποκέντρωση συνοδεύεται από μειονεκτήματα και διάφοροι κίνδυνοι ελλοχεύουν όπως είναι οικονομικοί, πολιτικοί και διοικητικοί. Αναφορικά με τους οικονομικούς κινδύνους δύναται να υπάρξει μεταφορά αρμοδιοτήτων δίχως τη μεταφορά των αναλογούντων πόρων. Μάλιστα, κατά την περίοδο της οικονομικής

κρίσης, η μεταφορά των αρμοδιοτήτων από την κεντρική κυβέρνηση στις τοπικές αυτοδιοικήσεις χωρίς την αντίστοιχη μεταφορά χρηματοδοτικών και ανθρώπινων πόρων υπήρξε μια πολιτική η οποία εφαρμόστηκε από αρκετές κεντρικές ευρωπαϊκές κυβερνήσεις (Ράλλης, 2019β).

Η αποκέντρωση επίσης μπορεί να οδηγήσει σε έλλειψη δημοσιονομικής αυτονομίας. Πιο συγκεκριμένα, η μερική αποκέντρωση συνοδεύεται από κινδύνους οι οποίοι περιορίζουν την αυτονομία των τοπικών αυτοδιοικήσεων. Έλλειψη αυτονομίας σε τοπικό επίπεδο αφορά μια μεγάλη πρόκληση για την αποκέντρωση αφού θα πρέπει να αξιοποιούνται οι δημόσιοι πόροι που στοχεύουν στην κάλυψη των τοπικών αναγκών. Έτσι, η δημοσιονομική αποκέντρωση δεν σχετίζεται μόνο με τη μεταφορά αρμοδιοτήτων αλλά και από τη χορήγηση αυτονομίας σε δήμους και περιφέρειες για την άντληση και διαχείριση-αξιοποίηση των πόρων τους. Η περιορισμένη αυτονομία στις δαπάνες και τα έσοδα από την τοπική αυτοδιοίκηση οδηγεί στην αδυναμία κατανομής των δημοσίων πόρων για την κάλυψη των τοπικών απαιτήσεων. Αυτό το μειονέκτημα παρατηρείται κυρίως στις αναπτυσσόμενες χώρες ωστόσο και σε μερικές ευρωπαϊκές συμπεριλαμβανομένης και της Ελλάδας (Ράλλης, 2019β).

Εν συνεχεία, η αποκέντρωση δύναται να οδηγήσει στη διάχυση ωφελειών. Τα οφέλη τα οποία δίδονται από την παροχή υπηρεσιών ή αγαθών δεν περιορίζονται μονάχα από τα διοικητικά όρια μιας τοπικής αυτοδιοίκησης. Συνεπώς δημιουργείται ένα φαινόμενο στο οποίο μερικοί πολίτες απολαμβάνουν τις υπηρεσίες με ένα κόστος ενώ μερικοί άλλοι δίχως να προσφέρουν κόστος. Η λύση στο πρόβλημα αυτό είναι η παροχή μιας επιχορήγησης από το κεντρικό κράτος προκειμένου να καλυφθεί το κενό μεταξύ τους (Ράλλης, 2019β).

Έπειτα, η αποκέντρωση δύναται να οδηγήσει σε απώλεια ορισμένων οικονομιών κλίμακας. Ωστόσο το πρόβλημα αυτό μειώνεται με διαδημοτικές, διαπεριφερειακές και διαβαθμιακές συνεργασίες. Χώρες που διαθέτουν μικρούς δήμους όπως η Γαλλία, η Σλοβακία, η Ισπανία και οι Σκανδιναβικές χώρες, οι διαδημοτικές συνεργασίες καθώς και οι εξωτερικές αναθέσεις και οι κοινές αρχές συμβάλλουν στην αξιοποίηση των οικονομιών κλίμακας (Ράλλης, 2019β).

Η αποκέντρωση επίσης μπορεί να οδηγήσει στη δημιουργία αλλά και αύξηση υφιστάμενων ανισοτήτων ανάμεσα στις τοπικές αυτοδιοικήσεις. Έλλειψη μέτρων ενίσχυσης των δήμων και των περιφερειών σε συνάρτηση με περιορισμένη

δημοσιονομική ικανότητα μπορεί να οδηγήσει στην αύξηση των ανισοτήτων σε χωρικό επίπεδο. Ως εκ τούτου θα πρέπει να σχεδιάζονται εξισοροπητικές κρατικές επιχορηγήσεις με σκοπό τη μείωση των ανισοτήτων ανάμεσα στις τοπικές αυτοδιοικήσεις (Ράλλης, 2019β).

Επίσης, η αποκέντρωση είναι υπαίτια για τον περιορισμό των πολλαπλασιαστικών αποτελεσμάτων ασυντόνιστων δημόσιων επενδύσεων. Πιο συγκεκριμένα, οι μακροπρόθεσμες επιπτώσεις των επενδυτικών αποφάσεων καθώς και τα σφάλματα που προέκυψαν κατά τη διαδικασία λήψης αποφάσεων είναι αρκετά δύσκολο να διορθωθούν. Έτσι, η ικανότητα σχεδιασμού και υλοποίησης επενδύσεων είναι περισσότερο ισχυρή σε ανώτερες διοικητικές βαθμίδες όπου το πρόβλημα αυτό μπορεί να λυθεί με αποτελεσματικούς υποστηρικτικούς μηχανισμούς και παράλληλα κάθετο και οριζόντιο συντονισμό(Ράλλης, 2019β).

Όσον αφορά τους πολιτικούς κινδύνους, δύναται να δημιουργηθεί ο κίνδυνος κυριαρχίας των τοπικών ελίτ. Υποστηρίζεται ότι σε αρκετές περιπτώσεις, τα οφέλη από τις αποκεντρωμένες παροχές υπηρεσιών δύναται να εκμεταλλευτούν από τις τοπικές ελίτ και με τη σειρά τους να εκμεταλλευτούν την οικονομική ή και πολιτική τους θέση στην τοπική κοινωνία εις βάρος των πολιτών. Αυτό άμεσα σημαίνει αύξηση της εξουσίας τους με λανθασμένο τρόπο και δυνατότητα είσπραξης δυσανάλογου μεριδίου τοπικών δημοσίων δαπανών. Τέλος, αύξηση τέτοιου είδους εξουσίας σημαίνει αυτόματα και αύξηση της διαφθοράς καθώς και των ευκαιριών για διαφθορά. Προκειμένου να περιοριστεί ο συγκεκριμένος κίνδυνος θα πρέπει να ισχυροποιηθούν οι θεσμοί της τοπικής δημοκρατίας καθώς και οι μηχανισμοί της δημοκρατικής συμμετοχής και της πολιτικής λογοδοσίας, καθώς και οι κρατικοί μηχανισμοί αξιολόγησης κι ελέγχου των διαδικασιών.

Αναφορικά με τους διοικητικούς κινδύνους ένας από τους πιο σημαντικούς είναι οι κίνδυνοι που μπορούν να προκύψουν από ασαφή ανάθεση αρμοδιοτήτων. Αναλυτικά, η αποκέντρωση καλείται να αντιμετωπίσει διάφορες προκλήσεις που προκύπτουν μεταξύ επιπέδων διακυβέρνησης. Έτσι, η έλλειψη σαφήνειας στην ανάθεση αρμοδιοτήτων και ευθυνών καθιστά την παροχή υπηρεσιών και τη χάραξη πολιτικής πιο δαπανηρή (Ράλλης, 2019β). Επίσης αυξάνεται το δημοκρατικό έλλειμμα προκαλώντας σύγχυση στους πολίτες σχετικά με το επίπεδο της διακυβέρνησης. Μη

σαφή ανάθεση καθηκόντων και αρμοδιοτήτων μπορεί να οδηγήσει στη λανθασμένη αναζήτηση υπευθύνων για ελλείψεις στην τοπική κοινωνία.

Σε συνέχεια των ασαφών αρμοδιοτήτων έρχεται η ασαφής κατανομή των ρόλων μεταξύ των τοπικών αυτοδιοικήσεων και των αποκεντρωμένων κεντρικών κρατικών διοικήσεων. Η ασαφής κατανομή ρόλων ανάμεσα σε τοπικές αυτοδιοικήσεις οδηγεί στη μη περαίωση δραστηριοτήτων και παροχή υπηρεσιών.

Επίσης, η μη επαρκείς διοικητικές, τεχνικές και στρατηγικές ικανότητες των τοπικών αυτοδιοικήσεων υπονομεύουν πολλούς κινδύνους κι έτσι η έλλειψη ικανότητας αποτελεσματικής διακυβέρνησης σε τοπικό επίπεδο μπορεί να περιορίσει τα οφέλη της αποκέντρωσης. Σε αρκετές περιπτώσεις, οι τοπικές αυτοδιοικήσεις δε διαθέτουν επαρκείς ανθρώπινους πόρους για το σχεδιασμό, την υλοποίηση και τη διαχείριση των δημόσιων υπηρεσιών. Συνεπώς, η επαγγελματική ποιότητα όπως για παράδειγμα επίπεδο εκπαίδευσης και επαγγελματική πείρα των δημοτικών υπαλλήλων είναι καθοριστικής σημασίας για τη διαμόρφωση και υλοποίηση ενός στρατηγικού σχεδιασμού.

Ένα μεγάλο μειονέκτημα που κανείς μπορεί να αντιμετωπίσει στην επαρχία είναι η υποβάθμιση της εκπαίδευσης. Πιο συγκεκριμένα, η έλλειψη σχολείων σε συνδυασμό με την ύπαρξη δυσμενών καιρικών συνθηκών που επικρατούν σε πολλές επαρχιακές πόλεις και ταυτόχρονα το επικίνδυνο οδικό δίκτυο να καθιστά προβληματική τη μεταφορά των μαθητών σε άλλες περιοχές. Επίσης, υπάρχουν τρομερές ελλείψεις σε εκπαιδευτικό προσωπικό και υποδομές και τέλος υπάρχει έλλειψη φροντιστηρίων ξένων γλωσσών και σχολών μουσικής και χορού με αποτέλεσμα να μην ανακαλύπτονται «ταλέντα» παιδιά (Βουλή των Εφήβων, 2021).

Στην ύπαιθρο επίσης υπάρχει έλλειψη χώρων άθλησης και ψυχαγωγίας και ως εκ τούτου οι νέοι είτε εξαναγκάζονται σε αυτοσχεδιασμό δραστηριοτήτων είτε καθλώνονται μπροστά στην τηλεόραση ή τον υπολογιστή με αποτέλεσμα να αποτελούνται πνευματικά. Επίσης η απουσία πολιτισμικών δραστηριοτήτων όπως θεάματα, εκθέσεις, παραστάσεις, συναυλίες κ.α. δε συμβάλλει στην πνευματική ανάταση των νέων (Βουλή των Εφήβων, 2021).

Ακόμη ένα σοβαρό μειονέκτημα είναι η μειωμένη ύπαρξη νοσοκομείων και ιατρείων. Παρά την εξέλιξη της ιατρικής τεχνολογίας και την εισαγωγή της τηλεϊατρικής, η ανεπαρκής ιατροφαρμακευτική περίθαλψη στην επαρχία, την καθιστά σε έναν μη

επιθυμητό προορισμό για μόνιμη κατοικία. Ειδικά στα νησιά της Ελλάδας, τα νοσοκομεία απουσιάζουν ενώ υπάρχει μειωμένο ιατρικό προσωπικό με αποτέλεσμα πολλές ζωές να κινδυνεύουν να χαθούν αδικώς (Βουλή των Εφήβων, 2021).

Άλλα μειονεκτήματα που καθορίζουν τη μετοίκηση στην επαρχία είναι οι περιορισμένες ευκαιρίες απασχόλησης, η ποιότητα ζωής, η παροχή υπηρεσιών από το κράτος, οι ελλείψεις στις δημόσιες συγκοινωνίες (λιμάνια, αεροδρόμια κλπ.), το ελλιπές εκπαιδευτικό σύστημα, το φτωχό σύστημα υγείας. Αποτελεί γεγονός πως νέοι οι οποίοι αποφασίζουν να μεταβούν σε επαρχιακές πόλεις συναντούν πολλά εμπόδια και καλούνται να δώσουν μάχη επιβίωσης με αποτέλεσμα να εξουθενώνονται σωματικά και ψυχικά και πιθανώς γρήγορα να απογοητεύονται και να μετανιώνουν για την επιλογή τους. Έρευνες επίσης έδειξαν πως παρά το γεγονός ότι η ζωή στην επαρχία προσφέρει μια καλύτερη ποιότητα ζωής, εντούτοις υφίστανται και κίνδυνοι, όπως το επικίνδυνο και παραμελημένο οδικό δίκτυο, οι ψυχικές ασθένειες όπως είναι η κατάθλιψη και η παχυσαρκία. Κύρια αίτια των ψυχικών ασθενειών αποτελούν το ακριβότερο κόστος των ειδών πρώτης ανάγκης, η έλλειψη ποικιλίας σε προϊόντα όλων των ειδών (τρόφιμα, συσκευές, ρούχα κ.α.), καθώς και η απουσία μέσων ψυχαγωγίας και πολιτισμού (paratiritis.gr, 2013).

Σημαντικός παράγοντας τα τελευταία χρόνια που «φρενάρει» τους νέους ανθρώπους να μεταβούν στην επαρχία είναι εκείνο της κλιματικής αλλαγής. Η κλιματική αλλαγή επηρεάζει άμεσα τις καιρικές συνθήκες με ακραίες βροχοπτώσεις και πλημμύρες (και όχι μόνο). Η κλιματική αλλαγή αποφέρει τροπικές νύχτες, αύξηση των θερμικών επεισοδίων, αύξηση της μέσης θερμοκρασίας ιδιαίτερα κατά τους καλοκαιρινούς μήνες, αύξηση των πλημμυρικών φαινομένων, άνοδο της στάθμης της θάλασσας κ.α.. Η πραγματικότητα είναι πως αρκετές ελληνικές πόλεις είναι ιδιαίτερα ευάλωτες στην κλιματική αλλαγή και αυτό τις καθιστά ως περιοχές που δεν προτιμώνται για μόνιμη μετοίκηση. Η κλιματική αλλαγή λοιπόν λειτουργεί ως αποτρεπτικός παράγοντας για τους νέους που θέλουν να μεταβούν στην επαρχία. Για παράδειγμα, στην Πάτρα και στην Καλαμάτα, η επίδραση της κλιματικής αλλαγής στο περιβάλλον είναι υψηλή με αποτέλεσμα οι πόλεις αυτές να υποφέρουν από πλημμυρικά φαινόμενα και υψηλές θερμοκρασίες κατά τη διάρκεια των θερινών μηνών. Η Ελλάδα και πόσο μάλλον η επαρχία δεν είναι καθόλου καλά προετοιμασμένες για να ανταπεξέλθουν στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής (Λιλιοπούλου, 2021).

3.5 Διοικητική Αποκέντρωση στην Ευρώπη

Η διαδικασία της αποκέντρωσης στην Ευρώπη δεν χαρακτηρίζεται ως «γραμμική» και καθορίζεται από το μέγεθος των κρατών, τη φιλοδοξία για περιφερειακή ή τοπική αυτοδιοίκηση, την έννοια του ρόλου που πρέπει να διαδραματίσει η κεντρική κυβέρνηση και άλλα πολιτικά, κοινωνικά, οικονομικά και πολιτιστικά χαρακτηριστικά των χωρών. Ακόμη και η εφαρμογή των συστημάτων αποκέντρωσης διαφέρει από χώρα σε χώρα. Η αυτονομία των υποεθνικών κυβερνήσεων διαφέρει, καθώς και τα καθήκοντα, η οργάνωση και τα νομικά καθεστώτα τους. Ωστόσο, η απουσία ενός μοντέλου ευρωπαϊκής αποκέντρωσης είναι συμβατή με την ύπαρξη ενός κοινού συνόλου αξιών που δεν πρέπει να υποτιμάται χωρίς να προδίδει την ουσία της αποκέντρωσης, όπως γίνεται κατανοητή στην Ευρώπη. Αντίθετα, η αποκέντρωση έχει μειονεκτήματα που μπορούν να οδηγήσουν σε ανισότητες, αποσύνθεση και στο τέλος σε μέτρα επανασυγκέντρωσης ή επαναστικοποίησης.

Η τρέχουσα κατάσταση της αποκέντρωσης στην Ευρώπη χωρίζεται σε τρεις κατηγορίες ήτοι διοικητικά, οικονομικά και φορολογικά. Η ΕΕ έχει δημιουργήσει ένα «εργαλείο» το “*Division of Powers*” που ουσιαστικά χωρίζει την έννοια της αποκέντρωσης στις τρεις παραπάνω κατηγορίες (ανάλυση της κάθε κατηγορίας έχει προηγηθεί σε υποκεφάλαιο). Το εν λόγω εργαλείο παρέχει μια επισκόπηση των επιπέδων θεσμικής και δημοσιονομικής αποκέντρωσης σε όλες τις χώρες της ΕΕ, τις (δυνητικές) υποψήφιες χώρες και τις χώρες της Ανατολικής Εταιρικής Σχέσης. Δείχνει τις νομικές βάσεις για τις διάφορες δομές διακυβέρνησης στις αντίστοιχες χώρες. Τα ποσοτικά και ποιοτικά δεδομένα επιτρέπουν διακρατικές συγκρίσεις στους σημαντικότερους τομείς πολιτικής ενώ ένας διαδραστικός χάρτης παρέχει πρόσθετες πληροφορίες για συστήματα πολυεπίπεδης διακυβέρνησης και μηχανισμών επικουρικότητας σε κάθε χώρα(euroopa.eu, 2019).

Η Ιταλία για παράδειγμα είναι μια χώρα της ΕΕ η οποία οργανώνεται σε Περιφέρειες, Επαρχίες, Δήμους και μητροπολιτικές πόλεις. Αυτές δύναται να εγκρίνουν τα δικά τους καταστατικά. Υπάρχουν δεκαπέντε Περιφέρειες με συνηθισμένο καθεστώς οι οποίες είναι: Piemonte, Lombardia, Veneto, Liguria, Emilia-Romagna, Toscana, Umbria, Marche, Lazio, Abruzzo, Molise, Campania, Puglia, Basilicata και Calabria. Επίσης υπάρχουν πέντε Περιφέρειες που έχουν ειδική μορφή και προϋποθέσεις αυτονομίας σύμφωνα με τα αντίστοιχα ειδικά καταστατικά που έχουν εγκριθεί από το συνταγματικό δίκαιο λαμβάνοντας υπόψη τα σχετικά γεωγραφικά ή/και πολιτιστικά

χαρακτηριστικά. Οι Περιφέρειες αυτές είναι Friuli-Venezia Giulia, Σαρδηνία, Σικελία, Trentino-South Tirol και η κοιλάδα Aosta. Η Περιφέρεια Trentino-South Tirol αποτελείται από τις δύο αυτόνομες επαρχίες του Τρέντο και του Μπολτσάνο(euroopa.eu, 2019).

Σύμφωνα με το Σύνταγμα του 1947, η Ιταλική Δημοκρατία είναι «ενιαία», ενώ αναγνωρίζει τις αρχές της τοπικής αυτονομίας και της αποκέντρωσης. Ωστόσο, από σήμερα, η Ιταλία θεωρείται ως μια «περιφερειοποιημένη» χώρα. Από αυτή την άποψη, ο τοπικισμός καθιερώθηκε σταδιακά μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, ως αντίδραση στον υψηλό συγκεντρωτισμό που χαρακτήριζε το φασιστικό καθεστώς. Οι περιφερειακές λειτουργίες και αρμοδιότητες διευρύνθηκαν ιδιαίτερα κατά τη δεκαετία του 1990, μέσω των αποκαλούμενων νόμων «Bassanini» (ιδίως του νόμου 59/1997) που ώθησαν τον εκσυγχρονισμό των υποεθνικών θεσμών και της διακυβέρνησης. Επιπλέον, η περιφερειακή καταστατική αυτονομία διευρύνθηκε με μια συνταγματική μεταρρύθμιση που συνέβη μεταξύ των ετών 1999 και 2001, η οποία επέφερε μια σημαντική αλλαγή στο σύνταγμα και η οποία τροποποίησε την κατανομή των νομοθετικών αρμοδιοτήτων μεταξύ του κράτους και των περιφερειών, κάνοντας διάκριση μεταξύ αποκλειστικών αρμοδιοτήτων του κράτους, παράλληλες αρμοδιότητες και αποκλειστικές αρμοδιότητες των Περιφερειών. Πέντε χρόνια αργότερα, το 2006, μια άλλη συνταγματική μεταρρύθμιση που προοριζόταν για τη διεύρυνση της περιφερειακής αυτονομίας απορρίφθηκε με δημοψήφισμα(euroopa.eu, 2019).

Στην Ιταλία, κάθε περιφέρεια έχει καταστατικό που λειτουργεί ως περιφερειακό σύνταγμα, το οποίο καθορίζει τη μορφή διακυβέρνησης και τις θεμελιώδεις αρχές οργάνωσης και λειτουργίας της περιοχής, όπως ορίζει το Σύνταγμα (άρθρο 123). Στις πέντε περιφέρειες με ειδική αυτονομία χορηγήθηκε αυτό το καθεστώς στο αρχικό σύνταγμα, ενώ οι υπόλοιπες δεκαπέντε Περιφέρειες με τακτικό καθεστώς ιδρύθηκαν το 1970 και οι διοικητικές τους λειτουργίες μεταφέρθηκαν μεταξύ 1972 και 1977. Η κύρια διαφορά μεταξύ του ειδικού και του τακτικού καθεστώτος είναι ότι ενώ το τακτικό καταστατικό υιοθετείται και τροποποιείται με περιφερειακό δίκαιο, το ειδικό καταστατικό θεσπίζεται με συνταγματικό δίκαιο, καθώς και κάθε αλλαγή αυτού(euroopa.eu, 2019).

Η Ισπανία για παράδειγμα αποτελείται από δεκαεπτά (17) αυτοτελής κυβερνήσεις, δύο αυτόνομες πόλεις (Ceuta και Melilla), πενήντα (50) επαρχίες και περίπου 8100 δήμους. Σύμφωνα με το Σύνταγμα του 1978, η Ισπανία αποτελεί ένα ενιαίο αποκεντρωμένο κράτος με βασιλευομένη δημοκρατία. Το Κοινοβούλιο τους είναι διμερές και περιλαμβάνει το Κογκρέσο των Αντιπροσώπων και τη Γερουσία. Το Συνέδριο εκλέγεται με καθολική ψηφοφορία και αποτελείται από 300 έως και 400 μέλη. Η Γερουσία είναι το Επιμελητήριο εδαφικής εκπροσώπησης και αποτελείται από 266 μέλη, 208 εκ των οποίων εκλέγονται απευθείας από το λαό. Οι υπόλοιποι 58 γερουσιαστές διορίζονται από τις περιφερειακές συνελεύσεις: κάθε Αυτόνομη Κοινότητα διορίζει από τη δική της τάξη έναν Γερουσιαστή και έναν επιπλέον Γερουσιαστή για κάθε εκατομμύριο κατοίκους στις αντίστοιχες περιοχές τους, σύμφωνα με ένα αναλογικό σύστημα που αντικατοπτρίζει τη σύνθεση των περιφερειακών συνέλευση. Το Κογκρέσο των Αντιπροσώπων έχει περισσότερες εκτεταμένες αρμοδιότητες από τη Γερουσία. Ωστόσο, η Γερουσία είναι η μέγιστη εξουσία που μπορεί να συλλάβει την εξουσία από τις Αυτόνομες Κοινότητες σύμφωνα με το άρθρο 155. Σύμφωνα με αυτό το άρθρο, εάν η κυβέρνηση μιας Αυτόνομης Κοινότητας δεν συμμορφωθεί με το Σύνταγμα, η Γερουσία μπορεί να αναγκάσει την προαναφερθείσα αυτόνομη κυβέρνηση ή λαμβάνει όλα τα μέτρα επιβολής του νόμου που κρίνονται απαραίτητα. Το άρθρο 155 μπορεί να ενεργοποιηθεί μόνο με απόλυτη πλειοψηφία στη Γερουσία (μέχρι στιγμής έχει ενεργοποιηθεί μόνο μία φορά για την απομάκρυνση της κυβέρνησης της Καταλονίας τον Οκτώβριο του 2017). Όσον αφορά τις λειτουργίες και το σκοπό της Γερουσίας, οι εντατικές συζητήσεις σχετικά με τη δυνατότητα μεταρρύθμισης της Γερουσίας διεξάγονται εδώ και πολλά χρόνια χωρίς τελικό συμπέρασμα. Όλα τα μέλη της Γερουσίας (εκλεγμένα και διορισμένα από τις Αυτόνομες Κοινότητες) εντάσσονται σε κοινές πολιτικές ομάδες, ανεξάρτητα από την εδαφική τους καταγωγή. Η πολιτική συμπεριφορά των Γερουσιαστών, μέχρι σήμερα, σχετίζεται κυρίως με τις πολιτικές τους συγγένειες και όχι με τον εδαφικό τους χαρακτήρα (europa.eu, 2019).

Η Ισπανία είναι ένα περιφερειακό κράτος, που αναφέρεται επίσης ως «*Estado de las Autonomías*». Περιλαμβάνει τρία επίπεδα διακυβέρνησης: κεντρικό, περιφερειακό και τοπικό (αποτελούμενο από επαρχίες και δήμους), όπως ορίζεται στο άρθρο 137 του Συντάγματος. Η απόφαση για τον αριθμό των Αυτόνομων Κοινοτήτων και η επακόλουθη εδαφική οργάνωση δεν ορίζονται από το Σύνταγμα αλλά από συμφωνία

μεταξύ των περιφερειών ενδιαφέρονται να συγκροτηθούν ως Αυτόνομη Κοινότητα και το *Cortes Generales*, με τη μορφή Καταστατικού Αυτονομίας (Άρθρο 143) (europa.eu, 2019).

Ως αποτέλεσμα της απουσίας ενιαίας διαδικασίας, η δημιουργία των διαφορετικών Αυτόνομων Κοινοτήτων πραγματοποιήθηκε μέσω μιας πολύπλοκης διαδικασίας από το 1979 έως το 1983. Η Χώρα των Βάσκων, η Καταλονία, η Γαλικία και η Ανδαλουσία ήταν οι πρώτες που υιοθέτησαν το δικό τους Καταστατικό Αυτονομίας (*Estatutos de Autonomía*) χρησιμοποιώντας την ειδική διαδικασία fast-track του Άρθ. 151 του Ισπανικού Συντάγματος. Οι υπόλοιπες περιφέρειες υιοθέτησαν επίσης το δικό τους καταστατικό σύμφωνα με τη γενική διαδικασία του άρθρου. 143, ώστε σήμερα όλες οι Αυτόνομες Κοινότητες να απολαμβάνουν σημαντική αυτονομία και να έχουν νομοθετικές εξουσίες. Επιπλέον, η Θέουτα και η Μελίγια, οι δύο ισπανικές αυτόνομες πόλεις που βρίσκονται στη Βόρεια Αφρική, υιοθέτησαν επίσης το δικό τους καταστατικό το 1995. Από το 2004, πολλές Αυτόνομες Κοινότητες έχουν μεταρρυθμίσει το καταστατικό τους προς μια μεγαλύτερη αυτονομία. Το δικαίωμα στην αυτοδιοίκηση κατοχυρώνεται στο Σύνταγμα (άρθρο 2). Επιπλέον, η αυτονομία των Δήμων, των Επαρχιών και των Αυτόνομων Κοινοτήτων εντάσσεται στο άρθρο 137. Σύμφωνα με το Σύνταγμα, οι Αυτόνομες Κοινότητες θεσπίζουν το δικό τους Καταστατικό και έχουν νομοθετικές εξουσίες. Οι Αυτόνομες Κοινότητες, οι Επαρχίες και οι Δήμοι ασκούν τις αντίστοιχες υποθέσεις τους αυτόνομα. Οι Επαρχίες υπάρχουν κυρίως για συντονιστικούς σκοπούς. Πρέπει να σημειωθεί ότι οι επαρχιακές αρμοδιότητες αναλαμβάνονται από την Αυτόνομη Κοινότητα σε αυτές που περιλαμβάνουν μόνο μία επαρχία (συγκεκριμένα τη Μούρθια, τη Λα Ριόχα, τη Μαδρίτη, τις Αστούριες και την Κανταβρία). Επιπλέον, η Χώρα των Βάσκων και η Ναβάρρα έχουν ειδικές οικονομικές αρμοδιότητες, καθώς είναι οι μόνες Αυτόνομες Κοινότητες με εξουσίες να διατηρούν, να θεσπίζουν και να ρυθμίζουν το φορολογικό τους καθεστώς (europa.eu, 2019).

4. Μελέτη Περίπτωσης

Το παρόν κεφάλαιο αφορά τη μελέτη περίπτωσης όπου άτομα τα οποία ζούσαν και εργάζονταν στα αστικά κέντρα επέλεξαν να μετοικήσουν στην επαρχία για ένα καλύτερο μέλλον. Η μελέτη περίπτωσης έλαβε μέρος στο χωριό Σίγρι που ανήκει στη

Δυτική Λέσβο. Στο Σίγρι γίνονται προσπάθειες για ανάπτυξη του χωριού με την κατασκευή του νέου οδικού άξονα Καλλονής-Σιγρίου, κατασκευή νέου λιμανιού και διασύνδεση με το λιμάνι του Πειραιά καθώς και άλλων νησιών, μεγέθυνση του μουσείου φυσικής ιστορίας, ανάδειξη του απολιθωμένου δάσους το οποίο αποτελεί γεωπάρκο και βρίσκεται υπό την προστασία της UNESCO, ανάδειξη του νέου πρότυπου ελαιοτριβείου Τιρπιντήρη, ανάπτυξη του τουρισμού, ανάπτυξη της αλιείας καθώς και νέων επαγγελμάτων κοκ.

Πριν την παρουσίαση των συνεντεύξεων αξίζει να γίνει μια παρουσίαση αναφορικά με την ανάπτυξη του Σιγρίου και πως η τοπική κοινωνία φροντίζει για την αειφορική και βιοτική βελτίωση του χωριού.

4.1 Σίγρι Λέσβου

4.1.1 Γενικά Χαρακτηριστικά της Περιοχής

Το Σίγρι αποτελεί χωριό της Λέσβου και βρίσκεται στο δυτικό τμήμα του νησιού, 94 χλμ. μακριά από τη Μυτιλήνη. Σήμερα αποτελεί Δημοτικό Διαμέρισμα του Κλεισθενικού Δήμου Δυτικής Λέσβου ενώ σύμφωνα με την απογραφή του 2011 ο πληθυσμός ανέρχεται στους 333 κατοίκους. Οι κάτοικοι του Σιγρίου ασχολούνται με την αλιεία, τη ναυτιλία, την κτηνοτροφία καθώς και τον τουρισμό λόγω της φυσικής ομορφιάς και του ιδιαίτερου ηφαιστειακού τοπίου της περιοχής όπως και του Μουσείου Φυσικής Ιστορίας και του απολιθωμένου δάσους που διαθέτει η ευρύτερη περιοχή. Πόλος έλξης για τους τουρίστες αποτελεί επίσης η όμορφη παραλία, τα γραφικά ταβερνάκια, το κάστρο, το Τζαμί, το τούρκικο χαμάμ καθώς και η Ιερά Μονή Υψηλού. Το χωριό διαθέτει μαρίνα και λιμάνι (φυσικό λιμάνι το οποίο δημιουργείται από την παρουσία των νησίδων Νησιώπη και Σεδούσα) το οποίο συνδέεται ακτοπλοϊκάς κατά την περίοδο του καλοκαιριού με τον Πειραιά και την Καβάλα και τη Θεσσαλονίκη.

Εικόνα 4. 1: Τοποθεσία Σιγρίου στο Χάρτη της Μυτιλήνης (Ιδία επεξεργασία από googlemaps)

4.1.2 Ονοματολογία και Ιστορία του Σιγρίου

Η ονομασία του χωριού πιθανότατα προέρχεται από το Βενετικό *Siguro* το οποίο σημαίνει ασφαλές ήτοι στην προκειμένη, ασφαλές λιμάνι. Οι Ρωμαίοι χαρακτήριζαν το Σίγρι ως ασφαλές μέρος έπειτα από τις συνεχόμενες επιδρομές των Πειρατών. Σήμερα το όνομα που επικρατεί είναι το *Σιγρούριον*, ωστόσο ως επίσημη ονομασία είναι το Σίγρι (Χιώτης, 2000).

Ιστορικά, το Σίγρι πρωτοαναφέρεται από τον Στράβωνα ωστόσο δεν είναι τεκμηριωμένο ακόμα για το πότε δημιουργήθηκε ο οικισμός. Μετά τον 14^ο αιώνα εντοπίζεται μια κοινότητα οργανωμένη που ωστόσο κατά τη διάρκεια της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και των συνεχών επιθέσεων από πειρατές, η περιοχή ερημώθηκε ουκ ολίγες φορές. Κατά τη διάρκεια της Τουρκοκρατίας, και συγκεκριμένα το 1667, το Σίγρι λεηλατήθηκε από τον Πειρατή *GerioGIO Maria Vitali* ενώ το 1757 ο Σουλεϊμάν Πασάς κατασκεύασε ένα κάστρο για την προστασία του οικισμού. Το κάστρο αυτό διατηρείται έως σήμερα και αναφορά γίνεται σε παρακάτω υποκεφάλαιο. Την εποχή εκείνη, στο Σίγρι λειτουργούσε υδραγωγείο, τζαμί, σχολείο ακόμα και χαμάμ. Έως το τέλος της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, στο χωριό κατοικούσαν κυρίως Τούρκοι και ελάχιστοι Έλληνες, οι οποίοι εγκαταστάθηκαν μόλις στις αρχές του 20^{ου} αιώνα με την ανταλλαγή πληθυσμών (Χιώτης, 2000).

Το Σίγρι κατά τη διάρκεια του Α' Παγκοσμίου Πολέμου και συγκεκριμένα το κάστρο του Σουλεϊμάν Πασά χρησιμοποιούνταν ως βάση ανεφοδιασμού από τους συμμάχους. Μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή και την ανταλλαγή πληθυσμών, οι Τούρκοι κάτοικοι εγκατέλειψαν το Σίγρι και εγκαταστάθηκαν Έλληνες πρόσφυγες από τη Μικρά Ασία (Χιώτης, 2000).

Σήμερα, η πλειοψηφία των κατοίκων ασχολείται με την αλιεία, τη ναυτιλία, την κτηνοτροφία και τον τουρισμό. Το Σίγρι αποτελεί ένα ελκυστικό τουριστικό μέρος λόγω του ιδιαίτερου φυσικού κάλους που διαθέτει αφού το ηφαιστειακό τοπίο της περιοχής χαρακτηρίζεται ως ειδυλλιακό. Επίσης, διαθέτει το Απολιθωμένο Δάσος, το κάστρο, το Τζαμί (λειτουργεί ως εκκλησία από το 1923), τα ερείπια του Χαμάμ κ.α. Στην ευρύτερη περιοχή υπάρχει και η Ιερά Μονή Υψηλού προς την τιμή του Αγίου Ιωάννου του Θεολόγου (Χιώτης, 2000).

4.1.3 Χρήσεις Γης

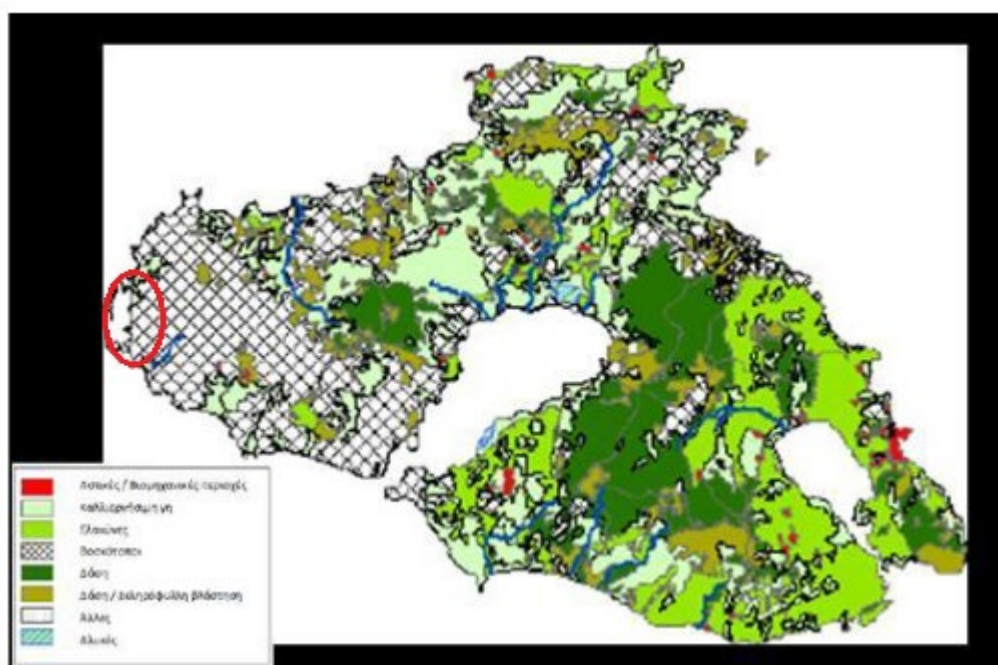
Το ¼ της έκτασης του νησιού ήτοι 25,4% καλύπτεται από φυσικούς βοσκοτόπους και το 19,9% από ελαιώνες. Η γεωργική γη με εκτάσεις φυσικής βλάστησης καλύπτουν επίσης 19,9% ενώ το 14% της έκτασης του νησιού καλύπτεται από κωνοφόρα δάση. Οι οικιστικές περιοχές αποτελούν το 1,05% της συνολικής έκτασης του νησιού. Ο παρακάτω πίνακας απεικονίζει τις χρήσεις γης του Δήμου Λέσβου.

Είδος Κάλυψης	Εμβαδόν (τ.μ)	Εμβαδόν (ha)	Ποσοτό επί της Επιφάνειας του Δήμου	Ποσοτό επί της Επιφάνειας της Περιφέρειας
Ακαθόριστο	11.888,031	1.188,80	0,7%	0,31%
Διακεκομμένη Αστική Οικοδόμηση	12.392,498	1.239,25	0,8%	0,32%
Βιομηχανικές ή Εμπορικές Ζώνες	4.459,286	445,93	0,3%	0,12%
Αεροδρόμια	430.916	43,09	0,0%	0,01%
Χώροι Εξορύξεως Ορυκτών	1.449,932	144,99	0,1%	0,04%
Μη Αρδεύσιμη Αρόσιμη Γη	34.411,220	3.441,12	2,1%	0,89%
Αμπελώνες	5.487,517	548,75	0,3%	0,14%
Οπωροφόρα Δένδρα και Φυτείες με Σαρκώδεις Καρπούς	1.763,938	176,39	0,1%	0,05%
Ελαιώνες	326.454,512	32.645,45	19,9%	8,45%
Ετήσιες Καλλιέργειες που Συνδέονται με μόνιμες Καλλιέργειες	4.592,470	459,25	0,3%	0,12%
Σύνθετα Συστήματα Καλλιέργειας	72.443,252	7.244,33	4,4%	1,88%
Γη που Καλύπτεται Κυρίως από τη Γεωργία με Σημαντικές Εκτάσεις Φυσικής Βλάστησης	327.315,338	32.731,53	19,9%	8,48%
Δάσος Πλατυφύλλων	16.055,798	1.605,58	1,0%	0,42%
Δάσος Κωνοφόρων	227.946,635	22.794,66	13,9%	5,90%
Μικτό Δάσος	18.486,195	1.848,62	1,1%	0,48%
Φυσικοί Βοσκότοποι	417.601,904	41.760,19	25,4%	10,81%

Σκληροφυλλική Βλάστηση	81.442,028	8.144,20	5,0%	2,11%
Μεταβατικές Δασώδεις Θαμνώδεις Εκτάσεις	69.483,259	6.948,33	4,2%	1,80%
Παραλίες Αμμόλοφοι Αμμουδιές	255.401	25,54	0,0%	0,01%
Παραθαλάσσιοι Βάλτοι	4.193,481	419,35	0,3%	0,11%
Αλυκές	3.934,960	393,50	0,2%	0,10%
Σύνολο Δήμου Λέσβου	1.642.488,570	164.248,86	100,0%	42,53%

Πίνακας 4. 1: Χρήσεις γης Δήμου Λέσβου (Βλάχος, 2019)

Η Εικόνα 4.2 απεικονίζει το χάρτη των χρήσεων γης του νησιού της Λέσβου. Κανείς μπορεί να διακρίνει πως η περιοχή του Σιγρίου καλύπτεται κυρίως από βοσκοτόπους ενώ η καλλιεργήσιμη γη είναι ελάχιστη στην ευρύτερη περιοχή. Παρατηρείται επίσης ότι οι υπηρεσίες και το εμπορικό κέντρο της Λέσβου βρίσκεται κυρίως στο κέντρο και ανατολικά του νησιού στην πόλη της Μυτιλήνης και της Καλλονής με αποτέλεσμα να υπάρχει συνωστισμός. Οι περισσότερες υπηρεσίες όμως βρίσκονται στην πόλη της Μυτιλήνης, ήτοι, εντός μιας έκτασης ελάχιστων οικοδομικών τετραγώνων γύρω από το κεντρικό λιμάνι του νησιού συγκεντρώνονται οι διοικητικές υπηρεσίες, τα κέντρα αναψυχής, εμπορικά καταστήματα, τράπεζες κλπ. καθώς και η διέλευση όλης της εμπορευματικής και επιβατικής κίνησης λόγω ύπαρξης του λιμανιού και του αεροδρομίου (ΣΕΠΔΛ, 2016).

Εικόνα 4. 2: Χάρτης χρήσεων γης Δήμου Λέσβου ((ΕΠΠΒΑ, 2015-2019)

Γίνεται κατανοητό ότι η μεγάλη συγκέντρωση όλων των υπηρεσιών στο κέντρο και κυρίως ανατολικά του νησιού οδηγεί σε απαξίωση των άλλων περιοχών συμπεριλαμβανομένου και της περιοχής μελέτης, η οποία βρίσκεται στο δυτικότερο σημείο του νησιού. Θα πρέπει λοιπόν οι χρήσεις γης να επεκταθούν και να μεταφερθεί το διοικητικό κέντρο του νησιού και σε άλλα μέρη και κυρίως κεντρικά, αφού λόγω των μεγάλων αποστάσεων του νησιού και του παλαιωμένου οδικού δικτύου προκαλεί προβλήματα στις μετακινήσεις των κατοίκων οι οποίοι είναι αναγκασμένοι να εκτελούν. Συγκεκριμένα και σε ότι αφορά το Σίγρι, η ολοκλήρωση

του Νέου Οδικού Άξονα Καλλονής – Σιγρίου θα επιτρέψει στον μόνιμο πληθυσμό να μεταφέρεται ευκολότερα και ταχύτερα από το ένα μέρος στο άλλο. Παράλληλα, θα πρέπει να αναπτυχθούν και τα δημόσια μέσα μεταφοράς (λεωφορεία) προκειμένου να εξυπηρετείται ο πληθυσμός που δε διαθέτει δικό του όχημα. Τέλος, το χωριό θα μπορεί να είναι ευκολότερα προσβάσιμο και από τουρίστες, καθώς η μεγάλη απόσταση και το κακό οδικό δίκτυο αποτελούν ανασταλτικό παράγοντα για να το επισκεφθούν. Χαρακτηριστικά για να επισκεφθεί κάποιος το Σίγρι από τη Μυτιλήνη απαιτούνται περίπου δύο ώρες οδήγησης και να καλύψει απόσταση 86 χιλιομέτρων, ενώ για την πλησιέστερη κωμόπολη Καλλονή απαιτείται περίπου μία ώρα και απόσταση 50 περίπου χιλιομέτρων οδηγώντας σε ένα πολύ κακό και απαρχαιωμένο οδικό δίκτυο.

Η κατασκευή του νέου οδικού άξονα Σιγρίου-Καλλονής μειώνει τη χιλιομετρική απόσταση κατά περίπου 8 χιλιόμετρα και περίπου 15 λεπτά σε χρόνο, αλλά η σημαντικότερη ίσως διαφορά αποτελεί η βελτίωση του δρόμου, καθώς καθίσταται πιο εύκολος, πιο γρήγορος και πιο ασφαλής.

Οι χιλιομετρικές αυτές αποστάσεις, και οι απαιτήσεις σε χρόνο, καθώς και το ισοδύναμο κόστος σε καύσιμα αυτών αποτελούν πρόβλημα στις μετακινήσεις των κατοίκων, όχι μόνο για διεκπεραίωση υποθέσεων, ή για ψώνια, αλλά και για επίσκεψη σε γιατρούς, ή στο νοσοκομείο της Μυτιλήνης, ή ακόμη και για λόγους ψυχαγωγίας και διασκέδασης. Η έλλειψη βασικών υποδομών και ενός ασφαλούς και νέου οδικού δικτύου προκαλούν τεράστια προβλήματα στην καθημερινότητα των κατοίκων και όχι μόνο.

4.2 Τουριστικά Θέλητρα – Πολιτισμικά Στοιχεία του Σιγρίου

Τα τελευταία χρόνια γίνονται προσπάθειες ανάπτυξης και συνεπώς ανάδειξης του χωριού με σκοπό την αειφορική ανάπτυξη της περιοχής και την προσέλκυση τουριστών καθώς και νέων μόνιμων κατοίκων. Παρακάτω παρουσιάζονται τα στοιχεία ανάπτυξης για το Σίγρι.

Γεωπάρκο Απολιθωμένου Δάσους

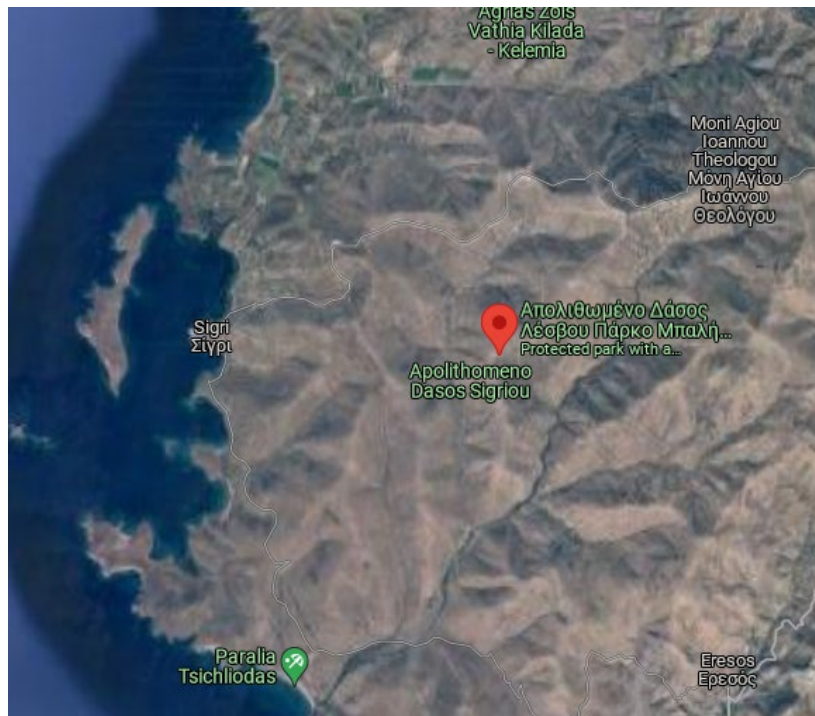
Το Γεωπάρκο απολιθωμένου Δάσους βρίσκεται στη θέση Μπαλή Αλώνια στο Σίγρι και μπορεί κανείς να συναντήσει εντυπωσιακές συστάδες απολιθωμένων κορμών δένδρων που έχουν απολιθωθεί στη φυσική τους θέση όπου αναπτύσσονταν πριν από

20 εκατομμύρια χρόνια, έπειτα από έκρηξη ηφαιστείου. Υπάρχουν πολλοί απολιθωμένοι κορμοί εντός της διαδρομής όπως ο κορμός της Σεκόιας, της Πεύκης, της Πρωτοπευκίδας, τον κορμό του Κωνοφόρου δένδρου, ο κορμός του Πλατύφυλλου δένδρου, ο κορμός του Κυπαρισσιού κ.α. Το γεωπάрко ανήκει στην παγκόσμια κληρονομιά κάτω από τη σκεπή της UNESCO αφού αποτελεί ένα από τα ωραιότερα και σπανιότερα μνημεία της γεωλογικής κληρονομιάς. Το δάσος έχει ανακηρυχθεί από την Ελληνική Πολιτεία «Διατηρητέο Μνημείο της Φύσης» σύμφωνα με το ΠΔ 443/1985 (petrifiedforest.gr, 2021).

Το απολιθωμένο δάσος καλύπτει έκταση 150,000 τμ και είναι δύο από τα μεγαλύτερα απολιθωμένα δάση στον κόσμο ύστερα από το Εθνικό Πάρκο Απολιθωμένου Δάσους στην Αριζόνα των ΗΠΑ. Διατηρείται άριστα και τα απολιθωμένα φυτά του έχουν τεράστια επιστημονική, περιβαλλοντική, γεωλογική και παλαιοντολογική αξία. Λόγω αυτών των αξιών έχει σχεδιαστεί ένα δίκτυο περιπατητικών διαδρομών που συνδέει τις κύριες θέσεις ενδιαφέροντος (απολιθωματοφόρες θέσεις, ηφαιστειακές δομές, φυσικά, πολιτιστικά και αρχαιολογικά μνημεία) (petrifiedforest.gr, 2021).

Εικόνα 4. 3: Απολιθωμένος κορμός πεύκης (petrifiedforest.gr, 2021)

Εικόνα 4. 4: Απεικόνιση του απολιθωμένου δάσους στο Σίγρι (Ιδία επεξεργασία από googlemaps)

Η τοπική κοινωνία της Λέσβου σε συνεργασία με το κράτος (Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Βόρειο Αιγαίο 2014-2020») προκηρύσσει συνεχώς θέσεις εργασίας για την πρόληψη ειδικευμένου επιστημονικού και εργατοτεχνικού προσωπικού προκειμένου να αναδειχθεί και αξιοποιηθεί η προστατευόμενη αυτή περιοχή (ΥΠΑ, 2021).

Η προκήρυξη θέσεων εργασίας για εξειδικευμένο προσωπικό δίδει τη δυνατότητα σε επιστήμονες (αρχαιολόγους, παλαιοντολόγους, εργάτες ανασκαφής, εργατοτεχνίτες συντήρησης, τεχνικούς συντήρησης αρχαιοτήτων και έργων τέχνης κ.α.) να προσέλθουν στο Σίγρι προκειμένου να εργαστούν και να κατοικήσουν. Αυτό αποτελεί μια μεγάλη ευκαιρία για μετοίκηση από τις μεγάλες πόλεις, σε ένα νέο περιβάλλον προσφέροντας θέσεις εργασίας για άτομα του συγκεκριμένου μορφωτικού τομέα. Οι ενδιαφερόμενοι θα έχουν τη δυνατότητα να εξερευνήσουν περαιτέρω τις γνώσεις τους αφού θα ανήκουν σε ειδικό κλιμάκιο συγκεκριμένο για το απολιθωμένο δάσους του Σιγρίου.

Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Απολιθωμένου Δάσους

Μέσα στο απολιθωμένο δάσος έχει κατασκευαστεί το 1994 το Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Απολιθωμένου Δάσους Λέσβου. Στόχος του μουσείου είναι η μελέτη, έρευνα, ανάδειξη, έκθεση, συντήρηση και προστασία του απολιθωμένου δάσους της

Λέσβου. Το μουσείο αποτελεί ένα κοινωφελές νομικό πρόσωπο και βρίσκεται υπό την εποπτεία του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού. Το μουσείο εδράζει στο Σίγρι στο κέντρο της προστατευόμενης περιοχής του Απολιθωμένου Δάσους. Υπάρχουν μόνιμοι εκθεσιακοί χώροι και παρουσιάζονται εντυπωσιακές μακέτες και γραφήματα, γεωλογικά φαινόμενα και διεργασίες που συνδέονται με το γεωπάрко.

Το μουσείο αποτελεί έναν πόλο έλξης για τουρίστες αλλά και επιστήμονες από όλον τον κόσμο και είναι ένας δυναμικός μοχλός πολιτιστικής, οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης για την ευρύτερη περιοχή. Ετησίως πραγματοποιούνται διεθνή επιστημονικά συνέδρια, εκθέσεις, διαλέξεις, προβολές και ποικίλες εκδηλώσεις καθώς και οι καλοκαιρινές πολιτιστικές εκδηλώσεις «Γιορτές της Γης» και «Γιορτή Αγροτουρισμού». Το μουσείο προσφέρει και εκπαιδευτικά προγράμματα για όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης με αποτέλεσμα να προσελκύονται μαθητές από όλη την Ελλάδα και το εξωτερικό. Το Μουσείο συνεργάζεται με το Παγκόσμιο Δίκτυο Γεωπάρκων της UNESCO, το Δίκτυο Ευρωπαϊκών Γεωπάρκων, με επιστημονικούς φορείς, Μουσεία, Πανεπιστήμια και Ερευνητικά Κέντρα από την Ελλάδα και το εξωτερικό (petrifiedforest.gr, 2021).

Να σημειωθεί πως κατά την κατασκευή/αναβάθμιση του νέου οδικού άξονα Καλλονής – Σιγρίου βρέθηκαν απολιθώματα δένδρων, μέρος του Απολιθωμένου Δάσους. Τα ευρήματα αυτά εντυπωσιάζουν και είναι μάρτυρες ενός εκτεταμένου υποτροπικού δάσους με κωνοφόρα και αγγειόσπερμα είδη, όπως πεύκα, βαλανιδιές, σεκίους, φοίνικες, κυπαρισσίδες, δάφνες, κανέλλες, καρυδιές κ.ά., θραύσματα της ιστορίας του γεωλογικού παρελθόντος του Αιγαίου. Το Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Απολιθωμένου Δάσους ης Λέσβου με εντατικούς ρυθμούς προχώρησε άμεσα σε εργασίες συντήρησης των νέων ευρημάτων προκειμένου να αναδειχθούν τα απολιθώματα αυτά κατά το μήκος του νέου αυτοκινητόδρομου (lesvospost.com, 2020).

Κάστρο Σιγρίου

Το κάστρο του Σιγρίου χτίστηκε το 1757 από τον αρχιναύαρχο του οθωμανικού στόλου Σουλεϊμάν Πασά ώστε να προστατευτεί η ευρύτερη περιοχή από τις επιδρομές των πειρατών και να διασφαλιστεί η ομαλή διακίνηση των εμπορευμάτων. Το κάστρο υπέστη σοβαρές ζημιές τον 19^ο αιώνα πιθανότητα από σεισμό και από τότε βρίσκεται σε πολύ κακή κατάσταση. Το κάστρο είναι το τρίτο μέγεθος του

νησιού και παρέχει στον επισκέπτη απέραντη θέα προς το πέλαγος. Είναι ένα οχυρωματικό έργο της Λέσβου και περιβάλλεται από τέσσερις ψηλούς πύργους (Λούπου, 2012).

Εικόνα 4. 5: Κάστρο Σιγρίου (<https://www.kastra.eu/castlegr.php?kastro=sigri>)

Το κάστρο αποτελεί ένα στολίδι της Λέσβου, ένα μνημείο πολιτισμικής κληρονομιάς το οποίο προσελκύει μεγάλο αριθμό τουριστών ετησίως. Ο επισκέπτης μπορεί να απολαύσει τις ένθετες Τούρκικες επιγραφές και την περίτεχνη διακόσμηση. Μάλιστα έχει εγκριθεί χρηματοδότηση για αποκατάσταση των ζημιών και στατική ενίσχυση του κάστρου, για τα οποία εκκρεμεί η έναρξη των εργασιών.

Ελαιοτριβείο Τιρπιντήρη

Σε σχεδόν μικρή απόσταση από τον κύριο οικισμό του Σιγρίου, και συγκεκριμένα σε ένα ερημοποιημένο κομμάτι γης φυτεύτηκαν 40,000 ελαιόδεντρα σε ένα άγονο και ξερό μέρος από τον Αντώνη Τιρπιντήρη, γεγονός το οποίο άλλαξε εντελώς τη φυσιογνωμία της περιοχής. Μάλιστα το καφέ χρώμα των λόφων από τις πέτρες και τους θάμνους μετατράπηκε σε ένα πανέμορφο πράσινο τοπίο. Έχοντας έμπνευση, όραμα, πάθος και αγάπη για τον τόπο του, ο κ. Τιρπιντήρης δημιούργησε με καινοτομικό τρόπο μια αειφορική παραγωγική και πρότυπη ελαιουργική μονάδα στο Σίγρι. Συνολικά υπάρχουν 12 ποικιλίες ελαιοδέντρων, τα οποία έχουν ηλικία από ένα έως δώδεκα ετών. Οι ελιές φυτεύτηκαν σκάβοντας το βράχο ενώ λιπάνθηκαν με

φυσικό τρόπο, κομπόστ από την ποσειδωνία που μένει στην ακτή ήτοι τα φύκια της θάλασσας και από οργανική κοπριά από τα πτηνοτροφία και τα βουστάσια της Λέσβου. Ανάμεσα στις ελιές υπάρχει μια μεγάλη βιοποικιλότητα από συκίες, αμυγδαλιές, ροδιές και φοινικιές. Ο συγκεκριμένος ελαιώνας φροντίζεται καθόλη τη διάρκεια του χρόνου από άριστους επιστήμονες και στελέχη όπως για παράδειγμα γεωπόνους, χημικούς, εκπαιδευμένους κλαδευτές, ειδικούς στη δακοπροστασία και καταρτισμένο προσωπικό (agrocaptal, 2021).

Μέσω της φύτευσης των ελαιόδένδρων η Δυτική Λέσβος πέρασε από την ερημοποίηση στην πράσινη ανάπτυξη μέσω μίας επένδυσης η οποία προσφέρει θέσεις εργασίας για εξειδικευμένο προσωπικό με αποτέλεσμα να υπάρχουν αρκετά οικονομικά οφέλη. Οι θέσεις εργασίας αποτελούν κίνητρο για νέους που θέλουν να εγκαταλείψουν την πρωτεύουσα και να μεταβούν στο νησί για μια νέα αρχή αφού ο ελαιώνας αποτελεί πόλο οικονομικής ανάπτυξης. Εκτός από τον οικονομικό παράγοντα, τα 40.000 ελαιόδενδρα έχουν ένα εξαιρετικό περιβαλλοντικό αποτύπωμα. Μειώνουν το ποσοστό του διοξειδίου του άνθρακα, ελαττώνουν τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου, προστατεύουν το έδαφος με τις ρίζες τους από την απογύμνωση, μειώνεται η θερμοκρασία του περιβάλλοντος και η ένταση του αέρα, ενώ το έδαφος γίνεται πιο γόνιμο αφού αναζωογονείται η χλωρίδα και η πανίδα του χωριού. Παράλληλα προσελκύονται πολλά είδη αποδημητικών πτηνών και ζουν στους ελαιώνες πολλά είδη ζώων που ευδοκιμούν στην περιοχή.

Εκτός από τα παραπάνω ο χώρος περιλαμβάνει ένα υπερσύγχρονο μοναδικής αρχιτεκτονικής ομορφιάς ελαιοτριβείο το οποίο βρίσκεται σε πλήρη λειτουργία. Αποτελεί λοιπόν μια πρότυπη σε πανευρωπαϊκό αλλά και παγκόσμιο επίπεδο μονάδα όπου τυποποιείται το λάδι που παράγεται δίδοντας ζωή σε μια εγκαταλελειμμένη και απαξιωμένη πλευρά του νησιού.

Εικόνα 4. 6: Φωτογραφία του Ελαιώνα «Τιρπιντήρη» στο Σίγρι της Λέσβου (agrosapital, 2021).

Αξίζει να σημειωθεί πως ο κ. Τιρπιντήρης είχε φύγει σε μικρή ηλικία από το νησί ωστόσο πήρε τη μεγάλη απόφαση να επιστρέψει αρκετά χρόνια αργότερα και να επενδύσει στον τόπο του που βρίσκονταν σε οικονομικό μαρασμό. Οι θέσεις εργασίας που προσέφερε ο εν λόγω κύριος στον τόπο του δίδει τη δυνατότητα σε ανθρώπους με έμπνευση και όραμα να ακολουθήσουν το παράδειγμα του. Στόχος του ελαιώνα είναι η ανάδειξη επίσης της αξίας του ελαιόλαδου της περιοχής και η προβολή-αναγνωρισιμότητά του διεθνώς (Δημητρακοπούλου, 2021).

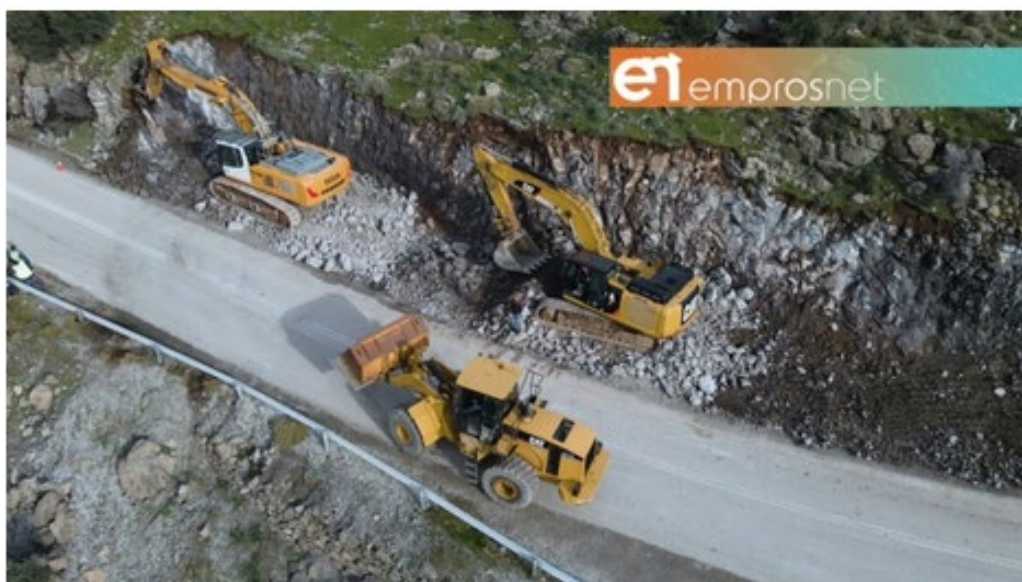
Νέος Οδικός Άξονας Καλλονής – Σιγρίου

Το Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών με τη συνεργασία-συγχρηματοδότηση της ΕΕ προχώρησαν στην εκτέλεση της αναβάθμισης του οδικού άξονα Καλλονής – Σιγρίου το οποίο έχει μήκος 46,7χλμ. Το έργο περιλαμβάνει τη βελτίωση κατά τμήματα επί συνολικού μήκους 21 χλμ. περίπου της υφιστάμενης οδού με αναβάθμιση των γεωμετρικών χαρακτηριστικών της. Η διαμόρφωση, χάραξη και κατασκευή του νέου οδικού άξονα θα επιτρέπει στους κατοίκους της Λέσβου να μετακινούνται με ασφαλέστερο και ταχύτερο τρόπο μεταξύ διάφορων περιοχών του νησιού(YYM, 2012).

Ο νέος οδικός άξονας που θα ενώνει την Καλλονή και το Σίγρι αποτελεί ένα έργο πνοής που αναβαθμίζει την περιοχή της Δυτικής Λέσβου αλλά και του νησιού συνολικά. Το οδικό έργο είχε κόστος 41,5 εκατομμύρια ευρώ και θα έπρεπε να

παραδοθεί στις αρχές του 2015 ωστόσο αυτό δε συνέβη λόγω οικονομικών δυσχερειών αλλά και του πλήθους των απολιθωμάτων που βρέθηκαν (μέρος του Απολιθωμένου Δάσους). Το έργο ακόμα δεν έχει παραδοθεί ωστόσο αναμένεται να τεθεί σύντομα σε λειτουργία έπειτα από σχεδόν 10 χρόνια αναμονής. (emprosnet.gr, 2021).

Ο νέος οδικός άξονας προσφέρει πολλά πλεονεκτήματα όπως: βελτίωση της οδικής ασφάλειας, μείωση του χρόνου και της απόστασης για μετάβαση σε άλλα μέρη του νησιού, μειώνεται το αίσθημα ανασφάλειας σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης (μείωση του χρόνου επείγουσας μεταφοράς σε ιατρική υποδομή), ευκολότερη πρόσβαση σε πολιτιστικά δρώμενα, τράπεζες, εμπορικά καταστήματα, μείωση των τροχαίων ατυχημάτων και έχουν ευκολότερη πρόσβαση των τουριστών κι επισκεπτών του νησιού σε διάφορους τουριστικούς προορισμούς κ.α.

Εικόνα 4. 7: Νέος οδικός άξονας Καλλονής – Σιγρίου (emprosnet.gr, 2021).

Νέο Λιμάνι Σιγρίου

Το νέο λιμάνι Σιγρίου θα αποτελέσει την πύλη εισόδου στο νησί από τη δυτική πλευρά και μπορεί να χαρακτηριστεί ως ένα έργο πνοής για ολόκληρο το νησί. Το καινούργιο λιμάνι θα εξυπηρετεί κατά κύριο λόγο τα πλοία που θα εκτελούν δρομολόγια από τη Ραφήνα ή τον Πειραιά για Σίγρι καθώς και τη Βόρεια Ελλάδα. Σκοπός της κατασκευής του λιμανιού είναι η δημιουργία ενός σύγχρονου εμπορικού και επιβατικού λιμένα στο Σίγρι που θα εξυπηρετεί την υπάρχουσα ακτοπλοϊκή κίνηση αλλά δίδει και τη δυνατότητα αναβάθμισης των ακτοπλοϊκών συνδέσεων. Το

τελευταίο είναι καθοριστικής σημασίας για την περιοχή του Σιγρίου καθώς και την ευρύτερη περιοχή της Βορειοδυτικής Λέσβου αφού θα έχει άμεση θετική επίδραση στην τουριστική κίνηση. Επίσης, θα ενισχυθούν οι ενδοπεριφερειακές ακτοπλοϊκές συνδέσεις π.χ. Λήμνος-Μυτιλήνη-Χίος (insete.gr, 2020).

Στο νέο λιμάνι θα μπορούσαν να προσεγγίζουν ακόμη και σκάφη αναψυχής που οδηγεί άμεσα στην αύξηση του τουρισμού. Αρκετοί τουρίστες τα τελευταία έτη επιλέγουν διακοπές με σκάφη αναψυχής και ως εκ τούτου το νέο λιμάνι δίδει τη δυνατότητα αυτή. Αυτό φυσικά έχει οικονομικά οφέλη για τον τόπο του Σιγρίου αφού τα σκάφη θα πρέπει να πληρώνουν φόρους ελλιμενισμού κατά την πρόσδεσή τους στο λιμάνι, αλλά και παράλληλα θα προβαίνουν σε αγορές προϊόντων και υπηρεσιών που θα πραγματοποιήσουν κατά την παραμονή τους στο Σίγρι. Ο τουρισμός αυτός με σκάφη αναψυχής και ιστιοπλοϊκά είναι ιδιαίτερα δημοφιλής και αναμένεται να αναπτυχθεί πολύ τα επόμενα χρόνια.

Το λιμενικό αυτό έργο σε συνδυασμό με τον νέο οδικό άξονα Καλλονής – Σιγρίου θα δώσει μια νέα πνοή στο νησί, προσδίδει ανάπτυξη με πολλαπλά οφέλη για τους κατοίκους του νησιού καθώς και τους επισκέπτες. Θα πρέπει να αναφερθεί επίσης πως η ύπαρξη του νέου λιμανιού θα μειώσει την ταλαιπωρία και το χρόνο των επισκεπτών και μόνιμων κατοίκων του νησιού κατά τη μετακίνησή τους σε άλλους προορισμούς εκτός της Λέσβου που αυτόματα σημαίνει μείωση των μεταφορικών εξόδων τους. Επίσης, ανοίγονται νέοι δρόμοι για τη μεταφορά τοπικών προϊόντων δίχως μεσάζοντες και ως εκ τούτου τα προϊόντα γίνονται πιο ελκυστικά και ανταγωνιστικά. Η ύπαρξη του αναβαθμισμένου λιμανιού θα προσφέρει νέες θέσεις εργασίας στο νησί αλλά και προσφορά αισθήματος ασφάλειας και επικοινωνίας των κατοίκων με άλλους προορισμούς.

ΕΠΧΠΑ Δήμου Δυτικής Λέσβου

Το Επιχειρησιακό Στρατηγικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης 2022-2023 του Δήμου Δυτικής Λέσβου, τέθηκε πρόσφατα σε διαβούλευση, κι αναμένεται να κυρωθεί σύντομα. Κύρια αποστολή του είναι τα ακόλουθα:

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (Ε.Π.) αποτελεί εργαλείο προγραμματισμού που θέτει ως στόχο την προώθηση της τοπικής ανάπτυξης της περιοχής του Δήμου, τη βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών του προς τους πολίτες και την αναβάθμιση της διοικητικής του ικανότητας. Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (Ε.Π.) συνιστά ολοκληρωμένο πρόγραμμα

έργων και δράσεων του Δήμου, των Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου, των Κοινοφελών Επιχειρήσεων και των Ιδρυμάτων του, σε όλους τους τομείς αρμοδιότητάς τους. Αποτυπώνει το όραμα, τη στρατηγική και τις προτεραιότητες του Δήμου για την ανάπτυξη της περιοχής, την αναβάθμιση της εσωτερικής λειτουργίας του και τη βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών του, ώστε να διασφαλίζεται η άσκηση αποδοτικότερης και αποτελεσματικότερης διοίκησης. Κατά τη σύνταξή του λαμβάνει υπόψη τις κατευθύνσεις του χωρικού και αναπτυξιακού σχεδιασμού σε ευρωπαϊκό, εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, τις εθνικές ή περιφερειακές πολιτικές σε ειδικότερους θεματικούς τομείς (Σχέδια Κοινωνικής Ένταξης και Καταπολέμησης της Φτώχειας, Εθνικά και Περιφερειακά Σχέδια Διαχείρισης Αποβλήτων κ.λπ.) καθώς και τις χρηματοδοτικές ευκαιρίες που δημιουργούνται από εθνικά και ευρωπαϊκά προγράμματα. Στο πλαίσιο αυτό παρουσιάζονται τα βασικά στοιχεία που συνθέτουν το προφίλ της περιοχής του Δήμου Δυτικής Λέσβου και αφορούν στον προγραμματισμό (όπως περιβάλλον, δίκτυα και υποδομές, τοπική οικονομία και απασχόληση, κοινωνικές υποδομές και υπηρεσίες, υποδομές και υπηρεσίες παιδείας, πολιτισμού, τουρισμού και αθλητισμού), με στόχο την καταγραφή των προβλημάτων, αναγκών αλλά και των δυνατοτήτων και ευκαιριών που παρουσιάζονται καθώς και την ανάδειξη των κρίσιμων αναπτυξιακών ζητημάτων, με τα οποία θα πρέπει να ασχοληθεί ο Δήμος στο επόμενο μεσοπρόθεσμο χρονικό διάστημα. Γίνεται παρουσίαση και αξιολόγηση των βασικών στοιχείων που αφορούν το εσωτερικό περιβάλλον του Ο.Τ.Α. (όπως οργάνωση και διαδικασίες, ανθρώπινο δυναμικό, εξοπλισμός και Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών, κτιριακές εγκαταστάσεις, οικονομικά), με στόχο τον εντοπισμό των κρίσιμων ζητημάτων, τα οποία θα πρέπει να αντιμετωπισθούν προκειμένου ο Δήμος να ασκήσει το ρόλο του αποτελεσματικά. Γίνεται προσδιορισμός και συνοπτική καταγραφή των προβλέψεων του υφιστάμενου χωρικού σχεδιασμού, καθώς και του υφιστάμενου εθνικού προγραμματισμού, που αφορούν τον προγραμματισμό του Δήμου και προδιαγράφουν το πλαίσιο για το σχεδιασμό του. Γίνεται αποτύπωση του οράματος, της στρατηγικής και των αναπτυξιακών προτεραιοτήτων (αξόνων) του Δήμου για την ανάπτυξη της περιοχής, την αναβάθμιση της εσωτερικής του λειτουργίας και τη βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών του, με σκοπό τη διασφάλιση της άσκησης αποδοτικότερης και αποτελεσματικότερης διοίκησης. Γίνεται εξειδίκευση των αξόνων σε μέτρα και στόχους ανά μέτρο (βάσει των κρίσιμων ζητημάτων που αναδείχθηκαν κατά την αξιολόγηση) και σημειώνονται οι αρμόδιες για την υλοποίησή τους Υπηρεσίες, Νομικά Πρόσωπα, Κοινοφελείς Επιχειρήσεις και Ιδρύματα του Δήμου.

Μερικοί από τους κύριους στόχους που θέτει είναι:

- Προστασία και Ανάδειξη Αρχαιολογικών Χώρων – Μνημείων – Μουσείων – Κτιρίων και Συνόλων Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς και Ένταξή τους στο Συνολικό Πολιτιστικό – Τουριστικό Αντικείμενο της Περιοχής
- Δομές και Δράσεις Στήριξης της Επιχειρηματικότητας
- Δομές και Δράσεις Στήριξης του Πρωτογενή Τομέα (κτηνοτροφία, γεωργία),
- Δομές και Δράσεις Στήριξης της Απασχόλησης
- Υποστήριξη της δικτύωσης και συνεργασίας μεταξύ των επαγγελματιών και επιχειρήσεων
- Δράσεις Προβολής και Προώθησης Τοπικών Προϊόντων
- Ανάδειξη της Τουριστικής Ταυτότητας Εμπλουτισμός / Εξειδίκευση του Τουριστικού Προϊόντος
- Στοχευμένες δράσεις για την τουριστική προβολή του Δήμου
- Βελτιστοποίηση και Αναβάθμιση των Παρεχόμενων Υπηρεσιών μέσω Συστημάτων Ψηφιοποίησης,
- Αναβάθμισης Δικτύων Η/Υ και Λογισμικού
- Κατάρτιση και Επιμόρφωση Ανθρώπινου Δυναμικού και Αιρετών – Διοργάνωση Σεμιναρίων

Αυτό το οποίο είναι σημαντικό και μένει να αποδειχθεί εν καιρώ είναι το κατά πόσο αυτά τα Προγράμματα ακολουθούνται, αξιοποιούνται και στο τέλος ποιοι από τους στόχους που τίθενται πραγματοποιούνται, πώς, με τι κόστος, ποιοί στόχοι δεν πραγματοποιούνται και γιατί. Ο χρόνος θα δείξει. (Δήμος Δυτικής Λέσβου <https://www.mwlesvos.gr/>,2022)

ΕΠ «Βόρειο Αιγαίο» 2021-2027

Το Πρόγραμμα της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου 2021-2027 αποτελεί βασικό μέσο εφαρμογής της αναπτυξιακής στρατηγικής της στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2021-2027. Το Πρόγραμμα έχει ως στόχο να συμβάλλει όσο το δυνατόν περισσότερο στην αντιμετώπιση των ιδιαίτερων προκλήσεων της Περιφέρειας για την σύγκλιση της με τις ανεπτυγμένες περιφέρειες της Ένωσης. Η συνολική αναπτυξιακή στρατηγική της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου κατά την περίοδο 2021-2027 εστιάζει στις προκλήσεις που αντιμετωπίζει μεταξύ άλλων και λόγω των ιδιαίτερων γεωγραφικών, γεωφυσικών & γεωπολιτισμικών χαρακτηριστικών της, τα οποία συνοψίζονται στην

πολυνησιωτικότητά της. Οι τομείς τους οποίους αναλύει και αναπτύσσει είναι οι ακόλουθοι:

- Έρευνα/καινοτομία και επιχειρηματικότητα
- Περιβάλλον, Φυσικοί Πόροι-Κλιματική Αλλαγή
- Προσπελασιμότητα/Υποδομές μεταφορών
- Κοινωνικές Υποδομές / ΕΤΠΑ
- Ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού / Κοινωνική Ένταξη / Αντιμετώπιση της Φτώχειας / ΕΚΤ+
- Χωρική Συνοχή & Τοπική Ανάπτυξη
- Προκλήσεις ως προς τη διοικητική ικανότητα και τη διακυβέρνηση

(Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου, <https://www.e-epba.gr/consultations/epiheirisiako-programma-boreio-aigaio-2021-2027>)

ΕΤΑΛ Α.Ε.

Τέλος, είναι πολύ σημαντικό να αναφερθεί πως η Λέσβος διαθέτει την Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης Λέσβου (ΕΤΑΛ ΑΕ) η οποία έχει ως στόχο αλλά και σκοπό την ενίσχυση της αγροτικής ανάπτυξης του νησιού. Η ΕΤΑΛ ΑΕ αποτελεί έναν από τους κυριότερους φορείς σχεδιασμού και υλοποίησης αναπτυξιακών σχεδίων για την Περιφέρεια του Βορείου Αιγαίου και οι κυριότεροι άξονες παρέμβασης της έως σήμερα είναι (ΕΤΑΛ ΑΕ, 2012):

- Η προώθηση του αγροτουρισμού, με έμφαση στην αξιοποίηση των τοπικών φυσικών και πολιτιστικών στοιχείων.
- Η ανάπτυξη εναλλακτικών και ειδικών μορφών τουρισμού όπως περιπατητικός, αθλητικός, ιαματικός, θρησκευτικός κλπ.
- Η ενίσχυση μονάδων παραγωγής τοπικών αγροτικών προϊόντων καθώς και βιοτεχνιών χειροτεχνίας και λαϊκής τέχνης.
- Η ενίσχυση των μικρομεσαίων και πολύ μικρών επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται σε συγκεκριμένους τομείς, με ειδικό ενδιαφέρον για την περιοχή και με στόχο τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητάς τους.
- Η διατήρηση και ανάδειξη στοιχείων της πολιτιστικής παράδοσης του τόπου, η περιβαλλοντική μέριμνα και προστασία.
- Η ανάπτυξη της συνεργασίας μεταξύ των τοπικών φορέων και περιοχών της Ευρωπαϊκής Ένωσης με κοινά χαρακτηριστικά και στρατηγικές ανάπτυξης, με

στόχο την ανταλλαγή ιδεών και την ανάπτυξη κοινών σχημάτων (Δίκτυο Ευρωπαϊκών Γεωπάρκων).

- Η δικτύωση των εμπλεκόμενων στην Αναπτυξιακή διαδικασία φορέων και η δημιουργία συμπράξεων όπως η Κεντρική Δομή Στήριξης για την εφαρμογή των Ολοκληρωμένων Προγραμμάτων Αγροτικής Ανάπτυξης στο Βόρειο Αιγαίο.

Στο Παράρτημα Β παρουσιάζεται ο προσωρινός πίνακας αποτελεσμάτων για το πρόγραμμα αγροτικής ανάπτυξης 2014-2020 για τη Λέσβο μέσω της ΕΤΑΛ ΑΕ. Κανείς μπορεί να διακρίνει ότι τα αναπτυξιακά προγράμματα σχετίζονται σε αρκετούς τομείς όπως αγροτική ανάπτυξη, τουρισμός, εμπορικά καταστήματα, ενίσχυση βιοτεχνιών, επιχειρήσεων κλπ.

4.3 Συνεντεύξεις

Παρακάτω παρουσιάζονται συνεντεύξεις ατόμων που μετοίκησαν από την Πρωτεύουσα στο Σίγρι. Η συνέντευξη περιλαμβάνει δεκατρείς ερωτήσεις ενώ οι ερωτήσεις κυμαίνονταν από δημογραφικές πληροφορίες όπως μόρφωση, ηλικία, οικογενειακή κατάσταση και εργασιακή εμπειρία έως και λόγους για τους οποίους αποφάσισαν να μεταβούν στην επαρχία.

Διαμέσω των συνεντεύξεων γίνεται μία προσπάθεια να διερευνηθούν οι φόβοι, οι προσδοκίες, οι δυσκολίες, τα πλεονεκτήματα αλλά και τα μειονεκτήματα του ρίσκου που ανέλαβαν να εγκαταλείψουν την πόλη για ένα τόσο μικρό και απομακρυσμένο χωριό όσο το Σίγρι. Παρακάτω ακολουθεί το ερωτηματολόγιο της συνέντευξης και οι απαντήσεις των ερωτηθέντων.

Ερωτηματολόγιο – Συνέντευξη

1. Λίγα λόγια για εσάς
 - Μόρφωση
 - Ηλικία
 - Οικογενειακή κατάσταση
2. Εργασιακή εμπειρία
3. Λόγοι για τους οποίους θα θέλατε να φύγετε από ένα μεγάλο αστικό κέντρο
4. Φόβοι και ενδιασμοί για να φύγετε από ένα μεγάλο αστικό κέντρο
5. Λόγοι για τους οποίους θα θέλατε να ζήσετε στην επαρχία

6. Φόβοι και ενδοιασμοί για να ζήσετε στην επαρχία
7. Όνειρα, φιλοδοξίες και πώς φαντάζεστε το μέλλον σας
8. Έχετε κάποια περιουσία ακίνητη ή μη που να σας βοήθησε να λάβετε την απόφασή σας? Αν όχι, θα λαμβάνατε πάλι την ίδια απόφαση?
9. Υπάρχουν προγράμματα κρατικής ενίσχυσης ή επιδότησης ώστε να συνδράμουν στην απόφασή σας?
10. Υπάρχει κάποιος άλλος φορέας που βοηθάει ή θα μπορούσε να βοηθήσει?
11. Έχετε μετανιώσει για την επιλογή σας ή θα επιθυμούσατε να έχετε αλλάξει κάτι στην απόφασή σας?
12. Θα μπορούσε κατά τη γνώμη σας το κράτος ή και κάποιος άλλος φορέας να συνδράμει και πώς?
13. Έχετε κάτι άλλο να προσθέσετε?

Συνέντευξη Ερωτώμενου Α

Η πρώτη συνέντευξη αφορούσε άτομο με ανώτερο μορφωτικό επίπεδο (ΑΕΙ), ηλικίας 38 ετών και έγγαμος με ένα τέκνο. Η εργασιακή του εμπειρία καταλογίζεται στα δώδεκα (12) έτη με κύρια απασχόληση την εργασία σε μικρο-ζυθοποιείες.

Από τους κύριους λόγους που αποφάσισε να πάρει την οικογένεια του και να μετοικήσει στο Σίγρι της Λέσβου ήταν αρκετοί. Αρχικά οι κύριοι λόγοι μετάβασης στη Λέσβο ήταν οικονομικοί και να δημιουργήσει τη δική του επιχείρηση. Επίσης, μετακομίζοντας στην επαρχία οι αποστάσεις ήταν πολύ μικρότερες, δηλαδή υπάρχει περισσότερος διαθέσιμος προσωπικός χρόνος για εκείνον και την οικογένεια του. Επίσης, η απόφαση να μεταβεί με την οικογένεια του στο Σίγρι ήταν να μεγαλώσει το παιδί της οικογένειας του σε ένα περιβάλλον καθαρό, κοντά στη φύση και τη θάλασσα, και να έχουν και οι ίδιοι μια καλύτερη ποιότητα ζωής. Μάλιστα, το γεγονός ότι οι αποστάσεις είναι σαφώς μικρότερες σε σχέση με τις αστικές πόλεις και η ποιότητα της αίσθησης καθώς οδηγεί έστρεψαν αυτόν και τη σύζυγό του να λάβουν την απόφαση να εγκαταλείψουν την Αθήνα. Παρά το γεγονός ότι ο εν λόγω κύριος δε διέθετε δική του επιχείρηση όταν πήγε στο νησί, ρίσκαρε προκειμένου να απολαύσει εκείνος και η οικογένεια του μια καλύτερη ζωή. Σαφώς βοήθησε το γεγονός ότι υπήρχε σπίτι, ωστόσο η ιδέα της επιχείρησης ξεκίνησε όταν αποφάσισαν τελικά να μετακομίσουν.

Μια από τις σκέψεις που του προκαλούσαν ενδοιασμούς ήταν ότι δεν υπάρχει επαρκής ιατρική υποδομή, ωστόσο τα θετικά της επαρχίας υπερπήδησαν τους φόβους αυτούς. Σημειώνει δε πως έχει λάβει βοήθεια ή κρατική ενίσχυση από το ΕΣΠΑ και προτείνει πως το κράτος θα πρέπει να χρηματοδοτεί περισσότερο τους νέους ανθρώπους ώστε να μεταβούν ή να επιστρέψουν στην επαρχία.

Στην ερώτηση αν έχει μετανιώσει για την επιλογή του ήταν όχι παρόλο που κάθε μέρα υπάρχει άγχος για το πόσο σωστή επιλογή έκανε. Τονίζει ωστόσο πως ένα μεγάλο αστικό κέντρο δεν του προκαλεί δέος και ούτε το φθονεί διότι θεωρεί πως λίγες μέρες επίσκεψη στη πρωτεύουσα ή κάποια άλλη μεγάλη πόλη μπορεί να του δώσει αυτά που χρειάζεται π.χ. κινηματογράφος, θέατρο, συναυλίες και ψυχαγωγικές δραστηριότητες (π.χ. επίσκεψη στο γήπεδο, μουσεία κ.α.). Τέλος, συμβουλεύει τους νέους ανθρώπους που σκέφτονται να μετακομίσουν στην επαρχία, ότι μπορούν να το δοκιμάσουν για λίγο διάστημα και θα πρέπει να μετακομίσουν εφόσον το θέλουν πραγματικά.

Συνέντευξη Ερωτώμενου Β

Η δεύτερη συνέντευξη αφορούσε τη Ζωή, Αρχιτέκτων Μηχανικό ΕΜΠ με μεταπτυχιακό δίπλωμα, ηλικίας 30 ετών και έγγαμη. Η εργασιακή της εμπειρία ήταν 4,5 έτη και παρά το ισχυρό της μορφωτικό υπόβαθρο, η εργασία της της προσέφερε αρκετά χαμηλές αποδοχές και κάκιστες εργασιακές συνθήκες. Όλα αυτά σε συνδυασμό με το δυσανάλογο κόστος ζωής και ποιότητας, χάσιμο χρόνου κατά τη διάρκεια των μετακινήσεων από το ένα μέρος στο άλλο, τις ελάχιστες ευκαιρίες επαγγελματικής εξέλιξης και μισθού και φυσικά τη δυσκολία δημιουργίας οικογένειας οδήγησαν στην απόφαση να μεταβεί με το σύζυγο της στο Σίγρι της Λέσβου.

Στο Σίγρι, η Ζωή με την οικογένεια της έχουν σαφώς μια καλύτερη ποιότητα ζωής αφού έχουν προσωπικό χρόνο, οι μετακινήσεις γίνονται πολύ ευκολότερα, ενώ εξοικονομούν και χρήματα σε καθημερινά έξοδα (βενζίνη, διόδια). Εξοικονόμηση χρημάτων πραγματοποιείται επίσης λόγω του ότι τα προϊόντα και οι υπηρεσίες είναι εν δυνάμει οικονομικότερα. Η Ζωή τονίζει ότι η μετάβαση της στην επαρχία συνοδεύεται από ποιότητα ζωής και λιγότερο άγχος σε γενικά πλαίσια. Πιο ειδικά, στα επαγγελματικά, ο χρόνος και ο τρόπος εργασίας της ελέγχεται αποκλειστικά από εκείνη δίδοντας της περιθώριο χρόνου να ασχοληθεί και με τα κοινά αλλά και με τη

φύση και τον εαυτό της. Σαφώς, στο επαγγελματικό υπάρχουν και περιπτώσεις που αποκλίνουν από το αντικείμενο σπουδών της ωστόσο οι προοπτικές αυτών των περιπτώσεων είναι ένα ενδιαφέρον αντικείμενο που την ωφελούν οικονομικά και ψυχικά ενώ υπάρχουν πολύ τομείς διερεύνησης στο αντικείμενο της εργασίας της. Παράλληλα αναφέρει πως όλες οι διεκπεραιώσεις σε δημόσιους αλλά και ιδιωτικούς φορείς (Τράπεζες, εφορία, πολεοδομία κ.α.) γίνονται πολύ πιο γρήγορα και πιο ανθρώπινα στην επαρχία, χωρίς να χρειάζεται να χάσεις μία ημέρα για κάνεις κάτι απλό, όπως απαιτούνταν στην Αθήνα.

Η Ζωή παρόλο που διέθετε σπίτι στο Σίγρι, δεν ήταν κίνητρο αυτό ώστε να μεταβεί στο νησί. Και να μη διέθετε πάλι την ίδια απόφαση θα έπαιρνε με το σύζυγο της και τονίζει ότι δεν μετανιώνουν για αυτή τους την απόφαση. Επίσης, δεν έχει ακόμα αιτηθεί για επίδομα κρατικής ενίσχυσης, αλλά είναι στις άμεσες προτεραιότητες της. Τέλος, δε γνωρίζει αν υπάρχει κάποιος φορέας που θα μπορούσε να ενισχύσει τη συγκεκριμένη επιχείρηση της.

Στην ερώτηση αν θα μπορούσε το κράτος ή κάποιος άλλος φορέας να συνδράμει τους νέους που επιλέγουν να μεταβούν στην επαρχία, η Ζωή αναφέρει πως το κράτος θα μπορούσε να επιδοτήσει την αποκέντρωση και να συνεισφέρει στο σχέδιο μετεγκατάστασης των οικογενειών που το επιθυμούν. Επίσης αναφέρει ότι αυτό θα μπορούσε να ωφελήσει μακροπρόθεσμα το κράτος καθώς και να ενδυναμωθεί ο πρωτογενής τομέας και η επαρχία γενικά σε όλα τα επίπεδα προϊόντων και υπηρεσιών. Τέτοιου είδους επιδοτήσεις/στηρίξεις θα μπορούσαν ακόμη να είναι και για βραχυπρόθεσμη παραμονή λ.χ. δύο τρία χρόνια προκειμένου κάποιος να επιχειρήσει τη ζωή στην επαρχία.

Η Ζωή για το τέλος ήθελε να προσθέσει κάποιες σκέψεις. Παρατίθεται ως έχουν παρακάτω:

«Για μένα το ισχυρότερο κίνητρο αποκέντρωσης ήταν η παντελής απουσία στήριξης-μέριμνας του κράτους σε έναν εν δυνάμει ρόλο μητέρας - ελεύθερου επαγγελματία. Η παραμονή μου σε κάποιο μεγάλο αστικό κέντρο καθιστά αδύνατη την επιλογή μου να δημιουργήσω οικογένεια και αν αυτό συνέβαινε οι επιπτώσεις στον συντονισμό καριέρας-οικογένειας-προσωπικού χρόνου θα ήταν καταστροφικές. Εναλλακτικά, για την ισορροπία αυτού του τρίπτυχου π.χ. στην Αθήνα θα πρέπει να υπάρχουν πάρα πολλά χρήματα σε μία οικογένεια. Επομένως, η δημιουργία μιας οικογένειας ανεξάρτητης

οικονομικά, που μπορεί να ευημερήσει σε ένα μεγάλο αστικό κέντρο έχει γίνει ταξικό πρόνομο. Έχοντας πλέον πάρει αυτή την απόφαση, και ζώντας στην επαρχία, εντοπίζω πολλά παραπάνω θετικά στοιχεία από αυτά που αρχικά είχαν στηρίξει την απόφασή μου. Δηλαδή, ενώ αρχικά φαινόταν η μόνη επιλογή, τελικά φαίνεται να είναι η σωστή επιλογή για τον τρόπο με τον οποίο θέλω να ζω και να δημιουργώ».

Οι φόβοι εκείνης και του συζύγου της μετακομίζοντας στην επαρχία ήταν η μη ικανοποίηση φιλοδοξιών λόγω περιορισμένων ευκαιριών εργασίας, η μη πρόσβαση σε πολιτιστικά δρώμενα, οι μη εξειδικευμένες δομές υγείας και οι μειωμένες δραστηριότητες για τα παιδιά.

Συνέντευξη Ερωτώμενου Γ

Ο τρίτος ερωτώμενος διαθέτει μόρφωση τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και είναι απόφοιτος της Σχολής Ικάρων (Ελεγκτής Αεράμυνας). Είναι 32 ετών, έγγαμος ενώ καταμετρά δεκατέσσερα χρόνια εργασιακής εμπειρίας. Οι λόγοι που μετέβη στο Σίγρι με τη σύζυγό του από την πρωτεύουσα ήταν το χαμηλότερο κόστος ζωής που προσφέρει η επαρχία, η καλύτερη ποιότητας ζωής που λαμβάνει καθώς και η άμεση αλληλεπίδραση με τη φύση. Επίσης, στο νησί ο συγκεκριμένος έχει λιγότερο άγχος και στρες και διαθέτει περισσότερο προσωπικό χρόνο για εκείνον και την οικογένειά του. Όλα αυτά έπαιξαν καταλυτικό ρόλο στο να μεταβεί στη Λέσβο και να δημιουργήσει οικογένεια. Άλλοι λόγοι που οδήγησαν στη μετοίκιση ήταν το ανοιχτό μέλλον που προσφέρει η Λέσβος με πάρα πολλές επιλογές αφού κατά τα λεγόμενα του ερωτώμενου, η επαρχία συγχωρεί τα επαγγελματικά ρίσκα. Επίσης, θεωρεί ότι το περιβάλλον είναι κατάλληλο για να μεγαλώσει κανείς τα παιδιά του. Τα όνειρα του στην επαρχία μπορούν τώρα να εκτελεστούν ήτοι να δημιουργήσει μια μεγάλη οικογένεια και να έχει μια καλύτερη ποιότητα ζωής συνοδευόμενη από ψυχική υγεία.

Ο ερωτώμενος τυγχάνει να έχει κάποια περιουσία στο Σίγρι η οποία τον βοήθησε στα πρώτα του βήματα. Ωστόσο αναφέρει πως και περιουσία να μην είχε θα ρίσκαρε να μετακομίσει την επαρχία αφού όπως αναφέρει «Υπάλληλος στην πόλη ήμουν και θα επέλεγα υπάλληλος στην επαρχία»

Ο ερωτώμενος έχει αιτηθεί για την επιδότηση που δίδεται από το Ευρωπαϊκό πρόγραμμα νέων αγροτών και πιστεύει ακράδαντα ότι το κράτος θα πρέπει να επιδοτεί τους νέους που επιλέγουν να επιστρέψουν ή να μεταβούν στην επαρχία προκειμένου να ενισχυθεί και η ίδια η επαρχία οικονομικά.

Τονίζει ότι η επαρχία δίδει τη δυνατότητα σε νέους και όχι μόνο να ζήσουν ποιοτικά, να δραστηριοποιηθούν επαγγελματικά, να μεγαλώσουν τα παιδιά τους σε ένα πιο ασφαλές από πλευράς εγκληματικότητας περιβάλλον και να ζήσουν κοντά στη φύση. Επίσης, αναφέρει ότι αναπτύσσεται σεβασμός και αγάπη ως προς τη φύση, ζουν με λιγότερο άγχος, δε χάνεται πολύτιμος χρόνος για τις μετακινήσεις τους και σαφώς ότι υπάρχει ένα ποιοτικότερο περιβάλλον.

Παρά το γεγονός ότι γνωρίζει ότι στα επαγγελματικά του μπορεί να μην εξελιχθεί όσο θα ήθελε και ότι υπάρχει έλλειψη ερεθισμάτων για τα παιδιά ιδιαίτερα κατά την εφηβεία, δεν μετανιώνει για την επιλογή του ούτε εκείνος ούτε και η σύζυγος του αναφέροντας ότι τα αρνητικά στοιχεία δεν είναι τόσο σημαντικά όσο τα θετικά στοιχεία που έχει να προσφέρει η επαρχία.

Συνοψίζοντας τις απαντήσεις, γίνεται μία προσπάθεια ομαδοποίησης των πλεονεκτημάτων και μειονεκτημάτων που παραθέτουν οι ερωτηθείς σχετικά με την απόφασή τους να αποκεντρωθούν στο χωριό.

Πλεονεκτήματα	Μειονεκτήματα
Περισσότερος ελεύθερος χρόνος	Μη επαρκείς ιατρικές υποδομές
Κοντά στη φύση-περιβάλλον	Περιορισμένες ευκαιρίες εργασίας
Ποιότητα ζωής	Λιγότερα πολιτιστικά δρώμενα
Μικρότερο κόστος ζωής	Έλλειψη δραστηριοτήτων για παιδιά
Λιγότερο άγχος	Καθυστέρηση ολοκλήρωσης έργων
Ταχύτερη εξυπηρέτηση σε υπηρεσίες και οργανισμούς	Εγκατάλειψη από το Δήμο
Καλύτερες συνθήκες για δημιουργία οικογένειας	

5. Συμπεράσματα

Η μεθοδολογία για την ολοκληρωμένη ανάπτυξη όπως διδάσκεται στο ΔΠΜΣ «Περιβάλλον και Ανάπτυξη» του ΕΜΠ αποτελεί ένα εργαλείο για τις τοπικές κοινωνίες οι οποίες θέλουν και μπορούν να αναπτυχθούν μέσω της Αποκέντρωσης. Για να αναπτυχθεί ωστόσο ένας επαρχιακός τόπος οικονομικά, διοικητικά και

κοινωνικά, τεχνολογικά, πολιτιστικά θα πρέπει να σχεδιαστούν νέα θεμέλια προκειμένου να αξιοποιηθούν στο μέγιστο οι δυνατότητες που έχει να προσφέρει η επαρχία. Οι τοπικές κοινωνίες δυστυχώς διακρίνονται από απουσία ουσιαστικής διάθεσης και όντας απομονωμένοι, κάθε νέο βήμα προς την ανάπτυξη διακρίνεται από άρνηση και φόβο. Για να γίνουν οι επαρχιακοί τόποι πιο δεκτικοί στην αλλαγή αλλά και το αντίστροφο, και ταυτόχρονα πιο προσιτοί, θα πρέπει να γίνουν πρότυποι προορισμοί σε εθνικό και υπερεθνικό επίπεδο.

Στόχος της αποκέντρωσης κατά τον συγγραφέα της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι η παροχή κινήτρων, η βοήθεια, η αξιοποίηση των δυνατοτήτων και η συνεισφορά του κράτους στις απομονωμένες και απομακρυσμένες γεωγραφικά περιοχές ώστε να αυξηθεί εκ νέου ο πληθυσμός τους, μειώνοντας το ρίσκο της αλλαγής προκειμένου να αναστραφεί η πορεία της συρρίκνωσης και της εγκατάλειψης που είναι ορατή σε πολλές περιοχές της χώρας μας τις τελευταίες δεκαετίες. Ταυτόχρονα θα μειωθεί η αστικοποίηση δημιουργώντας τις συνθήκες για μία καλύτερη ζωή ποιοτικά και μειώνοντας την ίδια στιγμή την επιβάρυνση του περιβάλλοντος σε τόσο περιορισμένο χώρο. Είναι πολύ σημαντικό να τονισθεί ότι η επαρχία δεν υστερεί, αλλά αντίθετα υπερτερεί σε πολλά και σημαντικά για το «ευ ζείν» στοιχεία.

Η αποκέντρωση θα πρέπει να βασιστεί στη μελέτη ενός ολικού δυναμικού κάθε απομακρυσμένης ή επαρχιακής περιοχής προκειμένου να δημιουργηθούν οι απαραίτητες προϋποθέσεις αξιοποίησης των δυνατοτήτων τους και δημιουργίας ρεαλιστικών προοπτικών ανάπτυξης. Ο στόχος είναι οι περιοχές αυτές να αποτελέσουν νέο πόλο έλξης κατοίκων για μόνιμη κατοικία και εργασία μέσω μιας ολοκληρωμένης ανάπτυξης.

Το χωριό του Σιγρίου στη Λέσβο αποτελεί έναν από αυτούς τους προορισμούς, το οποίο χωριό τείνει προς εγκατάλειψη από νέους, και παρόλο που πραγματοποιούνται έργα ανάπτυξης (Νέος Οδικός Άξονας Καλλονής – Σιγρίου, νέο λιμάνι κλπ.), η ανάγκη για περαιτέρω εξέλιξη υπάρχει. Ως εκ τούτου, η Πολιτεία οφείλει να στρέψει το βλέμμα της και προς τα εκεί για να αντιμετωπιστεί η εγκατάλειψη της περιοχής. Οι τοπικές ανάγκες πολλές, και η ανάκτηση της χαμένης θα έλεγε κανείς πολιτιστικής ταυτότητας του Σιγρίου είναι απαραίτητη.

Το Σίγρι διαθέτει πλούσια ιστορική και πολιτιστική κληρονομιά, φυσικό πλούτο και φυσικές ομορφιές και σαφώς αρκετές δυνατότητες ανάπτυξης. Παρόλα αυτά, οι εμπλεκόμενοι φορείς σχετιζόμενοι με την ολοκληρωμένη ανάπτυξη του Σιγρίου και των απομακρυσμένων περιοχών θα πρέπει να προβούν σε ουσιαστικές δράσεις ώστε να αναστηλωθεί η περιοχή. Οι ενέργειες της Πολιτείας και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης αρκούν για την αντιμετώπιση των ουσιαστικών ζητημάτων που υπάρχουν στην περιοχή; Η απάντηση δε μπορεί να δοθεί τόσο εύκολα και απλά διότι να μεν πραγματοποιούνται έργα ανάπτυξης στην περιοχή του Σιγρίου ωστόσο δεν ολοκληρώνονται στο χρόνο τους, και πιθανώς δεν είναι αρκετά. Πως λοιπόν ένας νέος να μεταβεί σε ένα χωριό που δεν του προσφέρει την ασφάλεια, τις υποδομές, την εργασία; Η τοπική κοινωνία και το κράτος θα πρέπει να λάβουν δραστικά μέτρα ώστε να μετατρέψουν το Σίγρι σε ένα μέρος ασφαλές και προσιτό. Οι ερωτώμενοι δεν μετάνιωσαν που έκανα το βήμα της μετάβασης από την πρωτεύουσα στο Σίγρι, ωστόσο κανείς μπορεί να διακρίνει ένα άγχος για το μέλλον το δικό τους και των παιδιών τους. Το Σίγρι μπορεί να μετατραπεί σε πρότυπη περιοχή σε Εθνικό επίπεδο αλλά και ευρύτερα. Οι ευκαιρίες και οι δυνατότητες που υφίστανται και το όραμα για ένα καλύτερο Σίγρι δεν είναι ουτοπικό. Είναι στο χέρι των ανθρώπων του και της τοπικής κοινωνίας να αξιοποιηθεί η περιοχή ώστε να προσελκύσει νέο πληθυσμό.

5.1 Προτάσεις για το μέλλον

Συνοψίζοντας, παρουσιάζονται μελλοντικές προτάσεις και προοπτικές αναφορικά με την αποκέντρωση από την Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης.

Αρχικά, μιλάμε για την διοικητική αποκέντρωση. Όπως αναφέρθηκε και στο τρίτο κεφάλαιο, θα πρέπει αρχικά να πραγματοποιηθεί διοικητική αποκέντρωση ήτοι η μεταφορά των κρατικών υπηρεσιών που σχετίζονται με την επαρχία λ.χ. μεταφορά του Υπουργείου Γεωργίας στη Λάρισα. Η μεταφορά των κρατικών υπηρεσιών θα αυξήσει τις αρμοδιότητες των τοπικών αυτοδιοικήσεων ενώ παράλληλα δημιουργούνται νέες θέσεις εργασίας.

Θα πρέπει να γίνεται δίκαιη κατανομή των πόρων που διαθέτει η Ευρωπαϊκή Ένωση. Η διάθεση των πόρων θα πρέπει να προορίζεται όχι μόνο για τα αστικά κέντρα αλλά και την επαρχία. Η επαρχία σε όλες τις χώρες της ΕΕ δίδει δυνατότητες εργασίες σε πολλούς τομείς αρκεί να υπάρχει ένας καλός σχεδιασμός για την αποκέντρωση. Οι

νέοι γνωρίζοντας ότι υπάρχει το κράτος και οι πόροι ενίσχυσης για μια νέα ζωή στην επαρχία θα νιώθουν μεγαλύτερη ασφάλεια έχοντας το κράτος με το μέρος τους.

Θα πρέπει η επαρχία να εμπλουτιστεί με νέα δημόσια έργα. Ήτοι θα πρέπει να δημιουργηθούν ή να ανακατασκευαστούν οι οδικές αρτηρίες (όπως ο νέος οδικός άξονας στο Σίγρι, Καλλονής - Σιγρίου), να κατασκευαστούν αεροδρόμια, υδατοδρόμια, λιμάνια ακόμη και μέσα σταθερής τροχιάς. Ο εμπλουτισμός αυτός θα οδηγήσει στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας αλλά και στην ανάπτυξη του αισθήματος ασφάλειας. Ένας άνθρωπος γνωρίζοντας ότι υπάρχει τρόπος μεταφοράς του με ταχύτερο τρόπο σε κάποια δομή υγείας μπορεί να επιλέξει τη μετάβαση του στην επαρχία πιο εύκολα.

Προτείνεται επίσης η εξασφάλιση ικανοποιητικών συνθηκών παιδείας, υγείας και ψυχαγωγίας στην επαρχία. Η ίδρυση σχολείων, πνευματικών κέντρων, κέντρων υγείας και νοσοκομείων, κέντρα δημιουργικής απασχόλησης νέων αποτελεί μείζονος σημασίας κριτήριο για τη μετάβαση από την πρωτεύουσα στην επαρχία. Γιατί ναι μεν η επαρχία προσφέρει ποιότητα ζωής, ωστόσο αρκετοί διστάζουν αφού υπάρχει ελλιπές σύστημα υγείας, εκπαίδευσης κλπ. Ακόμη, η δημιουργία ΚΑΠΗ είναι μια πολύ καλή ιδέα ώστε οι γηραιότεροι να έχουν ενασχόληση μετά τη συνταξιοδότηση τους. Έτσι η επαρχία θα έχει χαρακτήρα κοινωνικής πρόνοιας.

Η επαρχία θα πρέπει να αναβαθμιστεί. Πιο συγκεκριμένα, θα πρέπει να αναβαθμιστεί ποιοτικά με την κατασκευή αθλητικών εγκαταστάσεων, αίθουσες συναυλιών, θέατρα, κινηματογράφους, βιβλιοθήκες, κέντρα υπολογιστών, φροντιστήρια ξένων γλωσσών, εξωσχολικές δραστηριότητες (π.χ. χορός, θέατρο, ρομποτική κ.α.). Οι νέοι οι οποίοι θέλουν και μπορούν να προσφέρουν στα παιδιά τους αλλά και στους ίδιους παραπάνω εμπειρίες θα έχουν τη δυνατότητα αυτή.

Η ίδρυση πανεπιστημιακών σχολών και κλινικών θα παίζει καταλυτικό ρόλο στην απόφαση το να μεταβεί κάποιος με την οικογένεια του στην επαρχία. Η ίδρυση σχολών και πανεπιστημιακών τμημάτων στην επαρχία είναι μείζονος σημασίας αφού δημιουργούνται πολλά οφέλη ήτοι οικονομικά, κοινωνικά κλπ. Η μετάβαση νέων φοιτητών στην επαρχία την ξαναζωντανεύει, και πολλοί θα είναι αυτοί οι οποίοι δε θα φύγουν.

Προτείνεται επίσης αυστηρότερη αστυνόμευση στις επαρχιακές περιοχές. Το αίσθημα ασφάλειας είναι ένας πολύ σημαντικός παράγοντας στο μεταβεί κανείς στην επαρχία.

Ακόμη και στις πιο απομακρυσμένες περιοχές θα πρέπει να υπάρχει αστυνόμευση αστικού επιπέδου.

Η παροχή ρεύματος, τηλεφώνου και διαδικτύου (ίντερνετ) θα πρέπει να είναι αναπόσπαστο κομμάτι της καθημερινότητας ακόμη και στο πιο απομακρυσμένο χωριό. Θα πρέπει επίσης να υπάρχουν δίκτυα ύδρευσης, άρδευσης κι αποχέτευσης σε όλες τις περιοχές. Πάλι, αυτό σχετίζεται με το αίσθημα της ασφάλειας. Για παράδειγμα, η τηλεϊατρική δεν δύναται να εφαρμοστεί εάν δεν υπάρχουν ρεύμα, τηλέφωνο και ίντερνετ. Δεν δύναται να υπάρξει η έννοια της τηλεϊατρικής χωρίς αυτά τα τρία.

Τα ΜΜΕ θα πρέπει να προβάλλουν την επαρχία ως γενικό σύνολο και όχι μόνο τις παραλίες της (εφόσον είναι παραλιακές) ή τις όμορφες βουνοκορφές (για τα ορεινά). Θα πρέπει να τονίζουν τα θετικά της επαρχίας στην καθημερινότητα της και όχι μόνο κατά τις περιόδους της αίγλης τους (π.χ. χειμερινός προορισμός – σκι, καλοκαιρινός προορισμός – παραλία).

Θα πρέπει η επαρχία να οπλιστεί με ένα πλήρες συγκοινωνιακό δίκτυο ώστε να εξυπηρετεί το μόνιμο πληθυσμό της και όχι μόνο. Στις νησιωτικές περιοχές το συγκοινωνιακό δίκτυο θα χαρακτηρίζονταν έως και απαράδεκτο αφού δεν υπάρχει συγκεκριμένο ωράριο και κανείς δεν χρησιμοποιεί τις συγκοινωνίες που υπάρχουν, έστω και ελλιπές. Στην περίπτωση του Σιγρίου, ο νέος οδικός άξονας ετοιμάζεται να παραδοθεί, ένα έργο το οποίο θα συνδράμει τα μέγιστα την περιοχή.

Προτείνεται επίσης η κατασκευή υδατοδρομίου στο νέο λιμάνι του Σιγρίου. Το υδατοδρόμιο θα αποτελούσε τη διασύνδεση των νησιών εντός της Περιφέρειας όσο και για την επικοινωνία με τον ηπειρωτικό κορμό της χώρας εξυπηρετώντας τους μόνιμους κατοίκους αλλά και προσελκύοντας περισσότερους τουρίστες. Το νέο λιμάνι του Σιγρίου θα διαθέτει πλέον τις υποδομές ώστε να συγκροτηθεί ένα υδατοδρόμιο.

Με στόχο την ανάπτυξη και βελτίωση του συγκοινωνιακού δικτύου, μπορούν να δημιουργηθούν αγροτοπόλεις με σύγχρονες γεωργικές, δασικές και κτηνοτροφικές μονάδες. Η βελτίωση και η αναβάθμιση του οδικού δικτύου και στο εσωτερικό του οικισμού του Σιγρίου (ήτοι βελτίωση της οδικής υποδομής, ανακατασκευή οδικών τμημάτων, σήμανση, ασφάλεια, συντήρηση κ.α.) είναι μείζονος σημασίας για το Σίγρι.

Προτείνεται επίσης η πολιτιστική αναβάθμιση της επαρχίας με τη μεταφορά των φεστιβάλ από την Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη στις επαρχίες. Σε αυτό μπορεί να βοηθήσει και η δημιουργία πολιτιστικών συλλόγων και μουσείων ώστε να φέρουν πιο κοντά τους νέους στην παράδοση και τον πολιτισμό. Ας μην ξεχνούμε ότι η Ελλάδα διαθέτει πολύ πλούσια πολιτιστική κληρονομιά την οποία οφείλουμε να διατηρήσουμε για τις επόμενες γενιές.

Προτείνεται επίσης η ίδρυση οργανισμών και συλλόγων προστασίας του περιβάλλοντος, στελεχωμένων κυρίως από μαθητές και φοιτητές που θα γίνουν οι συνειδητοποιημένοι πολίτες του αύριο. Με κατάλληλες και στοχευμένες δράσεις αλλά και με ενημέρωση είναι εφικτή μία στροφή όλων προς τον απόλυτο σεβασμό και την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος.

Μένει να δούμε πώς η Τοπική Αυτοδιοίκηση μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματός της αλλά και η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου με το αντίστοιχο Πρόγραμμα της θα μπορέσουν να κάνουν πράξη όλα ή μερικά έστω εξ' αυτών που αναλύουν, σχεδιάζουν, οραματίζονται και να δημιουργήσουν ικανές και αναγκαίες συνθήκες ώστε όχι μόνο να κρατήσουν τους κατοίκους των περιοχών τους, αλλά να προσελκύσουν και νέους μέσω κατάλληλων προγραμμάτων αποκέντρωσης. Είναι εκείνοι οι φορείς οι οποίοι οφείλουν να γνωρίζουν καλύτερα τις δυνατότητες, τις προοπτικές, τις αδυναμίες, τις δυσκολίες ενός τόπου και να οργανώνουν-προγραμματίζουν έργα και δράσεις που να εξυπηρετούν ένα καλύτερο τώρα κι ένα ακόμη καλύτερο αύριο για όλους!.

Βιβλιογραφία

Ξενόγλωσση

agrocapital, 2021. *Πράσινη ανάπτυξη: 40.000 ελιές μεταμόρφωσαν γη στο Σίγρι Λέσβου*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: <https://www.agrocapital.gr/investments/60110/prasini-anaptyxi-40000-elies-metamorfwsan-gi-sto-sigri-lesboy>

[Πρόσβαση 04 01 2022].

Bairoch, P., 1988. *Cities and Economic Development From the Dawn of History to the Present*. Chicago: Univeristy of Chicago Press.

Barnet, R., 2021. *ΗΑθήναμπορείναγίνει... Βαρκελώνη*, Αθήνα: Kathimerini.

Blöchliger, H., Égert, B. & Bonesmo Fredriksen , K., 2013. Fiscal Federalism and its Impact on Economic Activity, Public Investment and the Performance of Educational Systems. *OECD Economics Department Working Papers*, Τόμος 1051.

Bloom, D. & Khanna, T., 2007. The Urban Revolution. *Finance and Development*, 44(3).

Davis, D., 2007. *Ignoring the apocalypse: why planning to prevent environmental catastrophe goes astray*. 1st επιμ. Connecticut: Praeger Publishers.

Davis, M., 2012. *PLANET OF SLUMS* *Οεκφυλισμόςτωνπόλεωνκαιτοάτυποπρολεταριάτο” του Mike Davis*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: <https://voidnetwork.gr/2012/07/29/planet-of-slums-%CE%BF-%CE%B5%CE%BA%CF%86%CF%85%CE%BB%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82-%CF%84%CF%89%CE%BD-%CF%80%CF%8C%CE%BB%CE%B5%CF%89%CE%BD-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CF%84%CE%BF-%CE%AC%CF%84%CF%85%CF%80/>

[Πρόσβαση 15 11 2021].

e-pepba.gr/consultations/epiheirisiako-programma-boreio-aigaio-2021-2027. Το Πρόγραμμα της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου 2021-2027

[Πρόσβαση 15 03 2022].

emprosnet.gr, 2021. *Νέα αρχή 47 χιλιομέτρων...* [Ηλεκτρονικό]
Available at: <https://www.emprosnet.gr/oikonomia/orgasmos-ergasion-sto-dromo-kallonis-sigriou-vid-202102121905>

[Πρόσβαση 06 01 2022].

europa.eu, 2019. *Division of Powers.* [Ηλεκτρονικό]
Available at: <https://portal.cor.europa.eu/divisionpowers/Pages/default.aspx>

[Πρόσβαση 31 12 2021].

Fan, S., Lin, C. & Treisman, D., 2009. Political decentralization and corruption: Evidence from around the world. *Journal of Public Economics*, 93(1-2), pp. 14-34.

Heller, L., 2012. *Αστικός τρόπος ζωής και στρες.* [Ηλεκτρονικό]
Available at:

<https://www.dw.com/el/%CE%B1%CF%83%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%8C%CF%82-%CF%84%CF%81%CF%8C%CF%80%CE%BF%CF%82-%CE%B6%CF%89%CE%AE%CF%82-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CF%83%CF%84%CF%81%CE%B5%CF%82/a-16327472>

[Πρόσβαση 15 12 2021].

Henrÿ, H., 2016. *Κατευθυντήριες γραμμές για την Συνεταιριστική Νομοθεσία*, Geneva: International Labour Office.

insete.gr, 2020. *Επενδύσεις σε Δημόσιες Υποδομές για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του τουριστικού τομέα.* [Ηλεκτρονικό]

Available at: https://insete.gr/wp-content/uploads/2020/12/20-12_Ependiseis_Ypodomes.pdf

[Πρόσβαση 06 01 2022].

KPMG, 2021. *Οι εργαζόμενοι επιλέγουν τηλεργασία και αποκέντρωση στην μετά-covid εποχή.* [Ηλεκτρονικό]

Available at: <https://ictplus.gr/simantikos-arithmos-ergazomenon-tha-protimouse-tin-ergasia-apokleistika-ex-apostaseos-enanti-aytis-me-fysiki-parousia-mono-kai-tha-epelege-na-zei-ektos-megalon-astikon-kentron/>

[Πρόσβαση 27 12 2021].

lesvospost.com, 2020. *Ο νέος οδικός άξονας Καλλονής - Σιγρίου διηγείται το γεωλογικό παρελθόν του Αιγαίου σε ένα ταξίδι 20 εκατομμύριων ετών.* [Ηλεκτρονικό]

Available at: https://www.lesvospost.com/2020/10/20_24.html
[Πρόσβαση 06 01 2022].

mwlesvos.gr, 2022. Το Επιχειρησιακό Στρατηγικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης 2022-2023 του Δήμου Δυτικής Λέσβου. [Πρόσβαση 06 03 2022].

Null, S., 2011. *Ten Billion: UN Updates Population Projections, Assumptions on Peak Growth Shattered.* [Ηλεκτρονικό]

Available at: <https://www.newsecuritybeat.org/2011/05/ten-billion-un-updates-population-projections/>

[Πρόσβαση 01 12 2021].

OECD, 2019. *Making Decentralisation Work: A HANDBOOK FOR POLICY-MAKERS.* [Ηλεκτρονικό]

Available at: https://www.oecd.org/cfe/Policy%20highlights_decentralisation-Final.pdf

[Πρόσβαση 02 12 2021].

paratiritis.gr, 2013. *Πόληξεξοχή* ;. [Ηλεκτρονικό]

Available at: <http://www.paratiritis.gr/content/%CF%80%CF%8C%CE%BB%CE%B7-%CE%AE-%CE%B5%CE%BE%CE%BF%CF%87%CE%AE>

[Πρόσβαση 29 12 2021].

petrifiedforest.gr, 2021. *Μουσείο.* [Ηλεκτρονικό]

Available at: <http://www.petrifiedforest.gr/%CE%BC%CE%BF%CF%85%CF%83%CE%B5%CE%AF%CE%BF/>

[Πρόσβαση 06 01 2022].

petrifiedforest.gr, 2021. *Πάρκο Απολιθωμένων Δάσους Θέση Μπαλή Αλώνια.* [Ηλεκτρονικό]

Available at: <http://www.petrifiedforest.gr/>

[Πρόσβαση 03 01 2022].

protothema, 2021. *Ιταλία: Πόλη πουλάει σπίτια με... 1 ευρώ και δίνει 25.000 ευρώ για την ανακαίνισή τους.* [Ηλεκτρονικό]

Available at: <https://www.protothema.gr/world/article/1092307/italia-poli-poulaei->

spitia-me-1-euro-kai-dinei-25000-euro-gia-tin-anakainisi-tous/

[Πρόσβαση 27 12 2021].

Thpanorama, 2018. *Αστικά χαρακτηριστικά της κοινότητας, πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα.* [Ηλεκτρονικό]

Available at: <https://el.thpanorama.com/articles/cultura-general/comunidad-urbana-caractersticas-ventajas-y-desventajas.html>

[Πρόσβαση 15 12 2021].

tieinai, 2021. *Τι είναι ΕΣΠΑ.* [Ηλεκτρονικό]

Available at: <https://ti-einai.gr/espa/>

[Πρόσβαση 15 12 2021].

United Nations, 2007. *World Population Prospects: The 2006 Revision*, s.l.: United Nations, Department of Economic and Social Affairs.

United Nations, 2018. *World Urbanization Prospects: The 2018 Revision*, s.l.: United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Population Division .

United Nations, 2019. *How certian are the UN global population projections*, s.l.: United Nations, Department of economic and Social Affairs.

United Nations, 2019. *World population prospects 2019.* [Ηλεκτρονικό]

Available at: <https://population.un.org/wpp/>

[Πρόσβαση 12 01 2021].

worldometer, 2021. *COVID-19 Coronavirus Pandemic.* [Ηλεκτρονικό]

Available at: <https://www.worldometers.info/coronavirus/>

[Πρόσβαση 05 12 2021].

worldometers, 2021. *Παγκόσμιος πληθυσμός.* [Ηλεκτρονικό]

Available at: <https://www.worldometers.info/gr/>

[Πρόσβαση 10 11 2021].

www.espa.io/, 2014. *ΕΣΠΑ – Τι είναι.* [Ηλεκτρονικό]

Available at: <https://www.espa.io/espa-ti-einai/>

[Πρόσβαση 15 12 2021].

Ελληνική

Ανέστη, Κ., 2021. *Ο Στέφανος Μάνος στο iefimerida: Βαθμολογεί αυστηρά τα δύο χρόνια Μητσοτάκη, τους υπουργούς και το Μέγαρο Μαξίμου.* [Ηλεκτρονικό]
Available at: <https://www.stefanosmanos.gr/o-stefanos-manos-sto-iefimerida-vathmologei-aystira-ta-dyo-chronia-mitsotaki-toys-ypourgoys-kai-to-megaro-maximoy/>

[Πρόσβαση 15 12 2021].

Ασημακόπουλος, Κ., 2021. *Η Ελλάδα εκπέμπει SOS: Το 2020 χάθηκε μία πόλη όπως η Λαμία - Μείον 6 Έλληνες ανά ώρα.* [Ηλεκτρονικό]
Available at: <https://www.ethnos.gr/greece/article/142503/helladaekpempaisosto2020xathhkemiarioIhoposhlamiamieion6ellhnesanaora>

[Πρόσβαση 07 01 2022].

Βλάχος, Κ., 2019. *Η συμβολή των γεωγραφικών συστημάτων πληροφοριών στην καταγραφή των μεταβολών χρήσεων γης: Η περίπτωση της υπό πολεοδομία περιοχής εκτός σχεδίου πόλεως Μυτιλήνης.* Πάτρα: ΕΑΠ.

Βουδρίσλης, Ν., 2021. *Μάθημα 4ο Πόλεις/Αστικοποίηση.* Βόλος: Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης .

Βουλή των Εφήβων, 2021. *ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ, ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΤΑΞΗΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ.* [Ηλεκτρονικό]

Available at: http://www.efivoi.gr/site_stuff/files/2000/praktika_sinthesi_dddtd.pdf
[Πρόσβαση 31 12 2021].

Γκιτσάκης, Ι., 2020. *Ελλάδα δεν είναι μόνο η Αθήνα (coronavirus edition).* [Ηλεκτρονικό]

Available at: <https://www.capital.gr/me-apopsi/3456978/ellada-den-einai-mono-i-athina-coronavirus-edition>

[Πρόσβαση 12 28 2021].

Δημητρακοπούλου, Ε., 2021. *Με αγάπη για το Σίγρι και την καλλιέργεια της ελιάς.* [Ηλεκτρονικό]

Available at: <https://www.ertnews.gr/roi-idiseon/me-agapi-gia-to-sigri-kai-tin->

[kalliergeia-tis-elias/](#)

[Πρόσβαση 06 01 2022].

Δημοπούλου Έφη, 2021. Σημειώσεις μαθήματος «Συστήματα Διαχείρισης Γης και Ακίνητης Περιουσίας», ΔΠΜΣ «Περιβάλλον και Ανάπτυξη».

[Πρόσβαση 06 02 2022].

ΕΜΠ, 2022. *10ο Διεπιστημονικό Συνέδριο του ΕΜΠ και του ΜΕΚΔΕ*. Μέτσοβο: ΕΜΠ και ΜΕΚΔΕ.

Εξέλιξη, 2019. *Η νέα ΚΑΠ 2014-2020 ως μοχλός ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας (Α' μέρος)*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: <http://www.excelixi.org/knowledge-base/agro/1-nea-kap-2014-2020>

[Πρόσβαση 07 01 2022].

ΕΠΙΠΒΑ, 2015-2019. *Επιχειρησιακό πρόγραμμα περιφέρειας Βορείου Αιγαίου 2015-2019. Α' Φάση: Στρατηγικός σχεδιασμός*. , s.l.: Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου. Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγράμματος.

ΕΤΑΛ ΑΕ, 2012. *ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ*, Λέσβος: ΕΤΑΛ.

Κοντονής, Γ., 2021. *Επιχορήγηση ως 80% για νέες επενδύσεις και ετήσιο πριμ νέων αγροτών*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: <https://www.agronews.gr/programmata/193639/s1-epihorigisi-os-80-gia-nees-ependuseis-egguseis-gia-agora-gis-kai-etisio-efapax-prim-neon-agroton/>

[Πρόσβαση 27 12 2021].

Κοντονής, Γ., 2021. *Επιχορήγηση ως 80% για νέες επενδύσεις και ετήσιο πριμ νέων αγροτών*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: <https://www.agronews.gr/programmata/193639/s1-epihorigisi-os-80-gia-nees-ependuseis-egguseis-gia-agora-gis-kai-etisio-efapax-prim-neon-agroton/>

[Πρόσβαση 13 12 2021].

Κουνάδη, Η., 2012. *Αποκέντρωση τώρα: Ιδέες και λύσεις για να... την κάνετε*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: <https://www.in2life.gr/everyday/modernlife/article/251693/apokentroshtora-idees-kai-lyseis-gia-na-thn-kanete.html>

[Πρόσβαση 17 12 2021].

Λιλιοπούλου, Μ., 2021. *Κλιματική Αλλαγή: Ποιες οι ευάλωτες πόλεις στην Ελλάδα - Πού κινδυνεύουν οι καλλιέργειες.* [Ηλεκτρονικό] Available at: <https://www.ethnos.gr/greece/article/178784/klimatikhallaghpoiesoieyalotespoleissthnelladapoykindyneyoynoikalliergeies> [Πρόσβαση 07 01 2022].

Λούπου, Α., 2012. *Κάστρο Σιγριού.* [Ηλεκτρονικό] Available at: http://odysseus.culture.gr/h/2/gh251.jsp?obj_id=7781 [Πρόσβαση 06 01 2022].

Μπακογιάννης Ευθ., 2021. Σημειώσεις μαθήματος «Χωρικές, Οικονομικές, Κοινωνικές και Περιβαλλοντικές Διαστάσεις της Ανάπτυξης και του Σχεδιασμού», ΔΠΜΣ «Περιβάλλον και Ανάπτυξη».

Μπέσκος, Σ., 2015. *Επιδότησεις για επιστροφή στην ύπαιθρο έως και 40.000 ευρώ σε 16.000 νέους.* [Ηλεκτρονικό] Available at: <https://www.dikaiologitika.gr/eidhseis/agrotika/81392/epidotiseis-gia-epistrofi-stin-ypaithro-eos-kai-40-000-evro-se-16-000-neous> [Πρόσβαση 27 12 2021].

ΟΟΣΑ, 2021. *Ρόλος του ΟΟΣΑ.* [Ηλεκτρονικό] Available at: https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/farming/international-cooperation/international-organisations/oecd_el [Πρόσβαση 05 12 2021].

Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου, <https://www.e-pepba.gr/consultations/epiheirisiako-programma-boreio-aigaio-2021-2027>

Πολύζος, Σ., 2011. Η αστικοποίηση. Στο: *Περιφερειακή Ανάπτυξη*. Αθήνα: ΚΡΙΤΙΚΗ, pp. 60-73.

Ράλλης, Γ., 2019α. *Τι σημαίνει και πως υλοποιείται η Αποκέντρωση.* [Ηλεκτρονικό] Available at: <https://kede.gr/ti-simainei-kai-pos-ylopoicetai-i-apokentrosi/> [Πρόσβαση 01 12 2021].

Ράλλης, Γ., 2019β. *Τα Πλεονεκτήματα και Μειονεκτήματα της Αποκέντρωσης.* [Ηλεκτρονικό]

Available at: <https://kede.gr/ta-pleonektimata-kai-meionektimata-tis-apokentrosis/>
[Πρόσβαση 05 12 2021].

Ράλλης, Γ., 2019γ. *Οι σύγχρονες τάσεις της αποκέντρωσης*. [Ηλεκτρονικό]
Available at: <https://kede.gr/oi-sygchrones-taseis-tis-apokentrosis-2/>
[Πρόσβαση 15 12 2021].

Ρόκος, Δ., 1998. *Η Διεπιστημονικότητα στην Ολοκληρωμένη Προσέγγιση και Ανάλυση της Ενότητας της Φυσικής και της Κοινωνικοοικονομικής Πραγματικότητας*. 1η επιμ. Αθήνα: Γ. Δαρδανός.

Ρόκος, Δ., 2003. *Η Ολοκληρωμένη Ανάπτυξη στην Ελλάδα στα Χρόνια της Πολυδιάστατης Κρίσης. Αιτίες, Ευθύνες, Προτάσεις, Μέτρα, Δράσεις και Προοπτικές*. 1η επιμ. Αθήνα : ΕΜΠ.

Ρόκος, Δ., 2014. Πέντε θεμελιώδη ερωτήματα για την Ανάπτυξη. *Άρδην*, 1(1), pp. 1-5.

ΣΕΠΔΛ, 2016. *Στρατηγικό και επιχειρησιακό πρόγραμμα Δήμου Λέσβου 2015-2016. Α' Φάση: Στρατηγικός Σχεδιασμός*, s.l.: ΣΕΠΔΛ.

Τζερμιάς, Χ., 2021. *Ανάγκη νομοθέτησης της τηλεϊατρικής στην Ελλάδα*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: <https://virus.com.gr/anagki-nomothetisis-tis-tileiatrikis-stin-ellada/>
[Πρόσβαση 31 12 2021].

Τσέτσα, Ε., 2021. *ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ, ΑΣΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ*. Πειραιάς: Πανεπιστήμιο Πειραιώς .

Τσουλέα, Ρ., 2012. *Unicef: Οι πόλεις δεν καλύπτουν τις ανάγκες των παιδιών*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: <https://www.tanea.gr/2012/02/28/health/unicef-oi-poleis-den-kalyptoyn-tis-anagkes-twn-paidiwn/>
[Πρόσβαση 12 12 2021].

ΥΠΑ, 2021. <http://www.petrifiedforest.gr>. [Ηλεκτρονικό]
Available at: http://www.petrifiedforest.gr/wp-content/uploads/2021/06/2021-841_%CE%A0%CE%95%CE%A1%CE%99%CE%92%CE%91%CE%9B%CE%9B%CE%9F%CE%9D-

[%CE%95%CE%A3%CE%A0%CE%91_%CE%A0%CF%81%CE%BF%CE%BA%CE%AE%CF%81%CF%85%CE%BE%CE%B7-B.pdf](#)

[Πρόσβαση 03 01 2022].

Υπουργείο Εσωτερικών , 2021. *ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ' ΧΡΟΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΛΕΡΓΑΣΙΑΣ*
Άρθρο 8 Χρονικά όρια τηλεργασίας. [Ηλεκτρονικό]
Available at: <http://www.opengov.gr/types/?p=7843>

[Πρόσβαση 27 12 2021].

ΥΥΜ, 2012. *Κατασκευή - Αναβάθμιση του Οδικού Άξονα Καλλονής - Σιγρίου Λέσβου.*
[Ηλεκτρονικό]

Available at:
https://www.ggde.gr/index.php?option=com_k2&view=item&id=4137:%CE%BA%CE%B1%CF%84%CE%B1%CF%83%CE%BA%CE%B5%CF%85%CE%B7-%CE%B1%CE%BD%CE%B1%CE%B2%CE%B1%CE%B8%CE%BC%CE%B9%CF%83%CE%B7-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CE%BF%CE%B4%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CF%85-%CE%B1%CE%BE%CE%BF%CE

[Πρόσβαση 06 01 2022].

Χατζηευθυμίου, Σ., 2012. *Τηλεματική και Τηλεϊατρική: Εφαρμογές με Ασύρματα και Ενσύρματα Δίκτυα Τηλεπικοινωνιών.* Θεσσαλονίκη: ΑΠΘ.

Χιώτης, Α., 2000. *Σίγρι, Μύθος, ιστορία και όνειρο.* 1 επιμ. Σίγρι: s.n.

Χλέπας, Ν., 2000. *ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗ: ΠΡΟΣ ΑΝΑΔΙΑΤΑΞΗ ΤΗΣ «ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΗΣ ΣΥΝΑΛΛΗΛΙΑΣ».* [Ηλεκτρονικό]

Available at:
<https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/hpsa/article/viewFile/15172/13646>

[Πρόσβαση 02 12 2021].

Παράρτημα Α

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ												
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ 2014-2020, ΜΕΤΡΟ 19, ΥΠΟΜΕΤΡΟ 19.2, ΙΔΙΩΤΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ												
ΤΟΠΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ CLLD/LEADER ΛΕΣΒΟΥ της ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΛΕΣΒΟΥ - ΕΤΑΛ Α.Ε.												
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Α/Α ΥΠΟΒΟΛΗΣ	ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	ΚΩΔΙΚΟΣ ΑΙΤΗΣΗΣ ΠΡΟΣ	ΥΠΟΔΡΑΣΗ	ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΡΑΞΗΣ	ΑΙΤΟΥΜΕΝΟ ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ	ΕΠΕΚΡΙΜΕΝΟ ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ	ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ	ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ / ΜΗ ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	ΛΟΓΟΙ ΑΠΟΡΡΙΨΗΣ ΜΗ ΠΑΡΑΔΕΚΤΩΝ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ	
ΥΠΟΔΡΑΣΗ: 19.2.1.2: ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΓΝΩΣΕΩΝ & ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΣΕ ΜΜΕ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ.									ΔΙΑΘΕΣΙΜΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ		39.047,32	ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΡΑΞΗΣ
1	1	LD231-0049432	19.2.1.2	ΦΙΟΡΕΑΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΜΗΘΥΜΝΑΣ	ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	20.000,00	19.058,52	19.058,52	73,00	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ		ΥΠΑΓΟΓΙΜΗ
2	2	LD231-0049090	19.2.1.2	ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΑΚΗ ΛΕΣΒΙΑΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΑΜΚΕ, ΕΛΕΑ ΑΜΚΕ	ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΔΑΔΡΑΣΗΣ-ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΓΝΩΣΗΣ, ΓΙΑ ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΜΜΕ ΤΗΣ ΛΕΣΒΟΥ	19.988,80	19.988,80	19.988,80	48,00	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ		ΥΠΑΓΟΓΙΜΗ
Σύνολο - 19.2.1.2						39.988,80	39.047,32	39.047,32				
ΥΠΟΔΡΑΣΗ: 19.2.2.2: ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ, ΕΜΠΟΡΙΑ ΚΑΙ/Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΜΕ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ ΜΗ ΓΕΩΡΓΙΚΟ ΠΡΟΪΟΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΣΥΗΡΕΤΗΝ ΕΙΔΙΚΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ.									ΔΙΑΘΕΣΙΜΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ		260.833,40	ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΡΑΞΗΣ
5	1	LD231-0051745	19.2.2.2	ΚΑΤΖΑΚΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	ΙΔΡΥΣΗ ΑΤΟΜΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ - ΖΥΘΟΠΟΙΕΙΟ	228.408,83	218.294,33	163.720,75	59,18	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ		ΥΠΑΓΟΓΙΜΗ
3	2	LD231-0053214	19.2.2.2	ΑΝΩΝΥΜΗ ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΗ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΟΤΟΠΟΙΑΣ ΤΑΜΑΡΑ ΔΕ	ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΠΟΤΟΠΟΙΑΣ ΟΥΖΟΥ ΣΤΟΝ ΠΑΠΠΑΔΟ ΓΕΡΑΣ ΛΕΣΒΟΥ	85.535,54	70.295,54	52.721,00	56,77	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ		ΥΠΑΓΟΓΙΜΗ
4	3	LD231-0053196	19.2.2.2	ΠΟΤΟΠΟΙΑ ΠΛΩΜΑΡΙΟΥ ΑΝΗΜΗΤΡΙΩΝ Α ΠΑΝΑΓΩΤΗ ΕΠΕ	ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΠΟΤΟΠΟΙΑΣ ΣΤΟ ΠΛΩΜΑΡΙ ΛΕΣΒΟΥ	59.188,00	59.188,00	44.391,00	56,26	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ		ΥΠΑΓΟΓΙΜΗ
Σύνολο - 19.2.2.2						373.192,37	347.777,87	260.833,40				
ΥΠΟΔΡΑΣΗ: 19.2.2.3: ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΜΕ ΣΚΟΠΟ ΤΗΝ ΕΥΣΥΗΡΕΤΗΝ ΕΙΔΙΚΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ.									ΔΙΑΘΕΣΙΜΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ		1.279.386,64	ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΡΑΞΗΣ
9	1	LD231-0051802	19.2.2.3	ΛΕΒΕΝΤΗ ΜΑΡΙΑ	ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ	199.838,53	195.508,53	127.080,54	81,47	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ		ΥΠΑΓΟΓΙΜΗ
42	2	LD231-0052762	19.2.2.3	ΝΙΣΙΣΚΙΩΤΗ ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ	ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΟΥ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΟΣ	127.615,13	127.615,13	82.949,83	77,06	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ		ΥΠΑΓΟΓΙΜΗ
50	3	LD231-0051338	19.2.2.3	ΣΤΑΥΡΙΝΟΣ ΝΙΚΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ	ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΠΛΩΜΕΝΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΣΤΟ ΠΥΡΓΙ ΛΕΣΒΟΥ	64.017,50	62.101,50	40.365,98	71,35	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ		ΥΠΑΓΟΓΙΜΗ
31	4	LD231-0052759	19.2.2.3	Βουνοστάς Παρασκευάς	ΙΔΡΥΣΗ ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΟΣ ΩΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΚΑΤΑΛΥΜΑ	299.963,38	295.392,60	192.005,23	69,06	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ		ΥΠΑΓΟΓΙΜΗ
13	5	LD231-0052414	19.2.2.3	ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΚΑΛΩΝΙ VILLAGE I.K.E.	ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΩΝ	152.220,64	149.442,64	97.137,72	68,85	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ		ΥΠΑΓΟΓΙΜΗ
32	6	LD231-0053315	19.2.2.3	ΑΒΑΓΙΑΝΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ	156.852,00	154.006,41	100.104,10	67,35	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ		ΥΠΑΓΟΓΙΜΗ
37	7	LD231-0048892	19.2.2.3	ΔΕΜΕΡΤΖΗΣ ΑΧ. ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ	ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΔΩΜΑΤΙΩΝ	92.502,83	89.539,70	58.200,81	66,26	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ		ΥΠΑΓΟΓΙΜΗ
44	8	LD231-0051496	19.2.2.3	ΣΑΒΒΕΛΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	ΙΔΡΥΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟΥ	199.186,05	198.043,44	128.728,24	66,15	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ		ΥΠΑΓΟΓΙΜΗ
23	9	LD231-0044524	19.2.2.3	ΓΑΛΗΝΟΣ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΗ ΑΕ	ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟΥ	140.234,80	140.234,79	95.032,61	65,06	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ		ΥΠΑΓΟΓΙΜΗ
12	11	LD231-0050987	19.2.2.3	ΑΝΔΡΙΩΤΗΣ ΠΟΡΤΟΣ	ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟΥ	56.550,86	53.880,86	35.022,56	64,85	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ		ΥΠΑΓΟΓΙΜΗ
54	12	LD231-0052308	19.2.2.3	Α. ΠΑΠΟΥΣΣΟΥΓΛΟΥ - Α. ΠΟΛΙΤΗΣ Δ.Ε	ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΚΑΦΕΤΕΡΙΑΣ	65.427,12	65.427,12	42.527,03	64,44	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ		ΥΠΑΓΟΓΙΜΗ
30	13	LD231-0052738	19.2.2.3	ΔΑΓΚΗΣ ΑΓΓΕΛΟΣ	ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΚΑΦΕΤΕΡΙΑΣ	199.960,58	193.260,58	125.623,28	64,01	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ		ΥΠΑΓΟΓΙΜΗ
27	14	LD231-0050702	19.2.2.3	ΘΙΝΟΦΩΡΟΣ ΛΕΣΒΟΥ - Κ. ΛΟΥΠΟΥ ΚΑΙ ΤΙΑ Δ.Ε	Εκσυγχρονισμός Εστιατορίου	143.347,94	127.577,45	82.925,34	62,18	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ		ΥΠΑΓΟΓΙΜΗ
51	15	LD231-0044527	19.2.2.3	ΚΑΛΟΓΕΡΕΛΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΥ ΚΑΦΕ ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟΥ	111.712,04	110.250,33	71.662,71	62,17	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ		ΥΠΑΓΟΓΙΜΗ
22	16	LD231-0043162	19.2.2.3	ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΕΣ & ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΗΜΟΤΡΟΦΙΩ ΔΕ	ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ - ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ	75.922,15	73.772,15	47.951,90	61,35	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ		ΥΠΑΓΟΓΙΜΗ
39	17	LD231-0050716	19.2.2.3	ΣΙΝΑΝΑΗΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ	ΠΟΙΟΤΙΚΟΣ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΜΟΝΑΔΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ	38.003,76	38.003,76	24.702,44	61,35	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ		ΥΠΑΓΟΓΙΜΗ
21	18	LD231-0052931	19.2.2.3	ΚΑΤΖΘΕΟΛΟΓΟΥ ΜΑΡΙΑ	ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ	165.787,52	164.787,52	107.111,89	60,94	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ		ΥΠΑΓΟΓΙΜΗ

Α/Α ΥΠΟΒΟΛΗΣ	ΚΑΤΑΤΑΞΗ	ΚΩΔΙΚΟΣ ΑΙΤΗΣΗΣ ΠΤΥΧ	ΥΠΟΒΡΑΣΗ	ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΡΑΞΗΣ	ΑΙΤΟΥΜΕΝΟ ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ	ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟ ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ	ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ	ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ / ΜΗ ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	ΛΟΓΟΙ ΑΠΟΡΡΙΨΗΣ ΜΗ ΠΑΡΑΔΕΚΤΩΝ ΠΡΟΤΑΞΕΩΝ
7	19	LD231-0057846	19.2.2.3	ΣΑΧΤΟΥΡΗ ΔΕΣΠΟΙΝΑ	ΙΔΡΥΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΕΣΤΙΑΣΗΣ ΣΤΗΝ ΑΓΡΑ	214.022,55	207.049,99	134.982,49	60,47	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	
49	20	LD231-0053552	19.2.2.3	ΚΟΝΤΑΡΑ ΚΛΕΟΝΙΚΗ	ΕΚΣΥΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΟΣ ΣΤΗΝ ΑΝΑΣΟ	110.217,87	110.217,87	71.641,62	60,45	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	
28	21	LD231-0050773	19.2.2.3	ΜΑΛΑΜΑΤΙΝΑΣ ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΣ	ΙΔΡΥΣΗ ΑΝΑΨΥΚΤΗΡΙΟΥ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ ΤΗΣ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ	35.161,30	35.161,30	22.854,85	60,13	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	
16	22	LD231-0053162	19.2.2.3	ΔΟΛΦΙΝΑ ΜΙΧΑΕΛΑ	ΕΚΣΥΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΕΠΙΠΛΩΜΕΝΩΝ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΩΝ ΣΤΗΝ ΛΟΥΤΡΟΠΟΛΗ ΘΕΡΜΗΣ ΛΕΣΒΟΥ	199.748,53	199.748,53	129.836,55	60,06	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	
10	23	LD231-0057790	19.2.2.3	ΜΥΡΣΙΝΙΑ ANNA	ΙΔΡΥΣΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΟΣ	299.973,50	286.738,20	186.379,83	58,94	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	
40	24	LD231-0050890	19.2.2.3	ΒΕΝΤΕ ΟΛΓΑ	ΙΔΡΥΣΗ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΥ ΚΑΦΕΝΕΙΟΥ	107.420,89	106.301,39	69.095,90	58,14	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	
56	25	LD231-0057735	19.2.2.3	ΑΦΟΙ ΚΥΠΑΡΙΣΣΗ Ο Ε	ΕΚΣΥΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟΥ	199.844,81	199.844,82	129.899,13	57,75	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	
43	26	LD231-0052847	19.2.2.3	ΜΟΥΤΣΙΟΥΠΑΝΩΝΗΣ ΒΑΣΙΛΗΣ & ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΙΚΕ	ΙΔΡΥΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΕΣΤΙΑΣΗΣ ΣΤΟ ΠΛΩΜΑΡΙ	128.969,76	128.969,76	83.830,34	57,47	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	
48	27	LD231-0053343	19.2.2.3	ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΤΣΙΤΣΑΝΟΣ ΚΑΙ ΣΙΑ ΟΕ	ΕΚΣΥΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΜΟΝΑΔΑΣ ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΩΝ ΔΩΜΑΤΙΩΝ ΚΑΙ ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟΥ ΣΤΗ ΝΥΦΙΔΑ ΛΕΣΒΟΥ	155.577,09	155.577,10	101.125,12	57,05	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	
25	28	LD231-0049531	19.2.2.3	ΚΑΤΣΕΛΗ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ	ΙΔΡΥΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΕΝΟΙΚΙΑΣΗΣ ΠΟΔΗΛΑΤΩΝ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ	49.632,75	46.547,54	30.255,90	57,04	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	
38	29	LD231-0050479	19.2.2.3	ΑΛΕΞΑΝΔΡΗΣ ΦΩΤΙΟΣ	ΕΚΣΥΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΩΝ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΩΝ	113.280,59	112.080,59	72.852,38	56,45	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	
17	30	LD231-0053407	19.2.2.3	ΤΑΜΒΑΚΕΡΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ - ΚΑΤΖΗΚΛΕΙΔΑΡΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΟΕ	ΙΔΡΥΣΗ ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟΥ	123.889,23	123.499,23	80.274,50	55,47	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	
19	31	LD231-0048888	19.2.2.3	ΖΑΦΕΙΡΟΓΛΟΥ ΜΑΡΙΑ ΙΠΠ	ΙΔΡΥΣΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ	43.075,22	32.969,16	21.429,95	54,17	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	
53	32	LD231-0042374	19.2.2.3	ΓΙΑΦΕΝΤΟΥΛΗΣ Μ ΚΡΙΠΤΙΝΗΣ ΟΕ	ΕΚΣΥΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΚΑΦΕΤΕΡΙΑΣ	67.894,93	65.364,93	42.487,20	54,05	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	
18	33	LD231-0045319	19.2.2.3	ΧΟΝΔΡΟΝΙΚΟΛΑ ΙΓΝ. ΜΑΡΙΑ	ΕΚΣΥΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΕΠΙΠΛΩΜΕΝΩΝ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΩΝ	155.760,06	142.392,07	92.554,55	53,75	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	
11	34	LD231-0053381	19.2.2.3	Ε. ΜΟΥΣΙΑΤΗΣ ΚΑΙ ΑΛ.ΛΕΚΑ Ο.Ε.	ΕΚΣΥΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΩΝ ΕΠΙΠΛΩΜΕΝΩΝ ΔΩΜΑΤΙΩΝ Η ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΩΝ ΓΙΑ ΜΙΚΡΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ	169.460,03	169.460,03	110.149,02	53,39	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	
55	35	LD231-0052343	19.2.2.3	ΚΙΟΥΡΕΛΙΩΤΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	ΕΚΣΥΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ	141.463,09	133.137,10	86.539,11	53,07	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	
36	36	LD231-0045321	19.2.2.3	ΣΤΑΥΡΟΥ ΜΑΡΙΟΣ	ΕΚΣΥΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΜΟΝΑΔΑΣ ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΩΝ ΕΠΙΠΛΩΜΕΝΩΝ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΩΝ	47.228,69	47.228,69	30.698,65	52,90	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	
6	37	LD231-0047531	19.2.2.3	ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	ΕΚΣΥΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΚΑΦΕ-ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟΥ	271.661,06	271.661,07	176.579,70	52,68	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	
46	38	LD231-0052750	19.2.2.3	ΕΥΝΟΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ	ΕΚΣΥΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΚΑΦΕ ΜΠΑΡ ΣΤΑ ΒΑΤΕΡΑ	57.172,04	57.172,04	37.161,83	52,59	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	
20	39	LD231-0051941	19.2.2.3	ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΤΕΚΕ ΕΕ	ΕΚΣΥΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟΥ ΚΑΙ ΚΑΦΕ /ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟΥ ΣΤΗΝ ΜΗΝΟΥΜΝΑ ΛΕΣΒΟΥ	108.983,31	108.983,31	70.839,15	52,55	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	
29	40	LD231-0052796	19.2.2.3	Π. ΣΑΜΙΑΚΟΣ & ΣΙΑ Ο.Ε	ΕΚΣΥΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟΥ	80.376,83	62.850,23	40.852,65	50,65	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	
15	41	LD231-0051954	19.2.2.3	ΠΑΠΟΥΣΙΑΝΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	ΕΚΣΥΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΠΟΛΥΧΩΡΟΥ ΕΣΤΙΑΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΜΟΝΗΣ ΣΤΗΝ ΛΟΥΤΡΟΠΟΛΗ ΘΕΡΜΗΣ ΛΕΣΒΟΥ	109.117,74	108.677,10	70.640,12	50,40	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	
47	42	LD231-0053206	19.2.2.3	ΑΛΒΑΝΟΥ ΙΩΑΝΝΑ	ΕΚΣΥΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΚΑΦΕΤΕΡΙΑΣ	71.050,71	68.414,89	44.469,68	49,74	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	
35	43	LD231-0045740	19.2.2.3	HOTEL HARRIS ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΑΕ	HOTEL HARRIS ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	61.235,12	57.855,12	37.605,83	48,90	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	
41	10	LD231-0052761	19.2.2.3	ΚΑΜΠΟΥΡΗ ΕΥΣΤΡΑΤΙΑ	ΕΚΣΥΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΟΥ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΟΣ	186.134,72	184.308,32	119.800,41	48,44	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	
14	44	LD231-0051942	19.2.2.3	ΑΡΒΑΝΙΤΟΥ ΜΑΡΙΑ	ΕΚΣΥΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΜΟΝΑΔΑΣ ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΩΝ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΩΝ ΣΤΗΝ ΛΟΥΤΡΟΠΟΛΗ ΘΕΡΜΗΣ ΛΕΣΒΟΥ	132.117,34	132.117,35	85.876,28	46,41	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	
52		LD231-0052780	19.2.2.3	ΚΟΥΤΣΟΥΡΑΔΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ	ΕΚΣΥΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΥ ΚΑΦΕΝΕΙΟΥ	48.438,89	43.083,66	28.004,38	46,30	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	
26		LD231-0048537	19.2.2.3	ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ Μ. ΒΟΣΤΑΝΗΣ Σ. ΕΕ	ΙΔΡΥΣΗ 2 ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΤΟΙΚΙΩΝ	113.267,86	113.367,86	73.689,11	65,97	ΜΗ ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	α/α Κριτηρίου Ανδοσουλιν: 7

Α/Α ΥΠΟΔΡΑΣΗ	ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	ΚΩΔΙΚΟΣ ΔΙΤΗΣΗΣ ΠΕΥΚ	ΥΠΟΔΡΑΣΗ	ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΡΑΞΗΣ	ΑΙΤΟΥΜΕΝΟ ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ	ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟ ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ	ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ	ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ / ΜΗ ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	ΛΟΓΟΙ ΑΠΟΡΡΙΨΗΣ ΜΗ ΠΑΡΑΔΕΚΤΩΝ ΠΡΟΣΤΑΣΕΩΝ	
24		LD231-0045250	19.2.2.3	ΕΛΕΝΗ ΖΗΤΙΑΝΕΛΛΗ ΚΑΙ ΣΙΑ ΟΕ	ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΙΝΤΕΡΝΕΤ ΚΑΦΕ	124.557,00	124.557,00	80.962,05	57,21	ΜΗ ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	α/α Κριτηρίου Απόρριψης: 13	
45		LD231-0053543	19.2.2.3	ΞΑΝΘΟΥΛΗ ΜΑΡΙΑ	ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΕΠΙΠΛΩΜΕΝΩΝ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΩΝ	67.009,80	66.363,80	43.136,47	50,25	ΜΗ ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	α/α Κριτηρίων Απόρριψης: 4,5,7,18	
33		LD231-0053371	19.2.2.3	ΣΠΙΡΙΔΟΣ ΔΗΜΟΣΙΩΒΕΝΗΣ	ΙΔΡΥΣΗ ΜΟΝΑΔΑΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΠΛΩΜΕΝΩΝ ΚΑΤΟΙΚΙΩΝ ΜΕ ΧΑΜΑΜ ΣΤΗΝ ΜΥΤΙΛΗΝΗ ΛΕΣΒΟΥ	240.465,95	240.465,95	156.302,87	43,97	ΜΗ ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	α/α Κριτηρίου Απόρριψης: 30	
34		LD231-0053599	19.2.2.3	ΤΗΝΙΑΚΟΣ ΑΝΤΩΝΗΣ	ΙΔΡΥΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΘΑΛΑΣΣΙΩΝ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ	50.000,00	50.000,00	32.500,00	30,02	ΜΗ ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	α/α Κριτηρίων Απόρριψης: 5,10,13,14,17,18,19,20,22,24,27,28,29,31,32	
8		LD231-0047261	19.2.2.3	ΜΑΤΣΟΥΡΑΝΗ ΦΩΤΕΙΝΗ	ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΟΣ	182.700,45	167.645,59	108.969,63	26,45	ΜΗ ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	α/α Κριτηρίου Απόρριψης: 8	
Σύνολο - 19.2.2.3						5.790.078,11	5.642.261,96	3.667.470,27				
ΥΠΟΔΡΑΣΗ			19.2.2.4: ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΣΤΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ ΤΗΣ ΒΙΟΤΕΧΝΙΑΣ, ΧΕΙΡΟΤΕΧΝΙΑΣ, ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΕΙΔΩΝ ΜΕΤΑ ΤΗΝ 1η ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΜΕ ΣΚΟΠΟ ΤΗΝ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΕΙΔΙΚΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ.						ΔΙΑΘΕΣΙΜΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ	626.032,95	ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΡΑΞΗΣ	
38	1	LD231-0051754	19.2.2.4	ΜΑΜΑΚΟΣ ΜΑΡΙΟΣ ΚΡΥΣΘΑΛΛΑΝΤΗΣ	ΥΠΟ ΙΔΡΥΣΗ ΑΡΤΟΠΟΙΕΙΟ	298.817,19	294.861,69	191.060,10	73,40	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ		ΥΠΟΔΡΑΣΗ
05	2	LD231-0051677	19.2.2.4	ΡΟΚΟΥ ΕΛΙΣΣΑΒΕΤ	ΙΔΡΥΣΗ ΒΙΟΤΕΧΝΙΑΣ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΩΝ ΖΥΜΑΡΙΚΩΝ	186.206,47	185.706,47	120.709,21	67,30	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ		ΥΠΟΔΡΑΣΗ
09	3	LD231-0050468	19.2.2.4	ΒΑΤΖΑΚΑΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ	ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΑΡΤΟΠΟΙΕΙΟΥ	52.074,21	52.074,21	33.848,24	66,40	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ		ΥΠΟΔΡΑΣΗ
02	4	LD231-0049643	19.2.2.4	ΑΦΘΙ ΜΑΤΣΟΥΡΑΝΗ ΟΕ	ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΕΙΔΩΝ ΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΙΚΗΣ	51.920,00	51.920,00	33.748,00	64,50	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ		ΥΠΟΔΡΑΣΗ
06	5	LD231-0049679	19.2.2.4	ΓΕΩΡΓΙΑΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΑΡΤΟΠΟΙΕΙΟΥ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΠΡΑΤΗΡΙΟΥ ΨΩΜΙΟΥ ΚΑΙ ΤΥΝΑΦΩΝ ΕΙΔΩΝ	99.708,24	99.708,24	64.810,36	64,20	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ		ΥΠΟΔΡΑΣΗ
03	6	LD231-0051357	19.2.2.4	ΓΑΙΤΑΝΗ ΔΗΜΗΤΡΑ	ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΥ ΚΡΕΟΠΟΛΕΙΟΥ	110.622,00	111.322,00	72.359,30	60,10	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ		ΥΠΟΔΡΑΣΗ
01	7	LD231-0049097	19.2.2.4	SEMENICHINA LORETA	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΧΡΥΣΩΝ ΚΑΙ ΑΡΓΥΡΩΝ ΚΟΣΜΗΜΑΤΩΝ	168.435,00	167.535,00	108.897,75	59,68	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ		ΥΠΟΔΡΑΣΗ
08	8	LD231-0050299	19.2.2.4	ΠΟΔΑΡΑΣ ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΣ	ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΠΑΝΤΟΠΩΛΕΙΟΥ ΣΤΗΝ ΠΑΝΑΓΙΟΥΔΑ	103.321,00	102.233,90	66.452,04	58,03	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ		
07	9	LD231-0050673	19.2.2.4	ΑΡΜΕΝΑΚΗ ΕΥΘΑΛΙΑ	ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΠΑΝΤΟΠΩΛΕΙΟΥ	59.347,79	59.347,79	38.576,00	56,80	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ		
04	11	LD231-0051166	19.2.2.4	ΕΛΠΙΝΙΚΗ ΒΑΦΕΙΔΟΥ	ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ & ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΠΑΝΤΟΠΩΛΕΙΟΥ	44.945,00	42.075,00	27.348,75	50,31	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ		
37	10	LD231-0049641	19.2.2.4	ΛΕΟΝΤΙΟΥ ΟΕ	ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΠΑΝΤΟΠΩΛΕΙΟΥ ΣΤΗΝ ΑΝΤΙΣΣΙΑ ΛΕΣΒΟΥ	70.612,44	73.047,90	47.481,14	39,20	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ		
59		LD231-0053176	19.2.2.4	ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΒΟΥΝΑΤΣΟΣ ΚΑΙ ΚΑΡΚΑΛΙΑ ΒΟΥΝΑΤΣΟΥ ΟΕ	ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗΣ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ	199.721,00	181.721,00	118.118,65	44,00	ΜΗ ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	α/α Κριτηρίου Απόρριψης: 18	
00		LD231-0048377	19.2.2.4	ΣΤΕΦΑΝΗΣ ΧΡΗ. ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΣ	ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ	24.035,32	24.035,32	15.622,96	37,00	ΜΗ ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	α/α Κριτηρίων Απόρριψης: 5,6,13	
Σύνολο - 19.2.2.4						1.258.009,34	1.239.832,20	805.890,93				
ΥΠΟΔΡΑΣΗ			19.2.2.5: ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ (ΠΑΙΔΙΚΟΙ ΙΣΤΑΘΜΟΙ, ΧΩΡΟΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ, ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ ΚΑΛ) ΜΕ ΣΚΟΠΟ ΤΗΝ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΕΙΔΙΚΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ.						ΔΙΑΘΕΣΙΜΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ	523.904,64	ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΡΑΞΗΣ	
80	1	LD231-0050743	19.2.2.5	ΚΑΤΑΝΙΑΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ	ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΚΑΛΥΤΕΧΝΙΚΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΣΥΒΑΤΙΣΜΟΥ	67.394,83	67.394,83	43.806,64	63,00	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ		ΥΠΟΔΡΑΣΗ
78	2	LD231-0050678	19.2.2.5	ΠΑΝΝΑΚΟΥ ΠΑΣΙΜΗ	ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ	51.677,52	51.677,52	33.590,39	62,02	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ		ΥΠΟΔΡΑΣΗ
72	3	LD231-0051764	19.2.2.5	ΚΛΕΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ	ΚΛΕΟΣ ΕΠΕ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΓΥΜΝΑΣΤΗΡΙΟΥ	199.906,97	199.906,97	129.939,53	59,10	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ/ΠΑΡΑΠΤΗΝΗ		ΠΑΡΑΙΤΗΣΗ
74	4	LD231-0051843	19.2.2.5	Κουκουλής Κωνσταντίνος	Δημιουργία ατομικής επιχείρησης οπτικοακουστικών παραγωγών	196.472,63	196.472,62	127.707,20	57,60	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ		ΥΠΟΔΡΑΣΗ
70	5	LD231-0046950	19.2.2.5	ΚΟΥΖΙΝΟΓΛΟΥ ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΣ	ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΥΤΗΡΙΟΥ	31.173,90	31.173,90	20.263,04	56,80	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ		ΥΠΟΔΡΑΣΗ
75	6	LD231-0053317	19.2.2.5	ΚΑΡΟΥΛΗΣ ΣΤΕΛΙΟΣ -ΠΑΝΝΙΚΕΛΗ ΜΑΡΙΑ ΟΕ	ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ	37.097,14	35.443,28	23.038,13	56,30	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ		ΥΠΟΔΡΑΣΗ
77	7	LD231-0047251	19.2.2.5	ΠΑΤΕΡΕΛΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	ΙΔΡΥΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ	14.547,94	14.547,94	9.456,16	53,20	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ		ΥΠΟΔΡΑΣΗ

Α/Α ΥΠΟΒΟΛΗΣ	ΚΑΤΑΤΑΞΗ	ΚΩΔΙΚΟΣ ΑΠΗΧΗΣΗΣ ΠΥΓΕ	ΥΠΟΔΡΑΣΗ	ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΡΑΞΗΣ	ΑΙΤΟΥΜΕΝΟ ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ	ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟ ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ	ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ	ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ / ΜΗ ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	ΛΟΓΟΙ ΑΠΟΡΡΙΨΗΣ ΜΗ ΠΑΡΑΔΕΚΤΩΝ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ		
70	8	LD231-0053334	19.2.2.5	ΓΑΛΗΝΟΣ ΙΩΣΗΦ	ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΚΕΝΤΡΟΥ ΦΥΣΙΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ	82.557,28	82.557,28	53.002,23	52,18	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ		ΥΠΑΓΟΓΙΜΗ	
71	9	LD231-0052307	19.2.2.5	ΚΑΡΙΟΦΥΛΛΗ ΟΥΡΑΝΙΑ	ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ	74.954,27	69.054,27	44.885,28	50,30	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ		ΥΠΑΓΟΓΙΜΗ	
79	10	LD231-0052331	19.2.2.5	ΚΑΤΡΑΚΑΖΑ ΔΗΜΗΤΡΑ	ΙΔΡΥΣΗ ΓΥΜΝΑΣΤΗΡΙΟΥ	57.778,53	57.778,53	37.556,04	49,18	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ		ΥΠΑΓΟΓΙΜΗ	
73		LD231-0052771	19.2.2.5	ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΚΟΙΝ.Σ.ΕΠ	Εκσυγχρονισμός του τεχνολογικού εξοπλισμού και επέκταση των υφιστάμενων τεχνολογικών και παραγωγικών δυνατοτήτων	35.146,08	35.146,08	22.844,95	32,80	ΜΗ ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	α/α Κριτηρίου Απόρριψης: 13		
Σύνολο - 19.2.2.5						813.561,01	806.007,14	523.904,64					
ΥΠΟΔΡΑΣΗ			19.2.3.1: ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ, ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΚΑΙ/Η ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΜΕ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ ΓΕΩΡΓΙΚΟ ΠΡΟΪΟΝ ΜΕ ΣΚΟΠΟ ΤΗΝ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΤΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ.							ΔΙΑΘΕΣΙΜΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ		3.768.237,12	ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΡΑΞΗΣ
103	1	LD231-0049721	19.2.3.1	ΕΛΛΙΟΥΡΓΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΠΑΔΑΜΕΣΤΡΩΝ Α	ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΜΟΝΑΔΑΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟΥ	600.000,00	600.000,00	450.000,00	70,30	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ		ΥΠΑΓΟΓΙΜΗ	
83	2	LD231-0049723	19.2.3.1	ΑΙΧΩΝΙΜΟΣ ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΗ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ "ΕΥΡΥΠΛΗΞ ΠΥΛΕΛΛΗ"	ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΤΥΡΟΚΟΜΕΙΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΓΑΛΑΚΤΟΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ (ΠΟΠ)	595.510,00	595.510,00	446.632,50	73,12	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ		ΥΠΑΓΟΓΙΜΗ	
81	3	LD231-0051630	19.2.3.1	ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΕΛΛΙΟΥΡΓΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΔΕΛΤΟΥ	ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΕΛΑΙΟΤΡΙΒΕΙΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ Π.Γ.Ε.αφ. ΒΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ	283.000,00	283.000,00	212.250,00	73,04	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ		ΥΠΑΓΟΓΙΜΗ	
89	4	LD231-0049728	19.2.3.1	ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΚΑΠΗΣ	ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΕΛΑΙΟΤΡΙΒΕΙΟΥ ΜΕ ΠΡΟΣΘΗΚΗ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΕΜΦΥΛΩΣΗΣ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟΥ	423.000,00	401.989,12	301.491,84	72,52	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ		ΥΠΑΓΟΓΙΜΗ	
110	5	LD231-0051208	19.2.3.1	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΣΥΜΛΟΓΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΦΕΛΕΙΑΣ ΑΝΕΜΩΣΤΙΑΣ ΛΕΙΒΩ	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΟΥ ΟΙΝΟΠΟΙΕΙΟΥ ΣΤΗΝ ΑΝΕΜΩΣΤΙΑ ΛΕΙΒΩ	182.454,34	182.454,34	136.840,70	72,40	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ		ΥΠΑΓΟΓΙΜΗ	
93	6	LD231-0053135	19.2.3.1	ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΕΛΛΙΟΥΡΓΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΜΕΛΑΓΡΟΥ	ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΕΛΑΙΟΤΡΙΒΕΙΟΥ	534.482,31	534.482,31	400.801,73	71,57	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ		ΥΠΑΓΟΓΙΜΗ	
92	7	LD231-0053226	19.2.3.1	ΓΑΛΑΚΤΟΚΟΜΙΚΑ ΜΥΣΤΑΚΕΛΗ ΙΚΕ	ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΤΥΡΟΚΟΜΕΙΟΥ ΣΤΟΝ ΜΑΝΤΑΜΑΔΟ ΛΕΙΒΩ	599.902,50	599.902,49	449.926,87	71,50	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ		ΥΠΑΓΟΓΙΜΗ	
95	8	LD231-0052765	19.2.3.1	ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΟΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΜΕΣΣΟΤΟΠΟΥ ΛΕΙΒΩ	ΙΔΡΥΣΗ ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΟΣ - ΤΥΡΟΚΟΜΕΙΟ	599.900,00	598.800,08	449.145,00	71,05	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ		ΥΠΑΓΟΓΙΜΗ	
109	9	LD231-0053451	19.2.3.1	ΜΕΛΙΣΣΟΚΟΜΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΛΕΙΒΩ	ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΤΥΠΟΠΟΙΗΤΗΡΙΟΥ ΜΕΛΙΟΥ ΣΤΑ ΔΑΥΦΑΝΤΑ ΜΥΤΙΑΝΗΣ	103.946,25	103.946,25	77.959,09	69,76	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ		ΥΠΑΓΟΓΙΜΗ	
107	10	LD231-0051340	19.2.3.1	ΜΑΜΑΚΟΥ ΤΑΝΙΑ	ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΜΟΝΑΔΑΣ ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΗΣ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟΥ	77.382,63	76.527,93	57.395,95	69,47	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ		ΥΠΑΓΟΓΙΜΗ	
97	11	LD231-0048567	19.2.3.1	ΑΓΛΙΣΤΕΛΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΜΟΝΑΔΑΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΣΑΛΤΙΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΤΟΜΑΤΑΤ	119.314,85	119.314,85	89.486,14	69,37	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ		ΥΠΑΓΟΓΙΜΗ	
105	12	LD231-0053359	19.2.3.1	ΚΑΛΑΜΠΟΚΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ	ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΤΥΠΟΠΟΙΗΤΗΡΙΟΥ ΒΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟΥ	195.170,00	195.170,00	146.377,50	68,89	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ		ΥΠΑΓΟΓΙΜΗ	
104	13	LD231-0053253	19.2.3.1	ΠΡΟΤΟΥΛΗΣ ΣΙΑ ΟΕ	ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΕΠΙΣΚΕΨΙΜΟΥ ΕΛΑΙΟΤΡΙΒΕΙΟΥ	174.309,92	174.309,92	130.777,44	67,82	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ		ΥΠΑΓΟΓΙΜΗ	
102	14	LD231-0053027	19.2.3.1	ΚΟΥΛΟΥΔΗ Β. - ΣΑΧΑΡΩΔΗΣ Κ. Ι.Κ.Ε.	ΙΔΡΥΣΗ ΜΟΝΑΔΑΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΣΥΣΚΕΥΑΣΙΑΣ ΑΡΩΜΑΤΙΚΩΝ - ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΩΝ ΦΥΤΩΝ ΣΕ ΜΟΡΦΗ ΞΗΡΑΣ ΑΡΩΓΗΣ	506.552,63	558.788,86	419.091,65	67,36	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ		ΥΠΑΓΟΓΙΜΗ	
101	15	LD231-0052766	19.2.3.1	ΤΖΙΜΗΣ - ΜΑΡΙΝΑΤΟΣ ΚΑΙ ΣΙΑ ΕΕ	ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ - ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΦΕ	355.507,44	355.348,45	266.511,34	66,99	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ		ΥΠΑΓΟΓΙΜΗ	
87	16	LD231-0053453	19.2.3.1	ΤΥΡΟΚΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΤΑΝΤΖΗΛΙΩΤΗ ΑΒΕΕ	ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΤΥΡΟΚΟΜΕΙΟΥ ΣΤΗΝ ΛΟΥΤΡΟΠΟΛΗ ΒΕΡΜΗΣ ΛΕΙΒΩ	436.618,00	436.618,00	327.463,50	65,97	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ		ΥΠΑΓΟΓΙΜΗ	
85	17	LD231-0049143	19.2.3.1	ΘΕΟΔΟΣΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	ΙΔΡΥΣΗ ΜΙΚΡΟΥ ΤΥΡΟΚΟΜΕΙΟΥ ΚΑΙ ΜΟΝΑΔΑΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΠΛΑΟΥΡΤΙΟΥ ΣΤΗΝ ΕΡΕΦΟ ΛΕΙΒΩ	173.878,27	172.378,27	129.283,70	65,82	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ		ΥΠΑΓΟΓΙΜΗ	
98	18	LD231-0049173	19.2.3.1	ΑΓΡΟΤΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΑΙΓΑΙΟΥ ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΙΚΕ	ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΜΟΝΑΔΑΣ ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΗΣ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟΥ	137.754,91	136.824,90	102.618,68	64,72	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ		ΥΠΑΓΟΓΙΜΗ	
90	19	LD231-0047208	19.2.3.1	ΑΛΕΞΑΝΔΡΗΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣ ΚΑΙ ΣΙΑ ΟΕ	ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΒΙΟΤΕΧΝΙΑΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΚΡΕΑΤΟΣ	147.535,91	147.535,90	110.651,93	64,00	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ		ΥΠΑΓΟΓΙΜΗ	
94	20	LD231-0052752	19.2.3.1	ΒΑΣΙΛΑ ΧΡΙΣΤΙΝΑ	ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΤΥΡΟΚΟΜΕΙΟΥ	184.516,50	184.516,50	138.387,38	63,13	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ		ΥΠΑΓΟΓΙΜΗ	
88	21	LD231-0053571	19.2.3.1	ΚΑΤΖΗΚΟΜΗΝΩΝΟΥ ΕΙΡΗΝΗ	ΙΔΡΥΣΗ ΜΙΚΡΟΥ ΟΙΝΟΠΟΙΕΙΟΥ ΣΤΗΝ ΒΕΡΜΗ ΛΕΙΒΩ	216.426,50	212.649,89	159.487,42	62,18	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ		ΥΠΑΓΟΓΙΜΗ	

Α/Α ΥΠΟΒΟΛΗΣ	ΚΑΤΑΤΑΞΗ	ΚΩΔΙΚΟΣ ΑΙΤΗΣΗΣ ΠΡΟΣ	ΥΠΟΔΡΑΣΗ	ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΡΑΞΗΣ	ΑΙΤΟΥΜΕΝΟ ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ	ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟ ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ	ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ	ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ / ΜΗ ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	ΛΟΓΟΙ ΑΠΟΡΡΙΨΗΣ ΜΗ ΠΑΡΑΔΕΚΤΩΝ ΠΡΟΣΤΑΤΕΩΝ
108	22	LD231-0051813	19.2.3.1	ΚΑΝΕΛΛΟΣ ΚΑΙ ΣΙΑ ΟΕ	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΥΠΟΠΟΙΗΤΗΡΙΟΥ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟΥ ΣΤΑ ΔΕΛΦΑΝΤΑ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ	301.183,00	301.183,00	225.887,25	61,87	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	
86	23	LD231-0044337	19.2.3.1	ΣΕΛΑΧΑΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	ΙΔΡΥΣΗ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΕΠΙΘΥΜΗΣ ΣΥΣΚΕΥΑΣΙΑΣ ΚΡΕΑΤΟΣ ΑΜΝΟΕΡΦΙΩΝ – ΑΙΓΟΠΡΟΒΑΤΩΝ ΣΕ ΣΥΣΚΕΥΑΣΙΑ ΟΣ ΠΡΟΣΦΗΚΗ ΣΕ ΥΠΑΡΧΟΝ ΣΙΒΑΓΕΙΟ ΧΟΡΠΙΩΝ – ΒΟΔΙΩΝ – ΑΙΓΟΠΡΟΒΑΤΩΝ ΜΕ ΤΜΗΜΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΡΕΑΤΟΣΚΕΥΑΣΜΑΤΩΝ ΣΤΗ ΣΙΓΡΑ ΑΓΙΑΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ ΛΕΣΒΟΥ	524.679,56	523.504,07	392.628,05	59,86	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	
112	24	LD231-0051434	19.2.3.1	ΒΑΡΔΑΧΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΜΟΝΑΔΑΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΠΑΟΥΡΤΗΣ ΚΑΙ ΤΥΡΟΚΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ	278.510,88	276.460,80	207.345,05	58,06	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	
111	25	LD231-0050535	19.2.3.1	ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ	ΙΔΡΥΣΗ ΜΕΛΙΣΣΟΚΟΜΙΚΟΥ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ	136.688,27	136.688,27	102.510,20	57,81	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	
100	26	LD231-0052606	19.2.3.1	ΚΑΜΑΤΟΣ ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΣ	ΙΔΡΥΣΗ ΜΟΝΑΔΑΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΑΠΟΣΦΡΑΜΜΕΝΩΝ ΦΡΟΥΤΩΝ - ΑΡΟΜΑΤΙΚΩΝ ΦΥΤΩΝ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟΥ ΜΕ ΑΡΩΜΑΤΙΚΑ ΦΥΤΑ	170.688,17	166.084,37	125.013,28	54,80	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	
82	27	LD231-0044526	19.2.3.1	ΜΑΛΑΚΟΣ ΕΥΣΤ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΜΕΤΕΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΜΟΝΑΔΑΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΠΑΟΥΡΤΙΟΥ	340.742,13	340.742,14	255.556,61	54,05	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	
106	28	LD231-0052440	19.2.3.1	ΚΟΥΚΟΥΛΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΤΥΡΟΚΟΜΕΙΟΥ	226.446,20	226.446,20	169.834,05	51,87	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	
90	29	LD231-0050872	19.2.3.1	ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΡΟΣΜΑΝΙΔΗΣ	ΙΔΡΥΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΣΩΣΤΡΟΦΩΝ	599.977,38	599.977,40	449.983,05	50,52	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	
99	30	LD231-0049543	19.2.3.1	ΠΑΥΛΗ ΔΕΣΠΟΙΝΑ - ΠΑΥΛΗ ΜΥΡΣΙΝΗ ΟΜΟΡΡΥΘΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	ΙΔΡΥΣΗ ΜΟΝΑΔΑΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΕΝΩΝ ΣΩΣΤΡΟΦΩΝ	396.587,09	384.417,10	288.312,83	48,12	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	
84		LD231-0053410	19.2.3.1	ΕΡΣΤΕΛΟΣ ΦΩΤ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ	ΙΔΡΥΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΤΥΡΟΚΟΜΕΙΟΥ	207.374,50	207.374,50	155.530,88	41,22	ΜΗ ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	α/α Κριτηρίου Απόρριψης: 22
91		LD231-0051719	19.2.3.1	ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΓΑΛΑΚΤΟΚΟΜΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΜΑΝΤΑΜΑΔΑΟΥ	ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΥΡΟΚΟΜΕΙΟΥ	216.169,41	216.169,41	162.127,06	65,81	ΜΗ ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	α/α Κριτηρίου Απόρριψης: 5
Σύνολο - 19.2.3.1						9.682.785,75	9.626.291,48	7.219.718,61			
ΥΠΟΔΡΑΣΗ 19.2.3.3: ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΜΕ ΣΚΟΠΟ ΤΗΝ ΕΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΤΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΣΤΑΤΗΓΙΚΗΣ.									ΔΙΑΘΕΣΙΜΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ	892.484,43	ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΡΑΞΗΣ
121	1	LD231-0052792	19.2.3.3	ΤΑΠΑΝΛΗ ΑΘΗΝΑ	ΙΔΡΥΣΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΚΑΤΑΛΥΜΑ ΣΤΗ ΜΥΤΙΛΗΝΗ	236.787,63	235.762,66	129.669,46	76,05	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	ΥΠΑΓΟΓΙΜΗ
124	2	LD231-0045792	19.2.3.3	ELEIA HOTELS STE & ΕΚΜΙΣΘΩΣΗΣ ΑΚΙΝΗΤΩΝ ΜΟΝ ΕΠΕ	Δημιουργία μονάδας εννοιαζόμενων διαμεσίων στην Πέτρα Λέσβου	599.817,44	599.817,44	329.899,59	73,37	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	ΥΠΑΓΟΓΙΜΗ
117	3	LD231-0052791	19.2.3.3	ΒΙΟΛΑΤΖΗΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ	ΙΔΡΥΣΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΟΣ	244.844,09	244.844,09	134.664,25	74,81	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	ΥΠΑΓΟΓΙΜΗ
127	4	LD231-0051816	19.2.3.3	ΘΕΟΔΩΡΙΔΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΟΣ ΣΤΟ ΠΛΩΜΑΡΙ	351.995,88	345.965,87	190.281,23	73,58	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	ΥΠΑΓΟΓΙΜΗ
133	5	LD231-0052768	19.2.3.3	ΚΩΣΤΑΡΑΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ	ΚΑΦΕ ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟ ΙΔΡΥΣΗ ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΟΣ	121.333,07	115.375,87	63.456,73	71,69	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	ΥΠΑΓΟΓΙΜΗ
132	6	LD231-0048985	19.2.3.3	ΣΑΡΥΚΗ ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ	Ίδρυση επιχείρησης Καφέζεμας - Ξανά Μπαρ στο Πέραμα Λέσβου	80.933,02	80.933,02	44.513,16	71,27	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	ΥΠΑΓΟΓΙΜΗ
134	7	LD231-0052789	19.2.3.3	ΑΦΟΙ ΒΟΜΒΑ Ο.Ε.	ΚΑΦΕ ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟ ΙΔΡΥΣΗ	511.139,94	506.938,95	278.810,42	68,40	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	
116	8	LD231-0052589	19.2.3.3	ΚΑΡΑΝΤΩΝΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ	ΙΔΡΥΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΕΣΤΙΑΣΗΣ ΣΤΗΝ ΜΗΘΥΜΝΑ ΛΕΣΒΟΥ	110.965,34	109.853,34	60.420,44	67,71	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	
128	9	LD231-0051911	19.2.3.3	ΚΑΤΖΟΓΛΟΥ ΚΑΛΙΩΠΗ	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΘΥΜΗΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ ΜΕ ΚΑΜΑΜΙ ΣΕ ΔΙΑΤΗΡΗΤΕΟ ΚΤΙΡΙΟ ΣΤΟ ΠΛΩΜΑΡΙ ΛΕΣΒΟΥ	221.121,56	221.121,57	121.616,86	67,01	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	
120	10	LD231-0052544	19.2.3.3	ΠΙΟΥΣΜΑ-ΣΟΥΜΠΟΥΛΗ ΜΑΡΙΑΝΘΗ	ΙΔΡΥΣΗ ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟΥ- ΚΑΦΕ	108.950,89	107.206,89	58.963,79	66,97	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	
131	11	LD231-0050373	19.2.3.3	ΜΟΥΣΙΛΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΙΔΡΥΣΗ ΚΑΦΕΝΕΙΟΥ ΣΤΗΝ ΚΑΠΗ ΛΕΣΒΟΥ	66.103,99	65.582,18	36.070,20	65,97	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	
115	12	LD231-0045751	19.2.3.3	ΚΑΡΑΝΚΟΛΗ ΣΟΦΙΑ	ΙΔΡΥΣΗ ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟΥ - ΚΑΦΕ	167.856,50	162.590,68	89.424,87	65,41	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	
113	13	LD231-0052767	19.2.3.3	PETRA DE LEEUW	ΙΔΡΥΣΗ ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟΥ	504.225,00	504.225,00	277.323,78	65,12	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	
122	14	LD231-0052827	19.2.3.3	ΚΑΤΖΗΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΜΑΡΙΑ	ΙΔΡΥΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΚΑΦΕ ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟΥ	189.139,16	189.139,16	104.026,34	60,47	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	

Α/Α ΥΠΟΒΟΛΗΣ	ΚΑΤΑΤΑΞΗ	ΚΩΔΙΚΟΣ ΑΙΤΗΣΗΣ ΠΡΟΣ	ΥΠΟΔΡΑΣΗ	ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΡΑΞΗΣ	ΑΙΤΟΥΜΕΝΟ ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ	ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟ ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ	ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ	ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ / ΜΗ ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	ΛΟΓΟΙ ΑΠΟΡΡΙΨΗΣ ΜΗ ΠΑΡΑΔΕΚΤΩΝ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ
114	13	LD231-0053572	19.2.3.3	ΒΟΥΒΔΗ ΓΕΩΡΓΙΑ	ΙΔΡΥΣΗ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΥ ΚΑΦΕΛΕΙΟΥ	289.489,94	289.489,94	159.219,47	57,91	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	
123	10	LD231-0053547	19.2.3.3	ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΚΑΛΛΑΛΗΣ ΙΚΕ	ΙΔΡΥΣΗ ΜΟΝΑΔΑΣ ΕΠΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΩΝ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΩΝ ΣΤΗΝ ΒΙΓΛΑ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ	521.859,47	521.859,46	287.022,70	56,97	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	
125	17	LD231-0052897	19.2.3.3	ΧΑΡΟΥ ΜΑΡΙΑΝΘΗ	ΑΝΕΓΕΡΣΗ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΗΣ ΜΟΝΑΔΑΣ	404.135,03	404.135,04	222.274,00	56,12	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	
118	18	LD231-0050099	19.2.3.3	ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΥΤΟ ΜΟΤΟ ΛΕΣΒΟΣ ΔΕ	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ ΥΠΑΙΘΡΙΑΣ ΚΑΝΤΙΝΑΣ ΣΕ ΠΑΡΑΛΙΑ	240.631,10	220.087,98	121.048,39	53,77	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	
130		LD231-0052802	19.2.3.3	ΠΡΩΤΟΓΕΡΟΥ ΜΑΡΙΑ	ΙΔΡΥΣΗ ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΟΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΚΑΤΑΛΥΜΑ	437.411,00	389.803,00	214.424,05	63,45	ΜΗ ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	α/α Κριτηρίου Απόδοσης: 30
126		LD231-0051335	19.2.3.3	ΣΟΦΙΑΝΟΥ ΜΑΡΙΑ	ΙΔΡΥΣΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΕΠΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΩΝ ΔΟΜΑΤΙΩΝ - ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΩΝ	327.842,05	327.842,70	180.313,48	58,03	ΜΗ ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	α/α Κριτηρίου Απόδοσης: 30
119		LD231-0051337	19.2.3.3	ΣΤΑΡΑΜΥΡΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗ ΟΕ	ΙΔΡΥΣΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΕΠΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΩΝ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΩΝ	501.382,88	515.340,88	283.437,48	53,87	ΜΗ ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	α/α Κριτηρίου Απόδοσης: 30
135		LD231-0053558	19.2.3.3	ΠΙΤΣΟΥΛΗ ΕΛΕΝΗ	ΙΔΡΥΣΗ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΥ ΚΑΦΕΛΕΙΟΥ	143.553,25	143.553,25	78.954,29	45,21	ΜΗ ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	α/α Κριτηρίου Απόδοσης: 5,6,18,22,29
129		LD231-0053580	19.2.3.3	ΓΙΑΝΝΟΥΛΕΛΛΗΣ ΜΙΧΑΗΛ	ΕΚΣΥΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΚΑΦΕΤΕΡΙΑΣ	112.413,54	112.413,54	01.827,45	1	ΜΗ ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	α/α Κριτηρίου Απόδοσης: 1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16,17,18,19,20,21,22,23,24,25,26,27,28,29,30,31,3
Σύνολο - 19.2.3.3						4.971.329,76	4.924.931,80	2.708.712,40			
ΥΠΟΔΡΑΣΗ		19.2.3.4: ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΣΤΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ ΤΗΣ ΒΙΟΤΕΧΝΙΑΣ, ΧΕΙΡΟΤΕΧΝΙΑΣ, ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΕΙΔΩΝ ΜΕΤΑ ΤΗΝ 1η ΜΕΤΑΛΟΓΗ ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΜΕ ΣΚΟΠΟ ΤΗΝ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΤΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ.							ΔΙΑΘΕΣΙΜΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ	608.933,65	ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΡΑΞΗΣ
138	1	LD231-0052787	19.2.3.4	ΓΙΑΝΝΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	ΥΠΟ ΙΔΡΥΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΠΑ ΕΜΠΟΡΙΟ ΓΕΩΤΡΙΚΩΝ ΦΑΡΜΑΚΩΝ	172.811,25	166.562,81	91.609,55	76,32	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	ΥΠΛΟΓΙΜΗ
137	2	LD231-0052421	19.2.3.4	ΟΡΦΑΝΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	ΙΔΡΥΣΗ ΠΑΝΤΟΠΩΛΕΙΟΥ	188.089,10	188.089,15	103.779,03	74,80	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	ΥΠΛΟΓΙΜΗ
143	3	LD231-0052728	19.2.3.4	ΑΪΦΙ ΔΕΛΗΓΙΑΝΝΗ Ο.Ε.	ΙΔΡΥΣΗ ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΟΣ ΚΡΕΟΠΩΛΕΙΟΥ	139.149,63	136.629,28	75.140,10	72,25	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	ΥΠΛΟΓΙΜΗ
141	4	LD231-0049935	19.2.3.4	ΚΑΡΑΣ ΑΝΔΡΕΑΣ	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΥ ΚΡΕΟΠΩΛΕΙΟΥ ΣΤΗΝ ΜΥΤΙΛΗΝΗ ΛΕΣΒΟΥ	109.700,91	109.700,91	60.368,50	71,40	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	ΥΠΛΟΓΙΜΗ
136	5	LD231-0052788	19.2.3.4	ΑΪΦΙ Α. ΓΙΑΚΑΛΗ Ο.Ε.	ΙΔΡΥΣΗ ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΟΣ "ΑΪΦΙ Α. ΓΙΑΚΑΛΗ Ο.Ε."	506.088,94	505.509,94	278.030,47	69,50	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	ΥΠΛΟΓΙΜΗ
144	6	LD231-0053330	19.2.3.4	ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΣ	ΙΔΡΥΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΠΑΝΤΟΠΩΛΕΙΟΥ ΣΤΟΝ ΠΑΠΠΑΔΟ ΓΕΡΑΣ ΛΕΙΒΟΥ	141.920,00	131.850,16	72.517,59	54,40	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	
142	8	LD231-0050079	19.2.3.4	ΚΟΥΚΟΥΤΑΣ Δ. - ΜΠΑΤΖΑΚΗΣ Ν. ΟΕ	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΠΑΓΟΥ ΣΤΗΝ ΠΕΓΓΑΝΗ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ	45.864,01	45.864,01	25.225,54	46,40	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	
145	7	LD231-0050067	19.2.3.4	ΜΟΡΑΙΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	ΙΔΡΥΣΗ ΠΡΑΤΗΡΙΟΥ ΑΡΤΟΥ ΣΤΟ ΠΑΛΑΙΟΧΩΡΙ	88.136,09	69.135,97	38.024,78	34,18	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	
139		LD231-0053219	19.2.3.4	ΓΑΛΑΚΤΟΚΟΜΙΚΗ ΜΥΣΤΑΚΕΛΛΗ ΝΕ	ΙΔΡΥΣΗ ΠΑΝΤΟΠΩΛΕΙΟΥ ΣΤΟΝ ΜΑΝΤΑΜΑΔΟ ΛΕΙΒΟΥ	468.237,50	387.252,31	212.988,77	47,70	ΜΗ ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	α/α Κριτηρίου Απόδοσης: 5, 7
140		LD231-0044780	19.2.3.4	ΒΑΛΑΚΙΔΗΣ ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΣ	ΙΔΡΥΣΗ ΚΡΕΟΠΩΛΕΙΟΥ ΣΤΗ ΜΟΡΙΑ ΛΕΙΒΟΥ	99.939,62	99.939,62	54.966,79	64,21	ΜΗ ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	α/α Κριτηρίου Απόδοσης: 5
Σύνολο - 19.2.3.4						1.392.421,25	1.354.002,83	744.701,56			
ΥΠΟΔΡΑΣΗ		19.2.3.5: ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ (ΠΑΙΔΙΚΟΙ ΣΤΑΘΜΟΙ, ΧΩΡΟΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ, ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ ΚΛΠ) ΜΕ ΣΚΟΠΟ ΤΗΝ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΤΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ.							ΔΙΑΘΕΣΙΜΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ	140.842,52	ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΡΑΞΗΣ
146	1	LD231-0053378	19.2.3.5	ΑΪΦΙ ΣΑΜΙΟΥ ΑΝΩΝΥΜΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ	ΙΔΡΥΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗΣ	200.000,00	200.000,00	110.000,00	66,60	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	ΥΠΛΟΓΙΜΗ
149	2	LD231-0050081	19.2.3.5	ΣΑΡΓΚΛΗ ΒΛΑΣΙΑ	ΙΔΡΥΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΦΙΛΟΣΕΝΙΑΣ ΖΩΩΝ	50.366,14	50.077,31	30.842,52	60,91	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	ΥΠΛΟΓΙΜΗ
147	3	LD231-0053239	19.2.3.5	ΜΑΝΙΑΤΗΣ ΚΛΕΑΝΘΗΣ	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΧΩΡΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ ΣΤΟ ΠΛΗΓΩΝΗ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ	399.907,69	394.415,96	326.928,78	60,40	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	
148	4	LD231-0053241	19.2.3.5	ΑΝΔΡΙΩΤΗΣ ΤΣΑΝΝΟΣ	ΕΚΣΥΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ	65.497,71	35.242,46	19.383,35	46,90	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	

ΕΤΑΔ Α.Ε.					ΠΡΟΒΛΗΘΗ ΕΡΓΩΝ (ΔΩΤΗΡΙΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ) CLOUDLEADER ΛΕΙΒΩΤ			ΠΡΟΣΕΡΓΟΥΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ				
Α/Α ΥΠΟΒΟΛΗΣ	ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	ΚΩΔΙΚΟΣ ΔΙΤΗΝΗΣ ΠΤΚΕ	ΥΠΟΔΡΑΣΗ	ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΡΑΞΗΣ	ΔΙΟΥΜΕΝΟ ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ	ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟ ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ	ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ	ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ / ΜΗ ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	ΛΟΓΟΙ ΑΠΟΡΡΙΨΗΣ ΜΗ ΠΑΡΑΔΕΚΤΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ	
Σύνολο - 19.2.3.5						921.831,54	885.735,73	487.154,60				
ΥΠΟΔΡΑΣΗ		19.2.6.2: ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΕ ΔΑΣΟΚΟΜΙΚΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ, ΚΙΝΗΤΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΑ ΔΑΣΙΚΩΝ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ.							ΔΙΑΒΕΣΙΜΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ		146.032,50	ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΡΑΞΗΣ
150	1	LD231-0032286	19.2.6.2	ΚΑΦΕΤΖΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	ΔΡΥΣΗ ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΟΣ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΚΑΦΕΤΖΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	199.892,00	194.710,00	146.032,50	05,00	ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ		ΥΠΑΓΟΓΙΜΗ
Σύνολο - 19.2.6.2						199.892,00	194.710,00	146.032,50				
ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΝΟΛΑ ΠΡΟΣΕΡΓΟΥΣ ΠΙΝΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ						25.442.089,91	25.060.598,32	16.602.466,37			Η Δ.Δ., σφραγίζει για τις ΠΑΡΑΔΕΚΤΕΣ αιτήσεις	

